

2016. aasta MAJANDUSAASTA ARUANNE

Ärinimi	AS Harju Elekter
Põhitegevusala:	elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmine; metalltoodete tootmine; hulgi- ja vahenduskaubandus, valgustite ja elektritarvete jaemüük; kinnisvaraalane tegevus; äri- ja juhtimisalane nõustamine; valdusfirmade tegevus
Äriregistri number:	10029524
Adress:	Paldiski mnt.31, 76606 Keila
Telefon:	372 67 47 400
Faks:	372 67 47 401
Elektronpost:	he@he.ee
Interneti kodulehekülg:	www.harjuelekter.ee
Tegevjuht:	Andres Allikmäe
Audiitor:	KPMG Baltics OÜ
Majandusaasta algus:	1. jaanuar
Majandusaasta lõpp: Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid:	31. detsember <ul style="list-style-type: none">• sõltumatu vandeaudiitori aruanne• kasumi jaotamise ettepanek

SISUKORD

Nõukogu esimehe pöördumine	3
Juhatuse esimehe pöördumine	4
Juhatuse tegevusaruanne	5
Aksia ja aktsionärid	28
Tegevusaruande koostamise alused	31
Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2016	31
Sotsiaalne vastutus ja heategevus	36
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne	37
Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	37
Konsolideeritud kasumiaruanne	38
Konsolideeritud koondkasumiaruanne	39
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	40
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	41
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	43
1. Üldine informatsioon	43
2. Aruande koostamise alused	43
3. Olulisemad arvestuspõhimõtted	48
4. Raamatupidamishinnangud ja otsused	59
5. Finantsriskide juhtimine	59
6. Finantsinstrumendid	63
7. Raha ja pangakontod	64
8. Äritegevuse ja muud nõuded	65
9. Ettemaksed ja tulumaksu ettemaks	65
10. Varud	65
11. Finantsinvesteeringud	66
12. Kinnisvarainvesteeringud	67
13. Materiaalne põhivara	68
14. Kasutusrent	69
15. Immateriaalne põhivara	70
16. Võlakohustused	71
17. Laenu tagatised ja panditud vara	73
18. Võlad tarnijatele ja muud võlad	74
19. Maksud	74
20. Lühiajalised eraldised	75
21. Tingimuslikud kohustused	75
22. Aktsiakapital ja reservid	75
23. Segmendiaruanne	77
24. Kasumiaruande kirjete selgitused	79
25. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks	80
26. Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta	81
27. Sihtfinantseerimine	82
28. Rahavoogude aruande kirjete selgitused	82
29. Seotud osapooled	83
30. Tütarettevõtted	84
31. Aruandeperioodi järgsed sündmused	85
32. Emaettevõtte põhjaruanded	86
Juhatuse kinnitus konsolideeritud majandusaasta aruandele	90
Allkirjad 2016.a.majandusaasta aruandele	90
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	91
Kasumi jaotamise ettepanek	96

NÕUKOGU ESIMEHE PÖÖRDUMINE

2016. aasta oli Kontsernil märkimisväärse tähtsusega. Sihikindla töö tulemusena ning veidi soodsama majanduskeskkonna toel saavutasime 2008. aasta kriisieelsed majandusnäitajad. Majanduskriisi järgselt toimunud ehitusturu järsk langus Eestis ja Baltimaades, mida omakorda võimendas meie peamise tellija - Eesti Energia - investeringute pidev vähendamine elektrivõrkudesse, viis meid aasta-aastalt üha kindlamale teadmisele, et meie ainus võimalus on keskenduda välisurgudele ja kasvatada müüki väljaspool Eestit.

Selline olukord on sundinud meie insenere, müügipersonali ja kõiki töötajaid erakordselt pingutama. See on õnnestunud ja välisuru osakaal on müügituludes kasvanud 78%ni. Väga head tööd on teinud meie Soome ettevõtted Satmatic Oy ja Finnkumu Oy. Tänu ASi Harju Elekter Elektrotehnika müügi-meeskonna ja kogu Kontserni ühistele jõupingutustele oleme loonud tugevad eeldused uueks järsuks tõusuks. Seda kindlustavad aruandeaasta lõpul sõlmitud suuremahulised lepingud.

Müügitellimuste kasvu tagame uute investeringutega kaasaegsetesse tehnoloogilistesse seadmetesse, tootmisruumide laiendustesse, kuid eelkõige inimestesse - tugeva meeskonna loomisele, kasvatamisele ja hoidmisele.

Täna võib tõdeda, et AS Harju Elekter on keerulised aastad edukalt üle elanud. Oleme suutnud jätkuvalt kasumit teenida ja dividende maksta. Oleme ainsa Eesti börsifirmana kõikidel tegevusaastatel aktsionäridele omanikutulu maksnud.

Nõukogu nimel tänan meie kliente ja partnereid nii Eestis kui ka väljaspool. Tänan meie töötajaid ennastsalgava panuse eest muutuste ellu viimisel ja käibe kasvatamisel. Tänan aktsionäre toetava suhtumise eest.

Endel Palla
Nõukogu esimees

JUHATUSE ESIMEHE PÖÖRDUMINE

2016. aasta oli meie jaoks julgete otsuste, muutuste ja ümberkorralduste aeg. Võib isegi öelda, et oli külviaasta, mis kujundab Kontserni lähiaastate arengut. Seda enam oleme rahul, et suutsime aasta lõpetada heade majandustulemustega. Ajalooliselt suurima müügitulu 61,2 miljonit eurot tagas neljanda kvartali müügiimahtude enam kui 9%line kasv. Vaatamata heitlikule aastale, suutsime ka kasuminäitajatega jõuda varasema aasta tasemele. Kontserni lõikes tegid silmapaistvaima tulemuse meie Soome tütarfirmad, enim muutuseid kogesid Eesti tütarfirmad ja volatiilseim välisele mõjutusele oli Leedu tütarfirma.

Rõõmustasid kasvud Soomes ja Rootsis, kuid tulevikuväljavaateid silmas pidades hakkavad märkimisväärsimat mõju avaldama aasta lõpus sõlmitud suuremahulised lepingud Soome firmadega. Oleme hakanud tunnetama seda rütmi, millega muutub ja liigub maailma majandus. Siinjuures on hea märkida, et Kontserni ettevõtete meeskonnad erinevates riikides on saanud uue hingamise. Meiega on liitunud palju uusi inimesi, mis on toonud kaasa uuemat mõtlemist ja innustanud ettevõtete võtmeisikuid liikuma uuele tasemele. Kontserni juhina märkan meie töötajates teotahet ja ettevõtlikkust. Hea on jagada koostöövaimu eesmärkidele pühendunud meeskonnas.

Üha enam saab kinnitust arusaam, et ASi Harju Elekter tuleviku edu ja kasv saab tugineda vaid eksportil ja tegevustel Eestist väljaspool. See peab edaspidigi kujundama ja arendama meie organisatsiooni, määratlema meie investeringute vajadused ja suunama meie arendustegevust. Samas ei tohi jätta hooletusse ka oma kodumaiseid kliente, kellele soovime jätkuvalt pakkuda parima kvaliteediga tooteid ja teenuseid.

Viimastel aastatel märkimisväärselt hoogustunud tööstusliku kinnisvara arendamine on kujunemas ASi Harju Elekter üheks oluliseks ärisegmendiks. Elektriseadmete tootmis- ja müügiimahtude kasvud eeldavad meilt ka panustamist tootmisvõimsustesse, sh tootmispindade arendamisse Keila Tööstuskülas. Oleme edukalt käivitanud Allika Tööstusküla arenduse, kus klientide/rentnike käsutuses on juba üks tootmishoone ning peatselt üleandmiseks valmis veel üks suurem tootmishoone ja tootmis-laohotell. Oleme innukalt kaasa rääkimas ka moodsama ja säästlikuma energiakasutuse teemadel. Lisaks arendatavale tööstuskinnisvarale, mille energiavarustuses hakkab märkimisväärselt rolli mängima päikeseenergia, oleme mõtetes juba suuremate päikeseenergiaväljakute rajamise projektides.

Harju Elekter kontsern areneb ja laieneb. Lisaks täna Kontserni kuuluvatele firmadele, oleme jätkuvalt otsimas uusi ärilisi koostööprojekte ja võimalikke ülevõtmisi. Kasvatades ja arendades olemasolevat, soovime nüüd ja edaspidi olla klientide esimeseks valikuks, pakkudes olulist lisaväärtust nii toodete kui ka tehnoloogiliste lahenduste osas. Teenides lisaväärtust ka meie aktsionäridele, soovime, et Kontserni majandustulemused annaksid tugeva aluse nii omanikutulu kui ka aktsia hinna kujunemisse. Teeme pingutusi, et nii meie praegustele kui ka tulevastele töötajatele, oleks Harju Elekter esimene valik, pakkudes võimalusi ja väljakutseid karjääriks ning arenguks.

Koos sidusgruppide ja meeskonnaga soovime tulevikku paremaks muuta! Täna kliente, töötajaid ja aktsionäre hea koostöö ja panuse eest. Soovin, et järgmisel aastal, ASi Harju Elekter 50. tegevusaastal, saaksime kõik uhked olla oma saavutuste, tulemuste ja panuse eest ühiskonna arengusse.

Andres Allikmäe
Juhatusesimees

JUHATUSE TEGEVUSARUANNE

ORGANISATSIION

MISSIOON

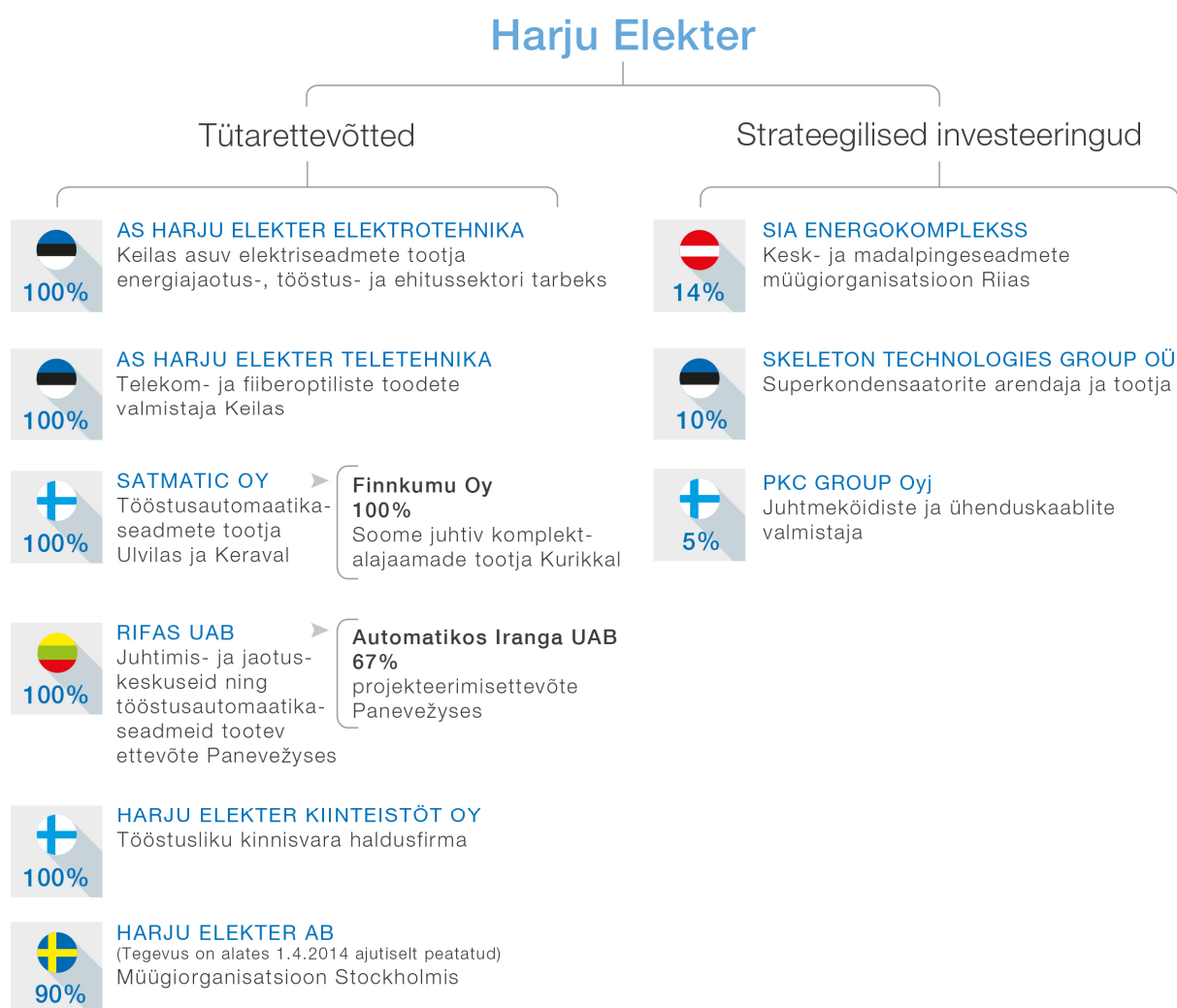
Olla tuntud ja tunnustatud kesk- ja madalpinge elektri- ja automaatikaseadmete tootja Läänemere re- gioonis, lahendades kliendi vajadused asjatundlikult, tähtaegselt ja kvaliteetselt ning pakkudes koos- tööprojektides lisaväärtust ja kindlust.

EESMÄRK

Olla pikaajaliselt edukas, kasvatades firma kapitali ja tootes tulu koostööpartneritele ja omanikele ning pakkudes motiveerivat tööd, palka ja arenguvõimalusi oma töötajatele.

AS Harju Elekter toodab elektriseadmeid 1968. aastast. Kontserni põhitegevus on elektrienergia jaotus- seadmete, sh alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid ning automaatika- ja juhtimiskeskuste disain, tootmine ja turustamine energia- ja tööstussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Kontserni toodangust 78% turustatakse väljaspool Eestit.

ORGANISATSIIONISKEEM

MAJANDUSKESKKONNA ÜLEVADE

Maailmamajandus

Maailmamajandus on ebakindlale keskkonnale vaatamata hästi vastu pidanud ning tooni andvad geopoliitilised pinged (Brexit, USA presidendivalimised, riigipöördekatse Türgis või Nizza terrorirünnakud) ei ole, vähemalt esialgu, siin suuremat mõju avaldanud. Tööturul jätkus hõive kasv, viimaste kümnendite madalaimal tasemel püsinud inflatsioon hakkas kiirenema ning ettevõtjate ja tarbijate kindlustunne paranes. Maailmamajanduse kasvu toetavad USA ja Hiina, ka Euroopas jätkasid majandusindikaatorid tugevnemist. Siin toetavad majanduskasvu tööpuuduse alanemine, madalad intressimäärad ning ekspansioon siivne raha- ja eelarvepoliitika. Ka Põhjamaade majandused seisavad varasemast kindlamal alusel. Siiski on nii taastumine kui ka kasvuväljavaated erinevates riikides ja piirkondades ebahühtlased. Kuigi USA ja EL poolt kehtestatud sanktsioonid Venemaa vastu olid endiselt jõus, näitas riigi majandus paranemise märke, kui tänu rubla kursi stabiliseerumisele ja toetatuna nafta hinnast hakkas riiki rohkem välisinvesteeringuid tulema. Tänu naftat tootvate riikide vahelisele kokkuleppele tootmismahutude vähendamises, tõusis naftabarreli hind aasta lõpuks aasta alguse 27 dollarilt üle kahe korra - 56 dollarile.

Euroola

2016. aastal läks maailma suuruselt kolmandal majandusliidul kokkuvõttes suhteliselt hästi ning Euroopa Liidu ja euroala majandused kasvasid esialgsetel andmetel vastavalt 1,9% ja 1,7%. Endiselt suuresti tarbimisele tuginevat majanduskasvu toetasid tervem ja kindlam pangandussüsteem, reaalsalga kasv ja tarbijakindluse paranemine. Intressid ja inflatsioon püsisid jätkuvalt väga madalal. Siiski nähakse siin edasist majanduskasvu aeglustumist, kuna mõju hakkab avaldama Ühendkuningriigi lahkumine EList.

Vaadates Põhjamaade, Eesti peamiste kaubanduspartnerite majanduste olukorda, on siinsetel eksportööridel põhjust rõõmustamiseks. Rootsis, kuhu liigub suurim osa Eestis toodetud kaupadest, suurenes import 2016. aastal ca 6%. Ka majandussurutisest taastuvas Soomes hakkas impordinõudlus kasvama. Kui 2016. aasta alguses ületas Rootsi suunduv kaubaeksport Soome oma ligi veerandi võrra, siis aasta viimastel kuudel mahud praktiliselt võrdsustusid.

Eesti ja Baltimaad

Balti riigid kogesid tagasihoidlikku majanduskasvu. Kui 2015. aastat mõjutas enim ekspordi vähenemine Venemaale ja teistesse SRÜ riikidesse, siis 2016. aasta võtmeteguriks oli investeeingute järsk langus, mille tõi kaasa EL rahastamisvoorudest tingitud rahaliste vahendite väljamaksmise vähenemine. Ka majandusarengut toetavad tegurid on siinse piirkonna riikidel sarnased: sisemine nõudlus, ELi toetused, tööjõu tootlikkuse kasv ning väliskaubandus. Esialgsete hinnangutel oli 2016. aasta majanduskasv Eestis 2,1%; Läti ja Leedu majandused kasvasid vastavalt 2,8% ja 3,1%.

Eestis näitasid aruandeaastal paranemist mitmed majandusnäitajad: tööstussektori toodangumaht suurenes, ekspordikasv kiirenes, ettevõtete laenuportfell kasvas kiirenevas tempos ning majapidamiste kindlustunne on paranemas. Samal ajal on aga mittefinantsettevõtete kasumid languses juba kolmandat ning nende investeeingud neljandat aastat järjest. Tööjõukulud on ettevõtete käibes tõusnud 2009. aasta kriisi järgse aja kõrgeimale tasemele, ohustades nende konkurentsivõimet.

AASTA 2016

Šveitsi varahaldusfirma CEAMS-CE Asset Management AG koos Balti partneritega kuulutas oktoobris välja järjekordsed Corporate Excellence Award nominendid. AS Harju Elekter oli Eesti börsifirmadest parim ja Baltimaades 3. kohal. Kõrge tunnustus pälviti, kuna ettevõtte on Põhja-Euroopas jõuliselt laienenud ja oma ärisid hajutanud, ettevõttel on konservatiivne bilanss ning stabiilne ja kogenud juhtimis-meeskond.

Kontserni Soome ettevõtte Finnkumu Oy pälvis positiivse tunnustuse saavutades Lõuna-Põhjamaa edukate ettevõtete pingereas kõrge 2. koha.

PKC Group Oyj aktsionäride korraline üldkoosolek 4. aprillil 2016 otsustas maksta dividende 0,70 eurot aktsia kohta. Dividendid kanti aktsionäride pangakontodele 15. aprillil 2016. ASile Harju Elekter kuulub 1 094 641 aktsiat. Dividenditulu 766 tuhat eurot kajastus 2016. aasta II kvartali kasumis. Dividendidelt Soomes kinni peetud tulumaks 15% moodustas 115 tuhat eurot.

5. aprillil 2016 otsustas ASi Harju Elekter nõukogu oma koosolekul liita Kontserni Eesti tütarettevõtete metallitehased, koondades kogu Kontserni lehtmetsa töötlemise ressursi, võimekuse ja oskusteabe ASi Harju Elekter Teletehnika. Restruktureerimise tulemusena saavutatakse kokkuhoid nii tootmis- kui ka tööjõukuludes. Pärast muudatusi keskendub AS Harju Elekter Teletehnika lehtmetsatoodete ja -detailide tootmisele elektrotehnika- ja telekommunikatsiooni sektori tarbeks. Restruktureerimine lõpetati III kvartalis.

AS Harju Elekter andis Skeleton Technologies Group OÜle laenu 660 tuhat eurot. III kvartalis toimus täiendav rahastamisvoor ja uute investorite kaasamine ning laen konverteeriti Skeleton Technologies Group OÜ omakapitali.

AS Harju Elekter ostis 14. oktoobril 2016 Soomes kinnisvaraettevõtte Kiinteistö Oy Uutvallinkulma, mis kannab tehingu järgselt nime Harju Elekter Kiinteistöt Oy. Lepingu hinnaks kujunes 518 tuhat eurot. Ettevõtte rendib 2 470 m² tootmispindasid Finnkumu Oy-le. Tegevus järgib Kontserni poliitikat, vastavalt millele kuuluvad Kontserni firmade kasutuses olevad tootmispinnad Kontserni omandusse.

21. oktoobril 2016 asetati Tallinna piiril Allika Tööstuspargis nurgakivi kahele tööstushoonele: HE tootmis- ja laoboksidele ning mehaaniliste ja elektromehaaniliste seadmete ning komponentide seeriatootja Stera Technologies Oy tootmishoonele. Aprillis 2016 oli Stera Technologies Oy-ga sõlmitud eelpeping neile tootmishoonete ehitamiseks ja hilisemaks rentimiseks ning teostatud hange projektijuhi leidmiseks, kelleks kvalifitseerus Ehitusfirma Rand ja Tuulberg AS. Planeeritud investeeringute maht on 8,2 miljonit eurot. See kaetakse omavahenditest ja pangalaenuga, milleks sõlmiti laenulepingud Swedbank ASiga kogumahus 7 miljonit eurot. I etapp on valmis rentnikele üleandmiseks 2017. aasta esimesel poolaastal.

2016. aasta IV kvartalis ning aruandekuupäeva järgselt 2017. aasta I kvartalis sõlmiti 3 olulist alajaamade müügilepingut. Nendest olulisemad on 19. detsembril 2016 sõlmitud leping Soome suurima jaotusvõrguettevõttega Caruna ning 10.1.2017 saadud kaks tellimuskirja Konecranesilt eriotstarbeliste alajaamade tarnimiseks Ameerika Ühendriikidesse. Uute tellimuste tulemusel kasvab alajaamade tootmine Kontserni Eesti ja Soome tehastes tänaselt 1100 alajaamalt 2500 alajaamani aastas.

Suurenenud alajaamade tellimusmahu tõrgeteta täitmiseks otsustati IV kvartalis ASi Harju Elekter Elektrotehnika tegevus siirdada uutesse, AS PKC Eesti poolt vabanevatesse tootmishallidesse Keila Tööstuspargis. Projekt viiakse ellu 2017. aasta I-III kvartali jooksul.

Kontserni tütarettevõtted osalesid aktiivselt erialamessidel Eestis ja Soomes: energia tootmise, ülekande jaotuse ja salvestamisele suunatud messil Energia 2016 Tampere ning Tallinnas toimunud traditsioonilisel SLO sügismessil ja rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab.

TEGEVUSTULEMUSED

Finantskokkuvõte viimase 5 aasta kohta

Kontsern	2016	2015	2014	2013	2012
Kasumiaruanne (miljon eurot)					
Müügitulud	61,2	60,7	50,6	48,3	52,8
Ärikasum	3,2	3,3	2,2	1,7	2,0
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	3,2	3,2	9,7	5,2	3,5
Finantsseisundi aruanne aasta lõpu seisuga (miljon eurot)					
Käibevara kokku	22,3	19,8	25,1	15,9	16,5
Põhivara kokku	51,7	46,7	44,7	55,2	43,1
Varad kokku	74,0	66,5	69,8	71,1	59,6
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	60,3	58,1	58,5	62,5	48,8
Omakapitali kordaja (%)	81,5	87,2	83,8	87,9	81,8
Juurdekasvutempod (% vrd eelmise aastaga)					
Müügitulud	0,8	19,9	4,8	-8,5	13,1
Ärikasum	-2,9	47,1	27,8	-11,5	-2,7
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	0,9	-67,1	87,9	46,8	26,8
Varad	11,1	-4,6	-1,8	19,2	12,7
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	3,8	-0,7	-6,4	28,1	21,1
Tulususe suhtarvud (%)					
Käibe ärirentaablus	5,2	5,4	4,4	3,6	3,7
Käibe puhasrentaablus	5,3	5,3	19,3	10,7	6,8
Varade puhasrentaablus	4,6	4,7	13,8	7,9	6,3
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	5,4	5,5	16,0	9,2	7,9
Aksia (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 551	17 400	17 400	17 093
Omakapital aktsia kohta	3,34	3,32	3,48	3,20	2,61
Aksia sulgemishind	2,83	2,63	2,79	2,70	2,64
Puhaskasum aktsia kohta	0,18	0,18	0,56	0,30	0,21
P/E suhe (kordaja)	15,72	14,61	4,98	9,00	12,57
Dividend aktsia kohta	^[1] 0,18	^[2] 0,12	0,15	0,10	0,09
Likviidsussuhtarvud					
Maksevõime kordaja	2,1	2,7	2,8	2,3	1,8
Likviidsuskordaja	1,3	1,7	1,9	1,4	1,1
Personal ja palgad					
Keskmine töötajate arv	455	472	459	455	452
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	480	470	483	451	478
Palgakulu (miljon eurot)	10,6	9,7	9,2	8,6	9,1
Käibe ärirentaablus	= Ärikasum/Müügitulud*100				
Käibe puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Müügitulud*100				
Omakapital aktsia kohta	= Omakapital(keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv)/Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)				
Vara puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine vara*100				
Omakapitali puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100				
Omakapitali kordaja	= Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine varad*100				
Puhaskasum aktsia kohta	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine aktsiate arv				
P/E suhe	= Aktsia hind/Kasum aktsia kohta				
Maksevõime kordaja	= Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)				
Likviidsuskordaja	= Keskmine likviidsed varad (käibevara-varud) / Lühiajalised kohustused (keskmine)				

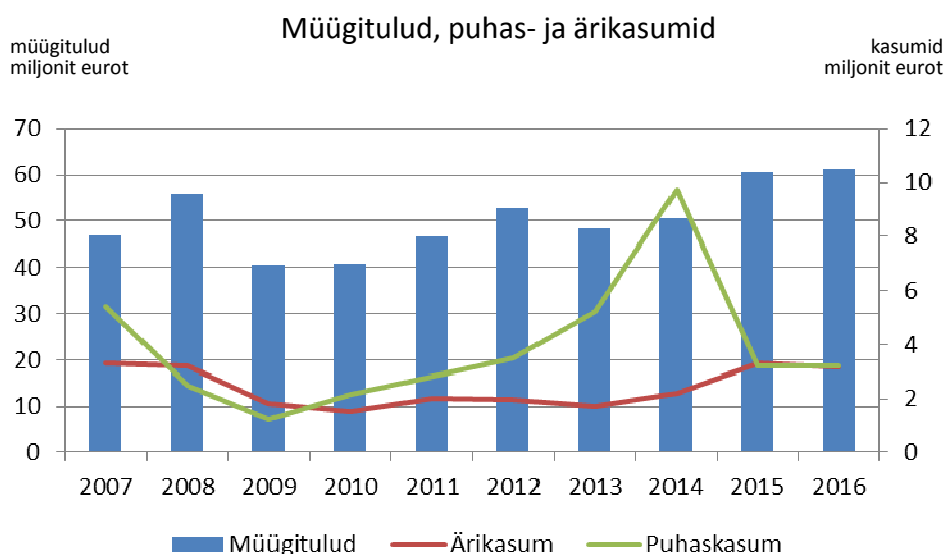
^[1] Juhatusettepanek^[2] sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

2016. aasta majandusaasta aruandes on rida-realt konsolideeritud ASi Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ja tema tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satic Oy, Finnkumu Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Rifas UAB, Automatikos Iranga UAB ja Harju Elekter AB (tegevus peatatud alates 1.04.2014) finantsaruanded.

Oktoobris soetas AS Harju Elekter 100% Harju Elekter Kiinteistöt Oy aktsiastest ning tütarettevõtte UAB Rifas UAB täiendavad 16% oma tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB aktsiastest, mis suurendas tema osaluse 67%ni. Lisaks soetati aruandeperioodi järgselt 2017. aasta veebruaris täiendavad 10% Rootsi tütarettevõtte Harju Elekter AB aktsiastest, suurendades osaluse 100%ni.

AS Harju Elekter omab 4,5% list osalust Soome börsiettevõttes PKC Group Oyj.

Tulud, kulud ja kasumid

2016. aasta konsolideeritud müügitulu oli 61,2 (2015: 60,7) miljonit eurot ning ärikasum 3,2 (2015: 3,3) miljonit eurot. 2016. aasta konsolideeritud puhaskasum oli 3,2 (2015: 3,2) miljonit eurot.

Konsolideeritud müügitulust andsid 34,2% (2015: 33,9%) Eesti, 57,3% (2015: 52,2%) Soome ja 8,5% (2015: 13,9%) Leedu ettevõtted.

Turgudest domineerisid jätkuvalt Soome ja Eesti turud, kuhu müüdi kokku 88,9% (2015: 87,5%) Kontserni toodetest ja teenustest.

Kontsern müüs aruandeaastal Eesti turule 21,9% (2015: 23,5%) oma toodetest ja teenustest. Aastaga vähenesid tärned Eesti turule 0,8 miljoni euro võrra ehk 5,8% (2015: kahanes 1 miljoni euro võrra ehk 6,5%). Langus oli tingitud 2014. aastal alanud investeeringute vähenemisest Eesti energiajaotussektoris, mis tõi kaasa keskpinge jaotusseadmete ja alajaamade müügimahtude vähenemise. Eesti turu väiksuse ning madalate investeeringute tõttu on Kontsern järjest enam keskendunud välisurgudele.

Aruandeaastal müüdi Kontserni toodetest ja teenustest väljapoole Eestit 78,1%, võrreldaval perioodil 76,5%. Kontserni suurimaks ja olulisemaks turuks on kasvanud Soome, kust teeniti 67,0% (2015: 64,1%) Kontserni müügituludest. Müük Soome turule kasvas aastaga 2,1 (2015 kasv: 9,4) miljonit eurot. Soome turgu iseloomustavad jätkuvalt kõrged investeeringud energiajaotussektoris.

Kontserni Leedu tütarettevõtte müügistrateegia põhifookus on suunatud eksportturgudele. Välisuru osakaal tütarettevõtte müügituludes oli aruandeaastal 89% (2015: 93%). Tulenevalt madalast naftahinnast ning Leedu ettevõtte põhikliendi omanikuvahetusest vähenesid Kontserni Norra suunalised tärned 12 kuuga 1 miljoni euro võrra ehk 26,1%.

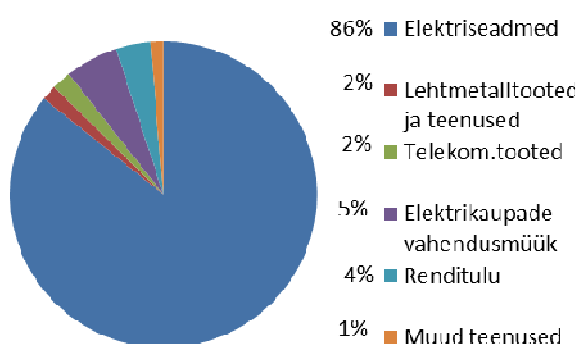
Kontsern jätkas 2016. aastal aktiivset tööd Rootsi-suunalises tegevuses nii müügi kui ka tootearenduse vallas. Rootsi turult teenitud müügitulu kasvas 12 kuuga 0,7 miljonit eurot ehk 47,3%.

Müügitulu muudelt turgudelt kahanes aastaga 26% olles 1,2 (2015: 1,7) miljonit eurot. Aruandeaastal lisandusid uute turgudena Brasiilia, Poola ja Iirimaa.

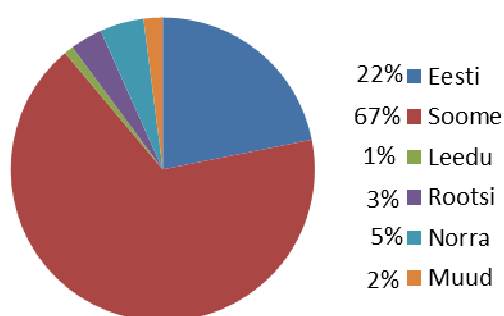
Kontserni põhitegevuseks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük. Tootmis-tegevus andis suurima osa ehk 91,2% ning kinnisvara ja muud tegevusalad kokku 8,8% konsolideeritud müügitulust.

Müügitulu on kasvanud enamuste toodete ja teenuste osas. Elektriseadmete müük kasvas aruandeaastal 52,5 (2015: 52,1) miljoni euroni, moodustades 85,8% (2015: 86,0%) Kontserni müügitulust. Renditulu kasvas 6,9% ehk 2,2 miljoni euroni.

Müügitulud tootegruppide kaupa

Müügitulud turgude kaupa

Müüdid toodete ja teenuste kulud kasvasid aastaga 0,9% ehk võrdväärises tempos müügitulude kasvuga: 0,8%. Tulenevalt eelnevast kujunes aruandeperioodi brutokasumiks 10,4 miljonit eurot, olles võrreldava perioodi näitajaga samal tasemel. Aastaga langes brutokasumi marginaal võrreldava perioodi näitaja suhtes 0,1 protsendipunkti võrra ja oli 16,9%.

Kontserni jätkuv keskendumine ekspordi suurendamisele on kaasa toonud ka turustuskulude tõusu, kasvades aastaga võrreldava perioodi suhtes 14%. Turustuskuludes on enim kasvanud tööjõukulud, seda nii ettevõtetes toimunud struktuurimuudatuste kui ka heade majandustulemuste eest lisatasude maksmise tõttu. Ligi kolmveerand turustuskulude tõusust andsid Kontserni Soome ettevõtted. Turustuskulude määr moodustas müügitulust 5,0% (2015: 4,4%). Üldhalduskulud seevastu kahanesis aastases võrdluses 4,6%. Üldhalduskulude määr moodustas aasta müügitulust 6,8%, kahanedes aastaga 0,4 protsendipunkti võrra.

Võrreldes aasta algusega on Kontserni töötajate arv suurenenud 10 inimese võrra 480 töötajani. 2015. aasta teises pooles alustati tootmise optimeerimisega Kontserni Eesti ettevõtetes. Kuni 2016. aasta III kvartalini tõi see kaasa töötajate arvu vähenemise, kuid pärast mitmete suuremahuliste müügilepingute sõlmimist alustati aasta viimases kvartalis taas töökohtade loomist. Uute töötajate värbamine on tööjõuturul valitseva tiheda konkurentsi ning kasvava palgasurve tõttu keeruline. Töötajate värbamiseks ning olemasolevate hoidmiseks alustati töötajate palgatasemete ülevaatamist juba IV kvartalis. Aasta jooksul vähenes töötajate arv vaid Leedu ettevõttes, kus pärast väga edukat 2015. aastat järgnes 2016. aastal tootmismahu vähenemine. 12 kuuga kasvasid tööjõukulud 7,2% 13,5 miljoni euroni. Tööjõukulude määr moodustas müügitulust 22,0% (2015: 20,7%). Aruandeaastal maksti töötajatele palkade ja tasude-na välja 10,6 (2015: 9,7) miljonit eurot. Keskmise töötasu Kontserni töötaja kohta oli 1 940 (2015: 1 710) eurot. Tugeva palgakasvu põhjuseks on eelkõige Kontserni Soome ettevõtete head majandustulemused 2016. aastal, mis tõi kaasa lisatasude väljamaksmise ning puhkuse- ja lisatasude eraldiste tõusu, mille tõttu kasvasid kokkuvõttes ka Kontserni tööjõukulud.

Kokkuvõttes oli äritegevuse kulude kasvutempo sarnane müügitulude kasvule, suurenedes aastaga 1,1% 58,0 miljoni euroni. Ärikasum enne kulumit oli aruandeaastal ja võrreldaval perioodil 4,8 miljonit eurot. Ärikasum kahanes aruandeaastal 0,1 miljoni euro võrra 3,2 miljoni euroni. 12 kuu ärirentaablus enne kulumit vähenes 0,1 protsendipunkti võrra ja oli 7,8% ning ärirentaablus 0,2 protsendipunkti võrra ja oli 5,2%.

Aruandeperioodil laekus dividenditulu 0,8 (2015: 0,8) miljonit eurot. 2016. aastal oli tulumaksukulu 0,7 (2015: 0,9) miljonit eurot.

Aruandeaasta konsolideeritud puhaskasumiks kujunes 3,2 (2015: 3,2) miljonit eurot. Puhaskasum aktsia kohta oli mõlemal perioodil 0,18 eurot.

Muu koondkasum

Skeleton Technologies Group OÜ aktsiate ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse saadi muud koondkasumit 1,6 miljonit eurot. 2016. aastal langes PKC Group Oyj aktsia turuhind Nasdaq Helsingi börsil 0,42 euro võrra 15,81 euroni ja võrreldaval perioodil 1,24 euro võrra 16,23 euroni; ümberhindlusest tekkis koondkahjum summas -0,5 (2015: -1,4) miljonit eurot. Kokkuvõttes oli muu koondkasum finantsvarade ümberhindlusest aruandeaastal 1,1 miljonit eurot, mille võrra kasvas ka ümberhindluse reserv omakapitalis.

Finantsseisund ja rahavood

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 30% (2015: 30%) ja põhivarad 70% (2015: 70%) varade maksumusest ning võõrkapital 18% (2015: 13%) ja omakapital 82% (2015: 87%).

Kontserni varade maht oli 31.12.2016 seisuga 74,0 miljonit eurot, kasvades aastaga 7,4 miljoni euro võrra. Aasta jooksul suurenes käibevara 2,4 miljonit eurot, sh kasvasid varud 2,6 miljonit eurot ja raha vähenes 2,4 miljoni euro võrra. Põhivara maksumus finantsseisundi aruandes kasvas 12 kuuga kokku 5,0 miljoni euro võrra 51,7 miljoni euroni.

Kontsern on aasta jooksul investeerinud materiaalsesse põhivarasse ja kinnisvarasse kokku 4,6 (2015: 2,3) miljonit eurot, millest 3 miljonit eurot investeeriti Kontserni Allika Tööstusküla tootmis- hoonete arendamisse ning 0,9 miljoni euro väärtuses soetati materiaalsel põhivara seoses kinnisvarafirma ostuga Soomes.

Pikaajaliste finantsinvesteeringute ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse kasvas finantsvarade väärtus põhivarades ja ka ümberhindluse reserv omakapitalis 1,1 miljoni euro võrra.

31.12.2016 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustustest kokku 14,5% ja varade maksumusest 2,7% (31.12.2015 vastavalt: 14,4% ja 1,8%). Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 2,0 (31.12.2015: 1,2) miljoni euro väärtuses, millest lühiajaline osa moodustas 0,8 (31.12.2015: 0,3) miljonit eurot.

Aruandekuupäeva seisuga olid Kontsernil kohustusi kokku 13,6 (2015: 8,4) miljonit eurot, millest lühiajalised kohustused moodustasid 91% ehk 12,4 miljonit eurot, võrreldaval perioodil 89% ehk 7,5 miljonit eurot. Lühiajaliste kohustuste 4,9 miljoni eurosele kasvule avaldasid enim mõju hankijatele tasumata arvete kasv 2,7 miljoni euro võrra ning võlg aktsionäridele 1,2 miljonit eurot (seoses aktsiakapitali vähendamisega). Kontserni pikaajalised kohustused suurenesid 0,3 miljoni euro võrra 1,2 miljoni euroni. Kontserni omakapital suurenes 2,2 miljonit eurot 60,4 miljoni euroni.

Äritegevuse rahavood olid 2016. aastal 2,6 miljon ning aasta varem 4,7 miljonit. Äritegevusega seotud nõuete ning varude kasv ületas aruandeaastal äritegevusega seotud kohustuste kasvu 1,6 miljoni euro võrra, võrreldaval perioodil aga tuli nendest muutustest äritegevusest raha sisse 0,2 miljonit eurot.

2016. aastal tasuti Finnkumu Oy aktsiate eest viimase maksena 0,7 miljonit eurot ja kinnisvaraettevõtte Harju Elekter Kiinteistöt Oy ostu eest 0,5 miljonit eurot (lisa 30). Kokku läks aruandeaastal investeerimistegevusest tütarettevõtete soetamiseks raha välja 1,2 (2015: 0,9) miljonit eurot. AS Harju Elekter

andis Skeleton Technologies Group OÜle tagastamatut laenu 0,7 miljonit eurot, mis hiljem konverteeriti ettevõtte omakapitali. 2015. aastal tasuti finantsinvesteeringute eest 2,4 miljonit eurot. PKC Group Oyj maksis dividende 0,70 eurot aktsia kohta – kokku laekus nii 2016. aastal kui võrreldaval perioodil netodividende 0,7 miljonit eurot. Kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara soetamine mõjutas rahavoogusid 3,2 (2015: 2,1) miljonit eurot. Kokkuvõttes läks aruandeaastal investeerimistegevusest raha välja 4,5 miljonit eurot ja võrreldaval perioodil 4,8 miljonit eurot.

Finantseerimistegevusest läks 2016. aastal raha välja 0,5 (2015: 4,2) miljonit eurot. Finantseerimistegevuse rahavoogusid mõjutasid väiksemad väljamaksed aktsionäridele – AS Harju Elekter maksis dividende 0,9 (2015: 2,7) miljonit eurot. Mittekontrolliva osa ostuga oli rahavoog välja 0,05 (2015: 1,7) miljonit eurot. Aktsiakapitali vähendamisega seotud väljamakse 1,2 miljonit eurot toimus 2017. aasta jaanuaris. Lisaks kasutati aruandeaastal arvelduskrediiti 0,64 miljonit eurot ja pikaajalist laenu 0,12 miljonit eurot.

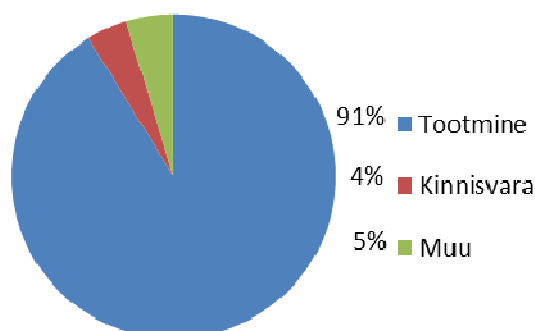
Raha ja rahaekvivalendid kahanesisid aastaga 2,4 miljoni euro võrra 3,3 miljoni euroni ja võrreldaval perioodil kahanesisid 4,2 miljoni euro võrra 5,7 miljoni euroni.

Kontserni finantsinstrumentidega seotud finantsriskide maandamise eesmärgid ja põhimõtted ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnunud valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvad riskid on ära toodud ja kirjeldatud raamatupidamise aruande lisas 5, finantsriskide juhtimise peatükis.

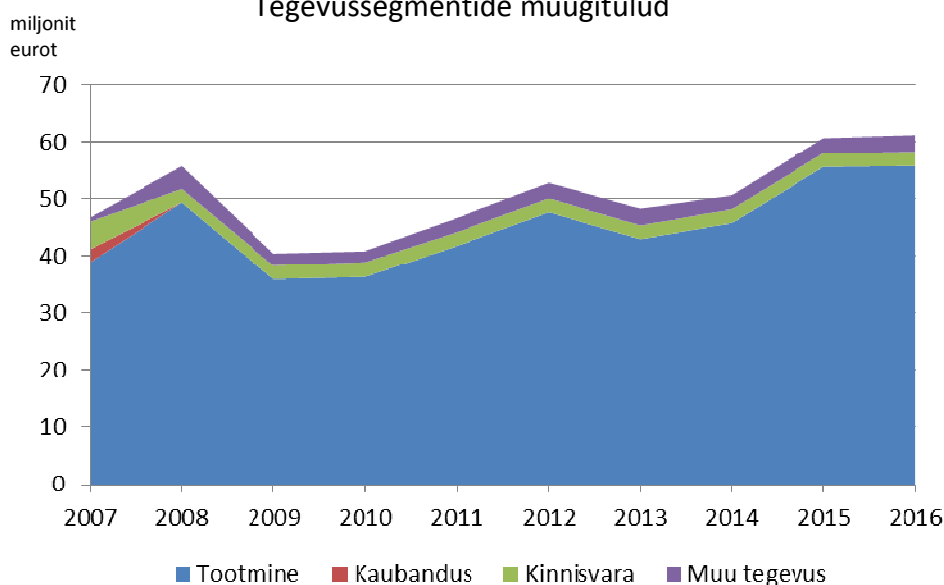
TEGEVUSSEGMENTID

31. detsembri 2016 seisuga toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas – tootmine ja kinnisvara, kus iga tegevusala oli piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad. Emaettevõttes tegutseva kaubandusgrupi osakaal on jäänud viimastel aastatel, sh. 2016. aastal olulisest, 10% määrast allapoole, mistõttu kajastatakse kaubandus muude tegevuste koosseisus.

Müügitulud segmentide viisi

Tegevussegmentide müügitulud

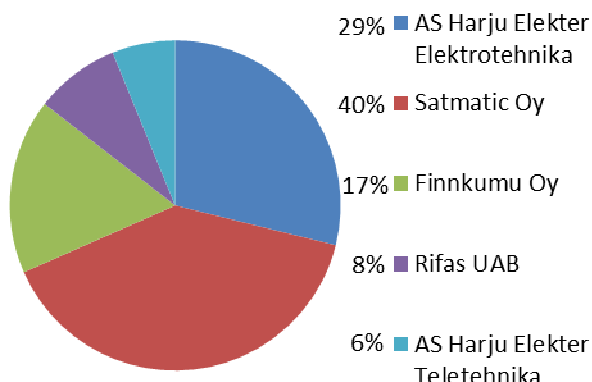

TOOTMINE

Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satmatic Oy, Finnkumu Oy) ja Leedus (Rifas UAB), kus tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid) ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia- ja tööstussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Samuti kuulub segmenti AS Harju Elekter Teletehnika (Eesti), mis valmistab tooteid nii energeetika ja elektrotehnika kui ka telekomisektorile.

2016. aastal andis Tootmine 91,2% (2015: 91,6%) konsolideeritud müügitulust. Segmenti müügi-maht kasvas aastaga 0,4% 55,8 miljoni euroni.

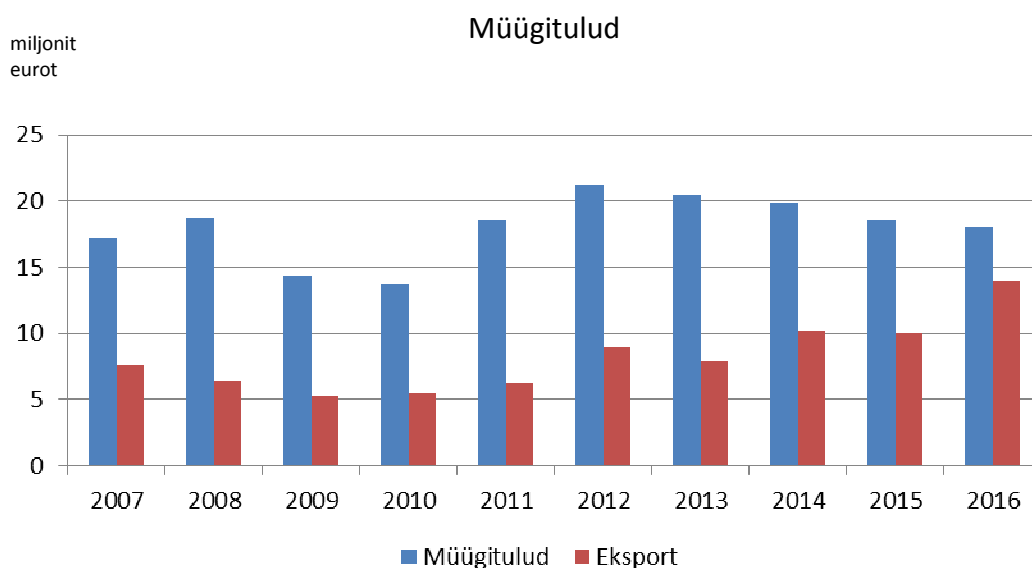
Müügitulud ettevõtete kaupa

AS Harju Elekter Elektrotehnika

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpinge jaotusseadmete tootja ja turustaja. Firma peakontor ja tehas paiknevad Keilas, kus nende kasutuses on ligi 11 000 m² tootmis-, lao- ja kontoripindu. Ettevõttes töötab 168 inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas.

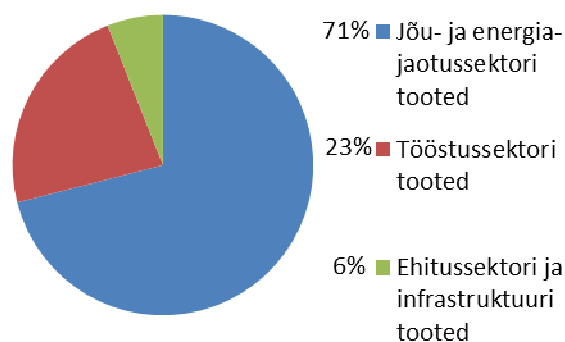
2016. aasta oli ASile Harju Elekter Elektrotehnika läbimurde aastaks ning kujunes ettevõtte arengu uuele etapile viimise vaates edukaks. Ära märkimist väärivad mahukad tarnelepingud elektrivõrkudega Soomes, mis mitmekordistavad alajaamade tootmist järgmistel aastatel ning suurtellimus ligi sajale erialajaamale USA sadamatesse. Viimaste aastate fookus on olnud suunatud just eksporditurgudele ja koostööle ettevõtetega Läänemere regioonis. Aruandeaastal tegeleti aktiivselt klientide vajaduste ja ootuste välja selgitamise ning sobivate toodete arendusega. Ettevõtte tooteportfell kosus mitmete uute tootelahenduste näol ning uue hoo on sisse saanud ka koostöö erinevate valdkondade tuntud spetsialistidega. Lepingute ja tellimuste teenindamiseks on üle vaadatud tootmisprotsessid ning 2017. aasta alguses kolitakse uutele PKC Eesti AS poolt vabanenud suurematele tootmispiindadele.

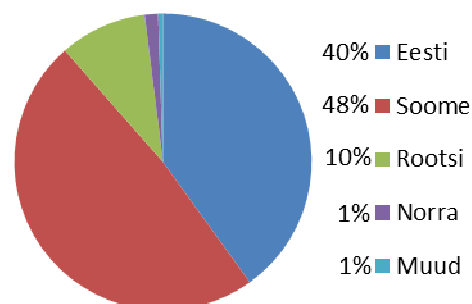
Tegevused fookusesse tõstetud eksportsuunal ja edukas müügitöö ei kajastunud veel ettevõtte 2016. aasta müügitulus, mis jäi 2015. aastaga samale tasemele ja oli 18,1 (2015: 18,5) miljonit eurot. Eksporti osakaal müügituludes tõusis 60%ni (2015: 54%). Positiivse poole pealt saab esile tuua aktiivset tööd Rootsi ja Soome suunalises tegevuses, mis kasvatas Soome turult teenitud müügitulu aastaga 0,6 miljonit eurot ehk 7,9% ja Rootsi turult teenitud müügitulu aastaga 0,5 miljonit eurot ehk 40,3%. Seoses investeeringute jätkuva vähenemisega Eesti energiajaotussektoris kahanesis tärned Eesti turule aastaga 1,2 miljoni euro võrra ehk 16,8%.

2017. aasta suurimaks väljakutseks on kasvavate tellimuste teenindamiseks vajaliku tootmisvõimekuse tõstmine ja tootmise kolimine uutesse tootmishallidesse. Jätkuvad organisatsiooni laiendamise ja personali koolitamisega seotud tegevused ning alustatakse allüksuste tegevuskavade värskendamise ja elluviimisega (s.h CRM/SRM käivitamine tarkvaralahenduste valiku protsessi). Uute meetoditega ning suuremate mahtude juures on edukuse tagamiseks suurim roll just arendus- ja tootmistegevusel.

Müügitulud tootegruppide kaupa

Müügitulud turgude viisi

AS Harju Elekter Teletehnika

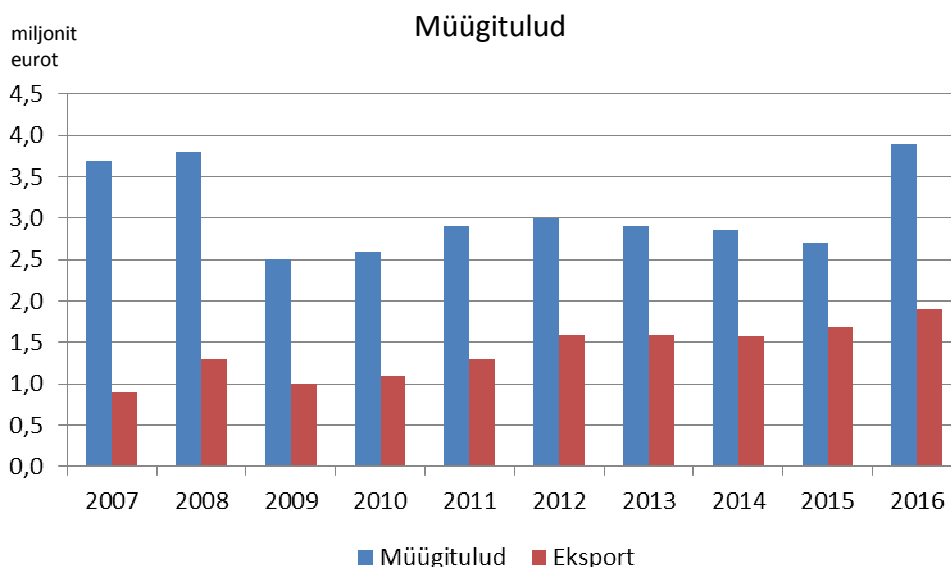
ASi Harju Elekter 100%lise tütarettevõtte ASi Harju Elekter Teletehnika põhitegevus on kliendikohaste lehtmetailtoodete ja -lahenduste valmistamine energeetika, elektrotehnika ja ka telekomi sektorile. Lisaks teeb ettevõtte allhanketöid lehtmetaili töötlemise ja viimistluse alal. Ettevõtte koosseisu kuulub ka mehaanikajaoskond, mis tegeleb peamiselt eritellimuste täitmisega Keila Tööstusküla ettevõtetele. Firma peakontor ja tehas paiknevad Keilas. Ettevõttes töötab 85 inimest.

2016. aasta oli ettevõtte jaoks suurte muutuste ja uue fookuse seadmise aasta. Kontserni nõukogu koos Eesti tütarfirmade nõukogudega tegid oma 5. aprilli koosolekul otsused ASi Harju Elekter Elektrotehnika ja ASi Harju Elekter Teletehnika lehtmetailtehaste liitmiseks, koondades kogu lehtmetaili puudutava ressursi, võimekuse ja oskusteabe ASi Harju Elekter Teletehnika. Restruktureerimise eesmärgiks oli fokuseerida ettevõtte tegevus konkurentsivõimeliste hindadega lehtmetailtoodete valmistajana nii Kontserni ettevõtetele Eestis, Soomes ja Leedus kui ka Kontserni välistele klientidele. Restruktureerimise tulemusena loodi oluliselt konkurentsivõimelisem lehtmetaili tootmine, tagades seadmete optimaalne koormatus ja efektiivsem protsess. Tehaste ühendamine viidi läbi 2016. aasta II ja III kvartalis ning see avaldas mõningast mõju ettevõtte aruandeaasta müügiimahtudele.

Metallitehaste liitmisprotsess pakkus Kontserni Eesti tütarettevõtetele hulgaliselt väljakutseid. Tootmisprotsessi ja tootekoosluste andmebaasi ületoomine ning tellimusprotsessi käivitamine ei toimunud tõrgeteta. Täna võib nentida, et enamiku väljakutsetega ollakse edukalt hakkama saanud. Kontserni Eesti tütarettevõtete vahel on asjalik tihe koostöö, mis loodetavasti süveneb veelgi ning aitab kasvatada kontsernisest sünergiat.

Uue fookuse ja strateegia seadmine äritegevuses avaldas kiiret mõju ka ettevõtte müügitulule. Lisaks toetasid firma majandustulemust nii kevadel alanud Soome telekomisektori elavnemine, mis mõjutas positiivselt telekomitoodete tellimusmahtusid, kui ka III kvartalis kõrgeenenud nõudlus telekomitoodete

järele Rootsis. 2016. aastal kasvasid müügitulud võrreldes 2015. aastaga 40,8% ja olid 3,9 miljonit eurot. Ekspordi osakaal müügituludes moodustas 48,4%. Müügitulude kasvu mõjutas enim müügi 93,6%line suurenemine koduturul. Tootegruppide lõikes kasvas enim – 116,8% – lehtmetailtoodete müük ja seda peamiselt metallitehaste liitumisel siirdunud energiasektori toodete arvel.

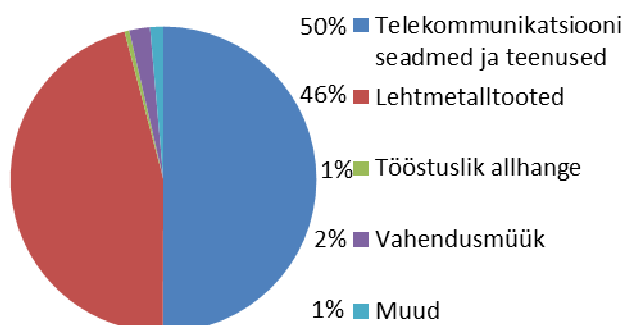

Esile tõstmist väärivad aasta lõpukuudel toimunud kliendiauditid, kus hinnati ASi Harju Elekter Teletehnika protsesside toimivust ja toodete kvaliteedi tagamise võimekust. Kliendiaudititest saadav tagasiside on äärmiselt oluline, kuna see aitab ettevõttel paremini aru saada kliendi vajadustest ja muuta oma protsesse nii, et pakkuda kliendile rohkem ja kõrgemal tasemel lisandväärtust. Detsembris toimusid ka korralised ISO kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide resertifitseerimisauditid. Sertifitseerimisfirma Bureau Veritas tunnistas auditi käigus ASi Harju Elekter Teletehnika juhtimissüsteemid vastavaks uute ISO9001/2015 ja ISO14001/2015 standardite nõuetele. Aasta viimasesse kvartalisse jäi ka kõrge tunnustus Tööinspeksioonilt, kes valis ettevõtte parimaks ning andis üle „Hea töökeskkond“ auhinna.

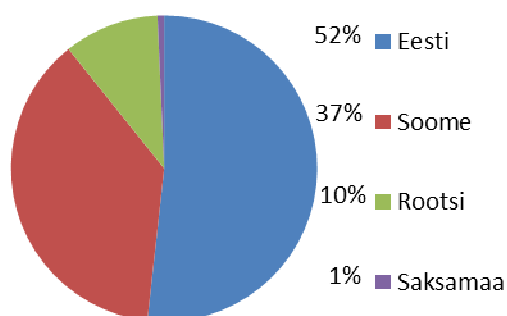
Möödunud majandusaastal esitles ettevõtte oma tooteid ka mitmel messidel, kust saadud tagasiside aitas parandada toodete funktsionaalsust. Siiski olid peamised tööd ja tegevused seotud metallitehaste liitmisel üle toodud toodete juurutamisega ja alajaamade prototüüpide valmistamisega, samuti tootmise planeerimistäpsuse parandamisega ja tarnekindluse tõstmise küsimustega. Arendustööd olid suunatud tootekoosluste korrigeerimisele ja vastavusse viimisele. Tootmise 5S programmi arendamise kaudu vähendati raiskamisi ja ebaefektiivsust ning väärtust mittelisavaid tegevusi tootmises.

ASi Harju Elekter Teletehnika 2017. aasta tegevused on suunatud lehtmetaili tootmisressursi suurendamisele läbi taastuvinvesteeringute seadmetesse ja lisavahetuste käivitamise, ka võimaliku renditööjõu kaasamise. Tähelepanu all on ka tootlikkuse ja planeerimistäpsuse tõstmisega seotud teemad ning hinnariskide maandamine lehtmetaili ostul.

Müügitulud tootegruppide kaupa

Müügitulud turgude viisi

Satmatic Grupp

Satmatic Grupi moodustavad Satmatic Oy, peakontoriga Soomes Ulvilas ning tema Kurikkas paiknev tütarettevõtte Finnkumu Oy.

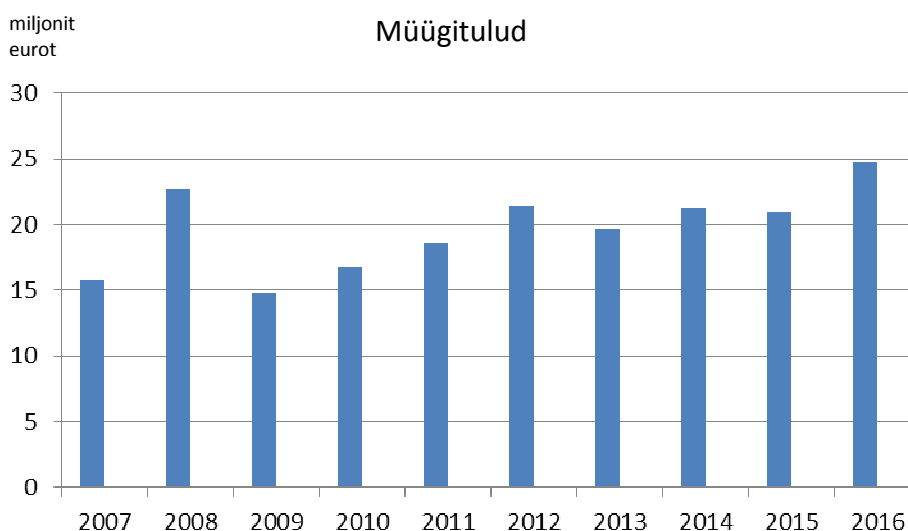
Satmatic Grupi 2016. aasta müügitulud olid 35,1 (2015: 31,7) miljonit eurot, kasvades 10,6% võrreldes aasta varasemaga. Satmatic Grupis töötab kokku 94 inimest.

Satmatic Oy

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte Satmatic Oy on juhtiv tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja Soomes. Ettevõtte tootevalik on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele ning infrastruktuuri, kattes klientide vajadused toodete, programmide, projektide välja töötamisest hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ja tooteportfellis on erinevaid kuni 20kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy tooteid ja lahendusi müüakse väljaspool Soomet ning need jõuavad klientideni kas otse või vahendusfirmade, Soome ekspordööriide kaasabil. Samas on Satmatic Oy ka Kontserni ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja Soomes. Firma peakontor ja tehas paiknevad Pori lähedal Ulvilas, Helsingi ettevõtluspiirkonna klientide teenindamiseks on firmal müügiesindus ja koostetehas Keraval. Ettevõttes töötab 74 inimest.

Majanduskeskkond Euroopas, nagu ka Soome eksporditööstuse olukord, muutusid stabiilsemaks ning see kajastus ka Satmatic Oy 2016. aasta müügituludes ja tellimuste kasvus. Aruandeaastal hakkasid suurenema ka tööstusinvesteeringud, kui alustati uute jõujaamade, bio-jõujaamade, LNG-terminalide ja tehaste ehitamist Soomes. Ettevõtte müügitulud tegid võrreldes aasta varasemaga hüppe üles, kasvades 18,2% 24,7 (2015: 20,9) miljoni euron. Müük väljapoole Soomet - kas otse või läbi klientide - moodustas 66% müügituludest.

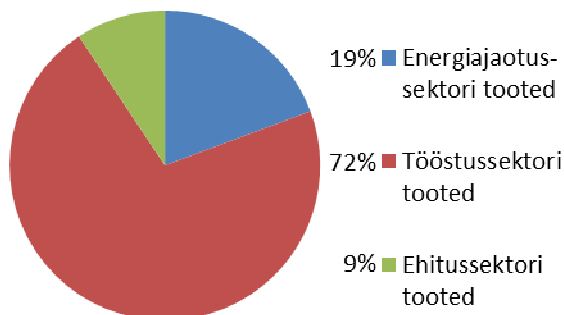
Satmatic Oy tegutseb peamiselt kolmes sektoris: tööstussektor, energia tootmis- ja jaotussektor ning infrastruktuur. Tarnetüübilt eristuvad kaks peamist tarnemudelit: lepinguline tootmine ja projektipõhine toode/lahendus. Kuigi aastases võrdluses Soome ekspordisektor langes ca 5%, tehnoloogiatööstuse ekspord veidi enamgi, suudeti tugevas konkurentsias kasvada tööstussektorile suunatud projektipõhist müüki ning müügitellimusi jõujaamadele ja Soome ekspordisektorile. Elektrienergia jaotussektori müügitulud kasvasid veidi tagasihoidlikumas tempos.

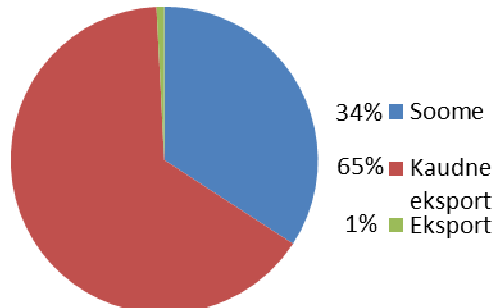
Ettevõtte ärikorralduse aluseks on konkurentsivõimeline tootmistegevus, mille eelduseks on oma toodete järjepidev välja arendamine ning tootmisprotsesside automatiseerimine. Eranditult kõik firma tooted peavad olema kõrge kvaliteediga, samas avaldades võimalikult vähest mõju keskkonnale. Kvaliteedi- ja keskkonnateemad on ettevõtte igapäevase juhtimise, müügi, arendamise, logistika, tootmise ja kinnisvarahalduse lahutamatud osad. Kvaliteetse ja keskkonnasõbraliku toote/lahenduse välja töötamise kõrval pööratakse ettevõttes suurt tähelepanu ka kliendisuhete väärtustamisele ning vastastikuse lisaväärtuse pakkumisele.

Oma igapäevastes äriprotsessides suhtub Satmatic Oy tähelepanelikult ka kliimaküsimustesse. Ettevõtte on deklareerinud, et lubab vähendada süsinikgaasi tootmist läbi energiasäästlike tootmisviiside eelistamise oma tegevuses ja klientide teadlikkuse tõstmist taastuvenergiatoodete ja –allikate osas, samuti arendades ja müües järjest enam elektriautode laadimissüsteeme, andes seeläbi panuse elektrisõidukite arvu kasvuks Soomes.

Müügitulud tootegruppide kaupa

Müügitulud turgude viisi

Aruandeaastal jätkus tõus projektitoodete osas ning seetõttu kaasati arendusse lisaressurssi. Tehases töötati klientide tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ja lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainete tööstusele, offshore ja laevaehituse ning kaevanduste ja (elektri)energiajaamade tarbeks. Peamised sihtriigid olid siin Rootsi, Poola, Hiina, USA ja Soome.

Hoogne kasv jätkus ka lepinguliste klientide ja seeriatoodete osas, kus suuremateks gruppideks olid kaablimasinad, pakkimisliinid, laosüsteemid, aga ka autode soojenduskiilbid ja laadimiskapid ning elektronikapid.

Energijaotussektorile, peamiselt Soome võrguettevõtetele, elektri- ja energiajaamadele vahendatakse nii Satmatic Oy ja Finnkumu Oy Soome tehases kui ka ASi Harju Elekter Elektrotehnika Eesti tehases toodetud komplektalajaamasid ja kaablijaotuskappe. Taastuvenergiasektoris kujunesid aruandeaastal enim müüdud toodeteks on-grid ja off-grid päikeseenergialahendused. Tarnitud lahenduste koguvõimsus oli ca 2MW.

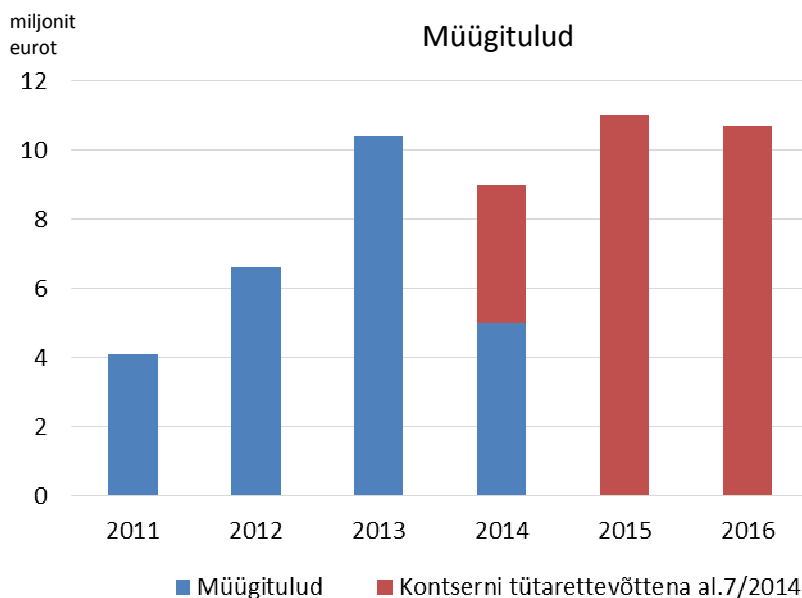
2017. aastal on ettevõtte tegevused suunatud olemasoleva tooteportfelli korrastamisele. Kasvu oodatakse Kontserni toodete (alajaamad) müügi suurenemisest seoses aruandeaasta lõpus sõlmitud lepingutega, mis eeldab ettevõttelt Soome-sisese tegevuse ladusat koordineerimist. Lisaks võetakse suurema tähelepanu alla taastuvenergiatoodete, autoparklate soojenduskiilpide ja laadimissüsteemide tooterühm, kus müügi ja turuosa suurendamiseks jätkatakse toodete edasi arendamist ja veelgi kliendisõbralikumaks muutmist.

Finnkumu Oy

Satmatic Oy 100%line tütar-ettevõtte Finnkumu Oy on Soome juhtiv alajaamade tootja, mis projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks ning mille tooteportfelli kuuluvad peamiselt tehases valmistatud komplektalajaamad ja kaablijaotuskapid. Finnkumu Oy alustas tegevust 2004. aastal ja Kontserni kuulub ettevõtte alates 2014. aastast. Finnkumu Oy on olnud kogu oma tegutsemisaja edukas. Ettevõtte müügitulud on 5 viimase aasta jooksul enam kui kahekordistunud.

Aruandeaasta on kulgenud ettevõttele ühtlaselt tempokalt, kuigi tipphooaeg ja suurimad tellimused jäid aasta keskpaika. Täpselt planeerides suudeti (tootmis)ressurssi jagada viisil, mis tagas klientidele lühema tähtajaga õigeaegsed tarned, hilinemisi ja viivitusi vältides. Toodetud on muutunud keerulisemaks ning nende valmistamiseks tehtavad tööd nõudlikumaks. Elektrivõrkude ehitamine ja –kaablite paigaldamine jätkub hoogsalt ning tellimuste vähenemist Soome energijaotussektoris näha ei ole.

Vaatamata tihedale konkurentsile, oli Finnkumu Oy müügitulu 10,7 (2015: 11,0) miljonit eurot, olles vaid 2,2% väiksemad eelmise aasta rekordtasemest. Lisaks õnnestus oskusliku tootmisressursi, aga ka kokkuhoiuga hangetes ja ostudes parandada firma kasumlikkust.

Ettevõttel on pika aja jooksul välja kujunenud kindel lojaalne kliendibaas, kelle tellimusi täidab suhteliselt väikesearvuline müügimeeskond. Ühiselt parendatakse tooteid ning seatakse need konkreetsetele projektidele sobivaks. Tootmine on firmas korraldatud läbi tugeva ja hästi toimiva allhankijate võrgustiku, kes tarnivad kõik vajalikud detailid. Toodete komplekteerimine, lõppkokkupanek ja kontroll toimuvad Kurikka tehases. Finnkumu Oys töötab 20 inimest.

Aruandeaastal laiendati Kurikka tehase tootmispindasid ja suurendati viimastel aastatel praktiliselt maksimumini koormatud tootmisvõimsusi. Tehtud investeeringud loovad eelduse müügitulude kasvuks. Kõige aluseks on jätkuvalt laitmatu kvaliteediga alajaamade valmistamine ja nende tähtaegne toimetamine klientidele. Klientide ootustest lähtuvalt on eesmärgiks lühendada tarneaegu veelgi, tehes ruumi uutele tellimustele.

Finnkumu Oy eesmärgipärast edukat äritegevust on märgatud ka väljaspool, tuues ettevõttele aruandeaastal Lõuna-Põhjamaa edukate ettevõtete pingereas kõrge 2. koha.

Finnkumu Oy jätkab ka 2017. aastal kvaliteetsete klientide vajadustest lähtuvate komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide valmistamist. Ettevõtte edu aluseks on kliendikesksus ja –lähedus, toodete laitmatu kvaliteet ja tähtaegsed tarned.

Rifas Grupp

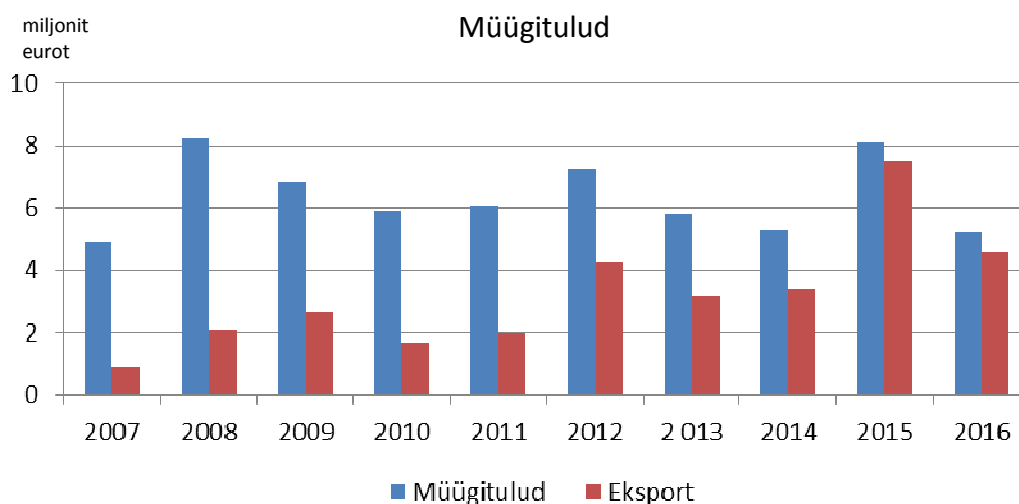
Rifas Grupi moodustavad Rifas UAB, peakontoriga Leedus Panevežyses ning tema projekteerimisega tegelev tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB (67%).

Rifas Grupi 2016. aasta müügitulud olid 5,2 (2015: 8,5) miljonit eurot, kahanedes 38,7% võrreldes aasta varasemaga. Rifas Grupis töötab kokku 91 inimest.

Rifas UAB

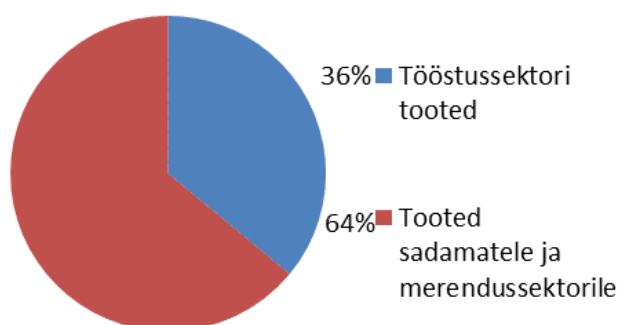
Rifas UAB on ASi Harju Elekter tütarettevõtte Leedus Panevežyses. ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 100%. Firma põhitegevus on tööstusautomaatikaseadmete ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootmine ja turustamine ning lepingupõhised tooted ja lahendused merendussektorile. Ettevõttes töötab 85 inimest.

Viimased aastad on Rifas UABLE olnud muutusterohked ja keerulised. See kajastub ka müügituludes, mis isegi kuni 50% ulatuses kord kasvavad, kord kahanevad. Aruandeaasta oli ettevõttele raske ning müügitulud langesid 4,8 (2015: 8,1) miljoni euroni. Välisuru osakaal ettevõtte müügituludes oli 87% (2015: 93%). Tellimuste vähenemine oli peamiselt tingitud madalast naftahinnast, mis sundis ettevõtte koostööpartnereid külmutama või edasi lükkama nii mõnedki projektid, aga ka ettevõtte põhikliendi omanikuvahetusest. Vähesed määral kompenseeris olukorda merendussektori tellimuste ligi 70%line kasv võrreldes aasta varasemaga.

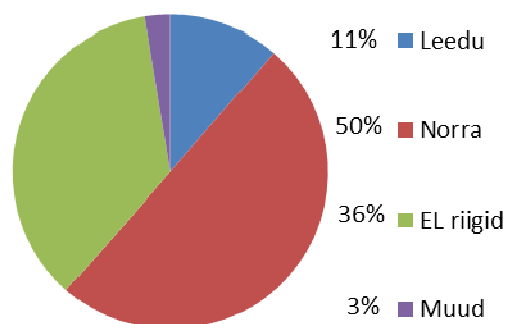

Valdav osa müügituludest teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste tootmisest ja müügist ning väike osa ka elektrikomponentide vahendusmüügist. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuundurseedmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendussektorile. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud Rifas UAB inseneritöö võimekusega. Kliendid tellivadki neilt peamiselt projekti- ja kliendikohaseid lahendusi, mida ei leidu standardkataloogides. Seega on inseneri- ja arendusmeeskonna leidlikkus projektides oskuslikult ja paindlikult erinevaid lahendusi rakendada üks ettevõtte tähtsamaid müügiargumente uute suurte klientide võitmiseks.

Müügitulud tootegruppide kaupa

Müügitulud turgude viisi

KINNISVARA JA MUUD TEGEVUSED

Kinnisvara segmenti (Emaettevõtte) ja muude segmenteerimata tegevuste (Emaettevõtte kaubandusgrupp) müügitulud andsid kokku 8,8% (2015: 8,4%) konsolideeritud müügitulust, millest 53,2% moodustas kaupade vahendusmüük, 41,2% renditulud, 4,0% tulu teenuste vahendusest ning 1,6% tulu muudelt toodetelt ja teenustelt.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emettevõtte. Ettevõtte tegevus jaotub kahte ossa – *Kinnisvara* ja *Muud tegevused*. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb emettevõtte Kontserni ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete juhtimise, Kontserni rahavoogude juhtimise, investeeringute planeerimise ja juhtimise ning arendustegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsioonialaste teenuste osutamisega. Siia kuulub ka kaubandusgrupi kaupluste majandustegevuse tagamine. Tallinnas, Tartus ja Keilas paiknevate kaupluste vahendusel toimub Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük jaeklientidele ning väiksema ja keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele.

Emaettevõtte äritegevus andis konsolideeritud müügitulust 8,8% (2015: 8,4%).

Kinnisvara

Aruandeaastal oli segmenti müügitulu 2,5 miljonit eurot, jäädes aasta varasemaga praktiliselt samale tasemele. Renditulu oli aruandeaastal 2,2 miljonit eurot, moodustades 88,8% (2015: 88,1%) segmenti tuludest. Kommunaalteenuste vahendamine ja muude teenuste osutamine andis kokku 11,2% (2015: 11,9%) segmenti müügitulust.

Muud tegevused

Muude segmenteerimata tegevuste müügiimaht kasvas aastaga 5,5% 2,9 miljoni euroni, moodustades 4,7% (2015: 4,5%) Kontserni müügitulust. Põhiline tulu saadi kaupade ja Kontserni toodete - elektri-seadmete - vahendusest.

MUUD FINANTSINVESTSEERINGUD

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringute bilansiline väärtus suurenes aastaga 1,8 miljonit eurot 22,0 miljoni euroni, s.h suurenes finantsinvesteeringute õiglase väärtus ümberhindluse tõttu 1,6 miljoni euro võrra, uusi finantsinvesteeringuid tehti 0,7 miljoni euro võrra ning noteeritud väärtpaberite turuhind vähenes 0,5 miljoni euro võrra.

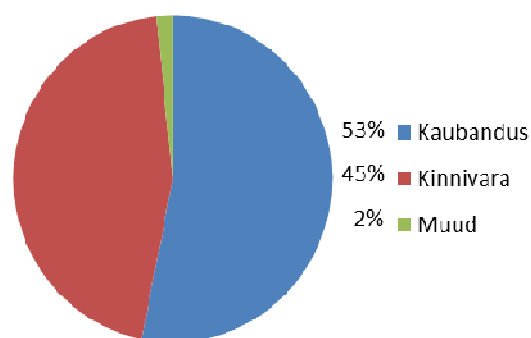
SIA Energokomplekss

SIA Energokomplekss on 2006. aastal asutatud müügiorganisatsioon Lätis. ASi Harju Elekter osalus firmas oli algselt 10%, mida suurendati 2009. aastal 14%ni. Osalus SIA Energokomplekssis annab võimaluse ühiselt koostööpartneritega võtta osa kesk- ja madalpingeseadmete suuremahulistest hankekonkurssidest Lätis.

Skeleton Technologies Group OÜ

2015. aastal sisenes AS Harju Elekter strateegilise investorina superkondensaatorite arendamise ja tootmisega tegelevasse innovaatilisse ettevõttesse Skeleton Technologies Group OÜ, omandades firmas 10%lise osaluse. Aruandeaasta III kvartalis toimus täiendav rahastamisvoor ja uute investorite kaasamine, mille järgselt oli võimalus usaldusväärset hinnata ASi Harju Elekter osaluse õiglast väärtust Skeleton Technologies Group OÜs. Osaluse ümberhindlusest kasvas finantsinvesteeringu väärtus 1,6 miljoni

Müügitulud tegevusalade viisi

euro võrra. Lisaks konverteeriti ASi Harju Elekter poolt antud laen 0,7 miljonit eurot Skeleton Technologies Group OÜ omakapitali.

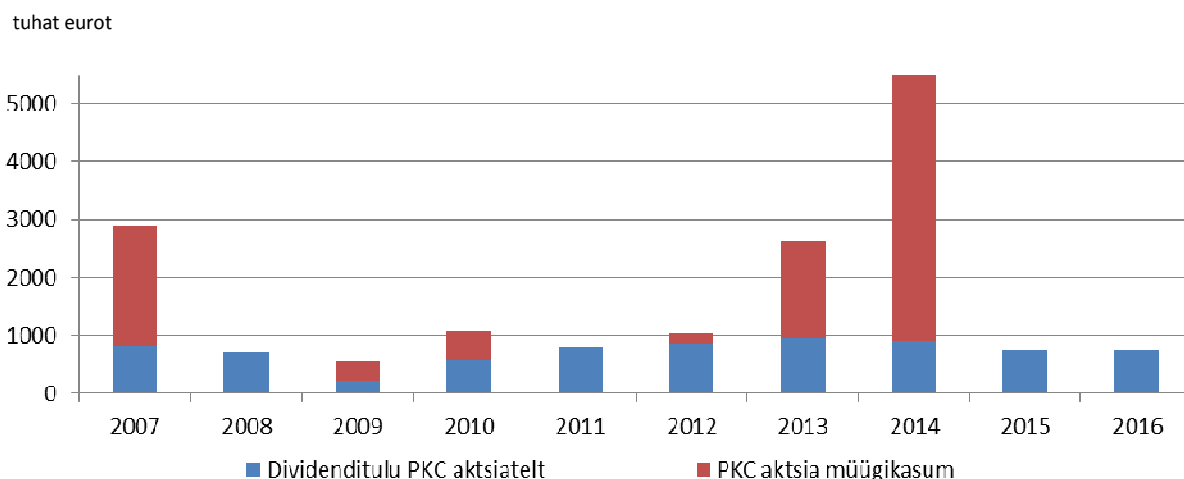
Harju Elekter näeb investeeringu atraktiivsust nii selle väärtuse kasvus kui ka ettevõtte võimalikus osalemises superkondensaatorite moodulsüsteemide arenduses, tootmises ning kasutamises elektrienergia juhtimis- ja lülitussüsteemides.

PKC Group Oyj

PKC Group Oyj (edaspidi PKC) põhitegevus on juhtmeköidiste ja ühenduskaablite välja töötamine ja valmistamine auto- ja elektroonikatööstustele. PKC aktsiad on noteeritud Nasdaq Helsingi Börsil ning 31.12.2016 seisuga oli 4,5% ettevõtte aktsiatest ASi Harju Elekter omanduses. Aasta jooksul langes PKC Group Oyj aktsia turuhind Nasdaq Helsingi Börsil 0,42 eurot, mistõttu langes finantsinvesteeringu väärtus 0,5 miljoni euro võrra. Viimasel kauplemispäeval oli aktsia hinnaks 15,81 (2015: 16,23) eurot. PKC aktsiad on kajastatud finantsseisundi aruandes õiglasel väärtuses (turuhind) ja aktsia turuhinna muutusel on otsene mõju Kontserni varade väärtusele.

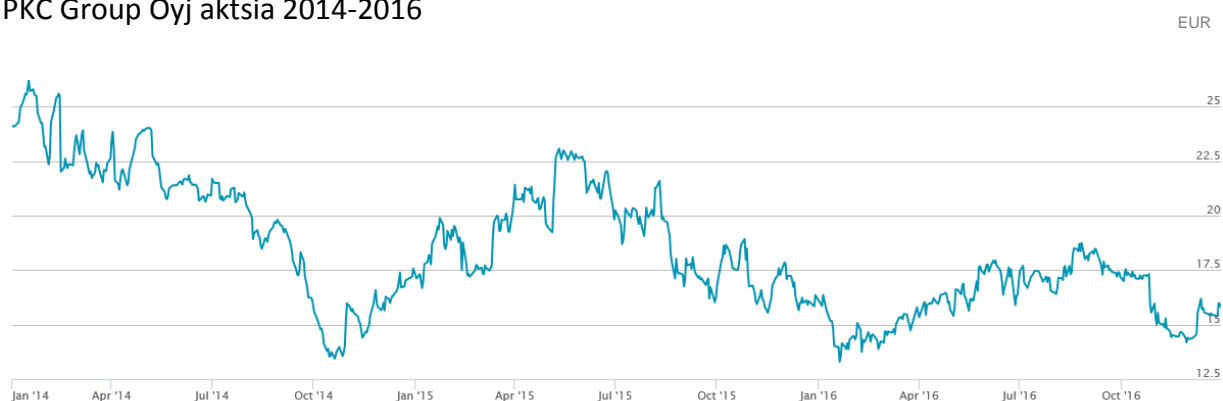
PKC Group Oyj maksis 2015. aasta eest dividende 0,70 eurot aktsia kohta, kokku 0,8 miljonit eurot.

PKC Group Oyj aktsia dividendi- ja müügitulu

Aruandekuupäeva järgselt 19.1.2017 sõlmisid Motherson Sumi Systems Limited ja PKC Group Oyj juhatus ühinemislepingu, mille kohaselt ühendatakse firmade juhtmeköidiste äritegevused. Ülevõtmist viib läbi Motherson Sumi Systems Limited tütarettevõtte MSSL Estonia WH OÜ, mis on teinud PKC Group Oyj aktsionäridele ülevõtmispakkumise hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta. ASile Harju Elekter kuulub 1 094 641 PKC Group Oyj aktsiat. Kontserni nõukogu on otsustanud ülevõtmispakkumisega nõustuda. 22. märtsil 2017 teatas PKC Group Oyj ülevõtmispakkumise õnnestumisest. ASile Harju Elekter laekub aktsiate müügist 25,8 miljonit eurot.

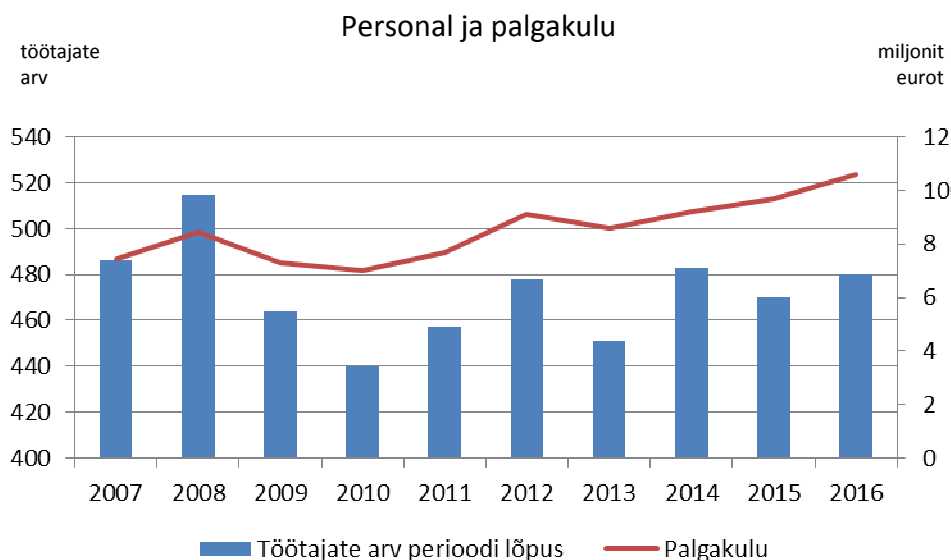
PKC Group Oyj aktsia 2014-2016

PERSONAL

Harju Elekter kontserni ettevõtted paiknevad Eestis, Soomes ja Leedus. Sarnaselt viimaste aastatega jätkus keeruline olukord Kontserni ettevõtete tööjõuturgudel ka aruandeaastal ning lisaks Eestile ja Leedule on hakanud struktuurne tööpuudus kimbutama ka Soomet. Kontserni ettevõtete puhul raskendas olukorda äri sektoris pakutava palgataseme vähene atraktiivsus; Eesti ja Leedu ettevõtete osas ka väljaõppinud kvaliteetse tööjõu leidmine ja nende väljavool riigist. Palgasurve ei ole taandunud ja seda raskendab asjaolu, et tootlikkuse kasv ei ole suutnud palgatõusuga sammu pidada. Korn Ferry Hay Grupi 2016. aasta palgaprognoosi kohaselt näevad töötajad enamikus piirkondades just lähema kolme aasta jooksul oma karjääri suurimat palgatõusu, mis on tingitud suurenenud nõudlusest pädevate töötajate järele kombineerituna ajalooliselt madala inflatsiooniga. Eesti Statistikaameti andmetel oli töötuse määr 2016. aastal riigis 6,8% ja 65,6%le tõusnud tööhõive määr ajaloolisel kõrgtasemel. Hõive kasvu kiirenemises mängis suurt rolli mitteaktiivsete arvu vähenemine.

Bilansipäeval 31.12.2016 oli Kontserni töötajate arv 480 (2015: 470). Aasta keskmine töötajate arv oli 455 (2015: 472). Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiate ja hüvitistena kokku 10,6 (2015: 9,7) miljonit eurot. Keskmine töötasu kuus töötaja kohta oli aruandeaastal 1 940 (2015: 1 712) eurot, kuid siinkohal on oluline ära märkida, et Soome keskmine palgatase ületab Eesti ja Leedu keskmisi töötasusid mitmekordselt.

Kontserni töötajatest suurem osa – 295 inimest – töötab Eestis, sh emaettevõttes 42 inimest. Soomes töötavate inimeste arv oli aasta lõpus 94 ja Leedus 91. Kontserni 480st töötajast 363 töötajat olid mees- ja 117 naissoost. Kõrghariduse oli omandanud 126, keskeri- või keskhariduse 301 ning põhihariduse 53 Kontserni töötajat. Töötajate kutseoskuste ja kvalifikatsiooni parandamiseks ja tõstmiseks on koostöös kõrg- ja ametikoolidega käivitatud mitmeid ühiseid tasemekoolitusi ning täiendõppeprogramme.

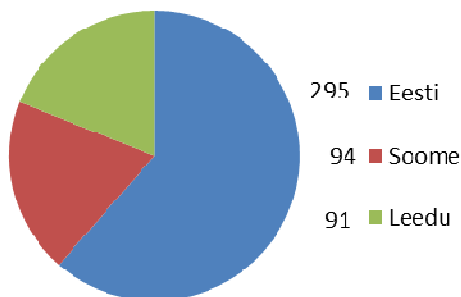
Kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on olnud Kontserni teenistuses rohkem kui 5 aastat.

Kontserni töötajate keskmine vanus on püsinud suhteliselt stabiilsena, olles aruandeaastal 41,4 aastat. Noorte võimekate töötajate leidmiseks teevad Kontserni ettevõtted tihedat koostööd ülikoolide ja kutseõppeasutustega, kes kasutavad siinseid ettevõtteid vajadusel ka suvise praktikabaasina või täiend- ja ümberõppe programmide raames.

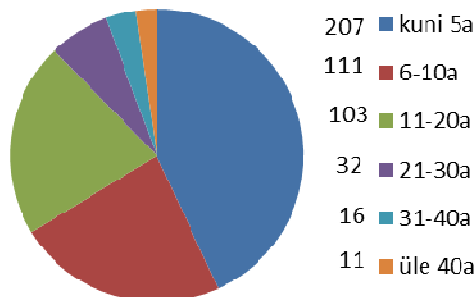
Alates 2001. aastast on ASil Harju Elekter olnud tihe koostöö Tallinna Tehnikaülikooliga ning alates 2010. aastast kannab ettevõtte TTÜ kuld sponsori aunimetust. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud enam kui 60 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengit.

Lisaks on Kontserni Eesti ettevõtetel tihedad sidemed ka Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi, Tallinna Tehnikakõrgkooli jt. (kutse-)õppeasutustega ning Soome tütar-ettevõtetel Satmatic Oy Satakunta Ametikõrgkooli ja Tampere Tehnikaülikooliga.

Töötajad riikide kaupa

Tööstaaž kontserni ettevõtetes

Kontserni ettevõtetes jätkati erinevate meetmete rakendamist organisatsiooni veelgi tõhusama toimimise tagamiseks. Kontserni Eesti tütar-ettevõtete metallitehased liideti, mis tõi kaasa muudatusi nii mõlema ettevõtte juhtimises kui ka organisatsiooni struktuurides. Tellimustemahu järsk kasv ASis Harju Elekter Elektrotehnika hoogustas aasta teises pooles oluliselt uute töötajate värbamist. Protsessi käigus ilmnisid kitsaskohad kehtivas töötasusüsteemis, pöördudes oluliste muudatustega olemasolevas süsteemis.

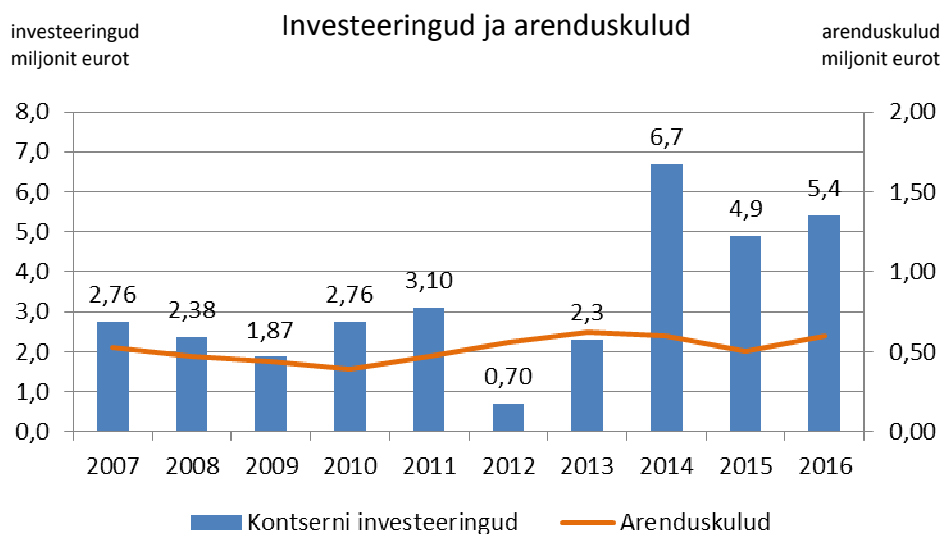
Kontserni ettevõtetes toimunud personali õppused ja koolitused olid suunatud peamiselt erialaste oskuste ja kvalifikatsiooni tõstmisele. Eesti tootmisüksustes jätkus 5S programmi arendamine, et vähendada raiskamisi ja ebaefektiivsust ning väärtust mittelisavaid tegevusi. Ettevõtete konkurentsivõimet tõsteti baseerudes Lean-juhtimisele, vastavalt millele on personali parendusettepanekud oluline arendusmeede. Kontserni põhitegevusest ja ametioskustest lähtuvate kompetentside arendamise koolituste kõrval korraldatakse Kontserni ettevõtete töötajatele regulaarselt esmaabi-, töö- ja elektri-ohutusalaseid koolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid instrueeritakse pidevalt ka jäätmekäitluse ja jäätmete liigiti kogumise korraldamisest ettevõtetes.

Personali motiveerimiseks kasutab Kontsern mitmeid võimalusi:

- ärikasumist sõltuv premeerimissüsteem, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma tehtava töö tulemuslikkusest ettevõttele tervikuna;
- tööstaažist sõltuvad stiimulid;
- aktsia optsooniprogrammid, mille eesmärgiks on ASiga Harju Elekter samasse Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmete ja töötajate kaasamine ettevõtte aktsionärideks motiveerimaks neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste saamise nimel. Optsooniprogrammi rakendati viimati 2015. aastal;
- firmadevahelist riikideülest vahetusprogrammi, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakkudes töötajatele rotatsioonivõimalusi.

Vastutustundliku hooliva tööandjana pakub Kontsern töötajatele kaasaegseid töö- ja olmetingimusi. ASil Harju Elekter on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga, kelle vahendusel on sõlmitud töötajate esindajatega kollektiivleping. ASi Harju Elekter stabiilsus, sotsiaalsed garantiid ja motivatsioonipaketid sisendavad usaldust firma ja tema töötajate vahel ning säilitavad töörahu.

INVESTEERIMINE JA ARENDUSTEGEVUS

2016. aastal investeeris Kontsern põhivarasse kokku 5,4 (2015: 4,9) miljonit eurot. Üldises plaanis võib investeeringud jagada kaheks, millest üks pool on suunatud Kontserni edasise arengu toetamiseks ja kindlustamiseks ning teine osa on taastuvinvesteeringud tootmisruumide ja -tehnoloogia kvaliteedi ja kaasaja nõuetele vastavuse tagamiseks.

2016. aastal toimusid mitmed olulised infosüsteemide arendustegevused, millest suurimad olid metallitehaste allhanke tarnekanali protsessi kirjeldamine infosüsteemi ning allhankijate info jagamise keskkonna välja töötamine. Äriinfosüsteemide strateegilise arendamise valdkonna teemade tõhusamaks haldamiseks loodi äriinfosüsteemide arendusjuhi ametikoht. Koostöös Soome tütarettevõtetega arendati välja elektrooniline tellimuskeskond. Finnkumu Oys jätkusid nii uue majandustarkvara edasi arendamine kui ka tarkvaraga seotud integreerimistööd. Kõigis tütarettevõtetes jätkati juhtimis- ja majandustarkvara edasi arendamise ja täiendavate moodulite juurutamisega ning erinevate ärianalüütikaprojektide arendamisega. Suurema tähelepanu alla võeti andmesidevõrkude turvalahenduste parendamine, põhirõhuga erinevate infoturvelahenduste kasutuselevõtul. Aruandeaastal alustati Kontsernis andmesidevõrgu kaasajastamist ning arendati välja ettevõtteülene traadita võrgu leviala, mis võimaldab paindlikumat tööd mobiilsete töökohtadega. Kontserni Eesti ettevõtete kontori- ja tootmiskompleksis ehitati välja uus videovalvesüsteem. Investeeringud majandustarkvarade arendustesse ulatusid aruandeaastal kokku 0,1 (2015: 0,1) miljonit ja infotehnoloogia seadmetesse 0,1 (2015: 0,1) miljonit euronit.

Kontserni arenduspõhimõtete kohaselt on Kontserni tootearenduse eesmärk pidevalt moderniseerida ja töötada välja tellijate vajadustele vastavaid tooteid ning täiustada tehnoloogiat. Kontserni omahinna arvelt tehtud arenduskulud ulatusid aruandeaastal 0,6 (2015: 0,5) miljoni euronit, moodustades 1,1% Kontserni müüginahust.

Kontserni edu üheks pandiks on tugev ja paindlik tootearendus. Energiasektorile suunatud toodete tootearendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütarettevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuvenegialahenduste arendamisele ning Rifas UAB peamiselt projekti- ja kliendikohtsetele terviklahendustele.

Arenduskeskuses, kuhu on koondunud ASi Harju Elekter Elektrotehnika tehnika- ja tootearendusmeeskonnad, töötab 19 inseneri. Arenduskeskuse eesmärgiks on varustada müügikanalit innovaatiliste toodete ja lahendustega, andes samal ajal tehnilist tuge tootmisele ja müügile. Seoses struktuurimuudatustega tütarettevõttes, muutus põhjalikult ka tootearenduse osakonna struktuur. Insenerid jagati kolme

funktsiooni vahel: uue toote arendamine, olemasoleva toote parendamine ja müügitugi. Igal valdkonnal on oma tegevuskava.

Aruandeaasta kujunes Eesti tootearendusmeeskonnale muutusterohkeks ja huvitavaks. Oluline osa Keila Arenduskeskuse tootearendusressursist suunati uute alajaamalahenduste välja töötamisele. Soome turu tarbeks arendati välja ja tüüptestiti vastavalt kliendi nõuetele väljast teenindatav alajaam HEKA1VM 315-1 ning seest teenindatav alajaam HEKA1SM1000-1. Kinnitus toodete heast kvaliteedist ja sobivusest turule tuli Soome elektrivõrkude Elenia ja Caruna hangete võitudega. Rootsi turu vajadusi silmas pidades ja Rootsi hangetel osalemiseks arendati välja õhkisolatsiooniga SS2 tüüpi alajaamalahendused HEKA1VM200-1 ja HEKA1VM1000-6; lisaks ka betoonist ustega alajaama mudel. Alajaamade arendamisel on arvestatud spetsiaalselt Põhjamaade jaotusvõrkude nõuete ja eelistustega. Valikus on suur hulk viimistluslahendusi erinevatest värvitoonidest, tellispinnase ja puitimitatsioonini välja.

Madalpinge poolel on aktiivselt tegeletud inseneritööriistade arendamisega. Valmis on saanud komplektalajaamade madalpingeseade HEMP konfiguraator, mis on abiks uute koosluste vigadeta genereerimisel. Tööd jätkuvad HEPO (Harju Elektri alajaamades kasutatavate madalpingeseadmete) konfiguraatori loomisega. Lisaks arendati lõpuni Ellevio madalpingepaneelide tootepere, millest üks lahendus läbis edukalt ka katsetused. Norra turu tarbeks töötati välja Siemensile sobiv madalpingepaneelide lahendus.

Aasta lõpus saadi Konecranesilt suur müügitellimus 86 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks 2-aastase perioodi jooksul ning samaaegselt käivitati projekterimistööd tellimuse täitmiseks. Kliendilt saadud esmane tagasiside on olnud igati positiivne.

Soome tütarettevõtted on võtnud oma fookusesse taastuvenergia arendused ja projektid ning klientidele sobivate lahenduste pakkumise. Lisaks panustas Satmatic Oy ooteaegade vähendamisse tootmises, suurendades elektroonilise infovoos osakaalu ja tõstes materjalikäsitluse automatiseerimistaset. Ka kaupade vastuvõtt muudeti tõhusamaks. Soome tütarettevõtte kasvatas ka päikeseenergiaseadmete ja -lahenduste müüki ning jätkas arendustööd autoparklate mootorite soojendus- ja elektriautode laadimiskilpide tootesegmendis, muutes tooted veelgi kliendisõbralikumaks.

Kontserni tütarettevõtted osalesid aktiivselt erialamessidel Eestis ja Soomes: energia tootmise, ülekande jaotuse ja salvestamisele suunatud messil Energia 2016 Tamperes ning Tallinnas toimunud traditsioonilisel SLO sügismessil ja rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab.

KVALITEEDIJUHTIMINE JA KESKKONNAPOLIITIKA

Kvaliteetne äri- ja juhtimismudel on Kontserni üks väärtustest. Eesmärk on arendada äriprotsesse, toimimisviise ja süsteeme jätkuva parendamise põhimõttel, vastavuses klientide vajaduste ja ootustega. Kvaliteedi parendamine on pidev protsess, kus kõikidel töötajatel on keskne roll. Erilist tähelepanu pööratakse Kontsernis klientidelt saadava tagasiside käsitlemisele, et vajalik info jõuaks minimaalsete viivitustega vajalike töötajateni ning korrigeerivad ja vältivad tegevused saaksid koheselt ellu viidud.

Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja -korraldus baseeruvad rahvusvahelistele standarditele vastaval kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal ning ettevõtetes käsitletakse nii kvaliteedi kui ka keskkonnaga seotud teemasid igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus ja tootmistegevuse ning logistika ja kinnisvarahalduse lahutamatu osana. Tootmine Kontserni ettevõtetes ei oma olulist keskkonnakahjulikku mõju. Keskkonnapoliitikast lähtuvalt jälgivad ja mõõdavad Kontserni ettevõtted pidevalt oma keskkonnamõjusid, korraldavad ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlusfirmadele. Töötajad on saanud vastava koolituse, et märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjalikasutuse ja energiakasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasõbralikumaks muutmisel.

Kontserni ettevõtetes on välja töötatud ja juurutatud süsteem pakendite kogumiseks ja taaskasutamiseks vastavalt pakendiseaduses esitatud nõuetele. Kontsern on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepinguline partner. ASi Harju Elekter kaubandusgrupi kauplustes on vastavalt jäätmeseadusele tagatud elektroonikaromude (boilerid jms), päevavalguslampide ja patareide kogumine ja/või kõrvaldamise korraldamine.

Kvaliteedijuhtimise ja keskkonnapoliitika põhimõtetest lähtuvalt keskendusid Kontserni tütarettevõtted jätkuvalt oluliste protsesside optimeerimisele ja materjalide efektiivsele kasutamisele, minimeerimaks ressursside ebaotstarbekat kasutamist. Töötajatele korraldatakse regulaarselt tuleohutuse koolitusi koos praktilise väliõppusega, lisaks läbitakse pidevalt erinevaid töö- ja elektriohutuse koolitusi. Eesti ja Soome tütarettevõtetes jätkati tootlikkuse tõstmist 5S tootmispõhimõtteid edasi arendades.

Aasta jooksul viidi tütarettevõtetes edukalt läbi mitmeid võtmeklientide, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oyl kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks firma toodete tarnimisel USA turule.

Kontserni ettevõtetes toimuvad vähemalt kord aastas sisemised ja välimised auditid ning iga kolme aasta järel ka resertifitseerimine. Ettevõtete tegevused vastavad kvaliteedi- ja keskkonnujuhtimise standarditele ISO 9001/2008 ja ISO 14001, Leedu tütarettevõtte tegevus ka OHSAS 18001:2007 standardile. 8.12.2016 tunnistati ASi Harju Elekter Teletehnika kvaliteedi- ja keskkonnujuhtimise süsteemid Kontserni ettevõtetest esimesena vastavaks uutele standarditele ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 ning väljastati uued vastavussertifikaadid järgmiseks 3-aastaseks perioodiks.

Firma	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
HE Elektrotehnika		Ⓢ ISO9001/ ISO14001 (alates 2000.a)			Ⓢ		Ⓢ kuni 9/2018	
HE Teletehnika			Ⓢ ISO9001/ ISO14001 (alates 2002.a)			Ⓢ		Ⓢ kuni 12/2019
Rifas	Ⓢ ISO9001 (alates 2003.a)		ISO14001 OHSAS 18001	Ⓢ			Ⓢ kuni 9/2018 ja 12/2018	
Satmatic	Ⓢ ISO9001 (alates 2003.a)		ISO14001	Ⓢ			Ⓢ kuni 7/2018	
Finnkumu								

Ⓢ - resertifitseerimine

KONTSERNI TEGEVUS AASTAL 2017

Kontsern juhindub äristrateegiast, vastavalt millele lähtutakse nii lühema- kui ka pikemaajaliste otsuste tegemisel eesmärgist olla Baltimaades ja Skandinaavia riikides tuntud ja tunnustatud elektri- ja automaatikaseadmete tootja, kes toodab ja tarnib professionaalset tootevalikut ning terviklahendusi kesk- ja madalpinge toodete osas, kasutades selleks kaasaegset tehnoloogiat ja rakendades parimat oskusteavet. Kontserni tegevused lähtuvad ideest tegutseda ja otsustada eelkõige klientide ja partnerite huvisid ja eelistusi toetavalt. Muutuv maailm lisab oluliselt väljakutseid ja valikuid. Eeldame, et Kontsern tervikuna, organisatsioon ja tütarfirmad on valmis uueneva maailma ja muutuvate majandusmudelitega keskkonnas oma edulugu jätkama.

Kontserni edasiste tegevuste ja plaanide seadmisel tuginetakse oma tugevustele tootearenduses, õpitud kogemustele ja klientide ootustele, püüdes olla avatud ja tähelepanelik kõige uue ja muutuva suhtes. Kontserni prioriteet on asetatud peamistele turgudele Skandinaavias, kuid selle kaudu näeme võimalusi tarneteks ka kõikjale üle maailma, nii tööstusautomaatika kui ka energiajaotussektori toodete osas.

Kontserni igapäevases äritegevuses panustame energiasäästlike toodete ja tehnoloogiate arendamisse, aga ka uute ja innovaatiliste projektide ja tegevusalade kaasamisse.

2017. aasta fookuses on:

- Keila Tööstuspargi ümberkorralduste lõpule viimine, seoses ASi Harju Elekter Elektrotehnika tootmise kolimisega endistesse PKC Eesti ASi ruumidesse.
- Allika Tööstuspargi käimasolevate projektide rentnikele üleandmine, tööstuspargi jätkuv turundamine uute rentnikute leidmiseks ja uute ehitusprojektide alustamine.
- Uue ärisuunana päikeseenergia kasutamine ja komplekse teenuse pakkumine.
- Pidev müügi- ja turundustegevus sihtturgudel, eelkõige keskendumine energiajaotussektori hangetele Rootsis.
- Müügi suurendamine Eesti turul, fookusega ehitussektorile suunatud toodete ja tooterühmade turu nõudmistele sobivaks kohandamisel ja konkurentsivõimeliseks muutmisel.
- Investeeringud personali, tehnoloogiasse ja tööstuskinnisvarasse.
- Investeeringud digitaliseerimisprojektidesse äriarenduses, turvalisuses ja finantsarvestuses.
- Kontserni organisatsiooni pidev täiustamine ja edasi arendamine; parema valmisoleku ja reageerimisvõimekuse lisamine muutuvat lähitulevikku arvestades.
- Aktiivse tegevuse jätkamine võimalike finantsinvesteeringute, ühinemis- ja ülevõtmisprojektide leidmisel ja käivitamisel.

AKTSIA JA AKTSIONÄRID

ASi Harju Elekter aktsiad noteeriti Tallinna Väärtpaberibörsil 30. septembril 1997. aastal. Tallinna Börs kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq.

Möödunud investeerimisaasta oli positiivne kogu maailma aktsiaturgudel. Tõus oli laiapõhjaline ning pea kõik turud plussis. Maailma populaarseim aktsiaindeks S&P 500 tõusis 13,4% lõpetades aasta 2 238,8 punktil. Maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq kuuluvate Balti börside koondindeks OMXBBGI kasvas aruandeaastal 21,6% 788,2 punktini.

Lõppenud aastal sai täheldada oma 20. tegevusaastat tähistanud Nasdaq Tallinna börsil elavnemist, kui pärast 6-aastast vaheaega toimus siin taas aktsiate avalik esmaemissioon (IPO) ning pärast peaaegu 10 aastat kestnud vaheaega kerkis Tallinna börsi indeks OMXT uuele rekordtasemele. Aastaga kerkis OMXT 19,6% jõudes 1 075,50 punktini, mis oli indeksi suurim tõus alates 2012. aastast. Ka kauplemisaktiivsus kasvas. Aasta jooksul tehti börsil 51 170 tehingut koguväärtusega 159 miljonit eurot.

ASi Harju Elekter aktsionäride 28.4.2016 üldkoosolek kinnitas põhikirja uue redaktsiooni ja otsustas võtta kasutusele nimiväärtuseta aktsia. Ühtlasi kiitis üldkoosolek heaks otsuse vähendada ettevõtte aktsiakapitali 1,2 miljoni euro võrra aktsiate arvestusliku väärtuse vähendamise teel. Aktsiakapitali vähendamine registreeriti Äriregistris 18.10.2016. Seisuga 31.12.2016 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot. ASi Harju Elekter aktsia sümbol Nasdaq Tallinna Börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. ASi Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega, nagu ka spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Aktsia hind ja kauplemine

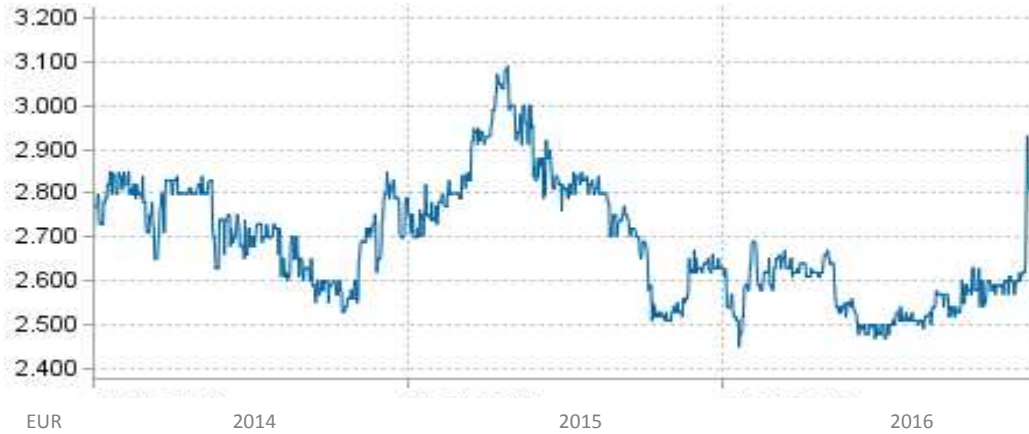
EUR	2016	2015	2014	2013	2012
Keskmine aktsiate arv	17 739 880	17 550 851	17 400 000	17 400 000	17 093 443
Nimiväärtus	-	0,70	0,70	0,70	0,70
Kõrgeim hind	2,94	3,14	2,85	2,92	2,80
Madalaim hind	2,43	2,49	2,52	2,46	2,30
Sulgemishind	2,83	2,63	2,79	2,70	2,64
Muutus (%)	7,6	-5,7	3,3	2,3	15,8
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	50,20	46,66	48,55	46,98	45,94
Kaubeldud aktsiaid (tk)	947 294	1 086 451	800 823	936 162	759 869
Käive (miljonit)	2,45	2,98	2,17	2,48	1,88
Kasum aktsia kohta	0,18	0,18	0,56	0,30	0,21
P/E suhe	15,57	14,61	4,98	9,50	12,57
Dividend aktsia kohta	*0,18	**0,12	0,15	0,10	0,09
Dividendimäär %	6,4	1,9	5,4	3,7	3,4
Dividend/puhaskasum %	100,0	27,8	26,8	33,7	44,5

*juhatuse ettepanek

** sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

ASi Harju Elekter aktsia hind tõusis aruandeaasta jooksul 7,6% 2,83 euronit ning 31. detsembril oli ettevõtte turuväärtus 50,2 miljonit eurot. Nii tehingute maht kui ka kaubeldud aktsiate arv olid võrreldes eelnenud aastaga veidi väiksemad. Kasvamist jätkas aga ettevõtte aktsionäride arv. Seisuga 31.12.2016 oli ettevõttel 1 925 aktsionäri.

ASi Harju Elekter aktsia (HAE1T) Nasdaq Tallinn Börsil 2014–2016

ASi Harju Elekter aktsia indeksite võrdluses 2014-2016

lisainfo: <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/>

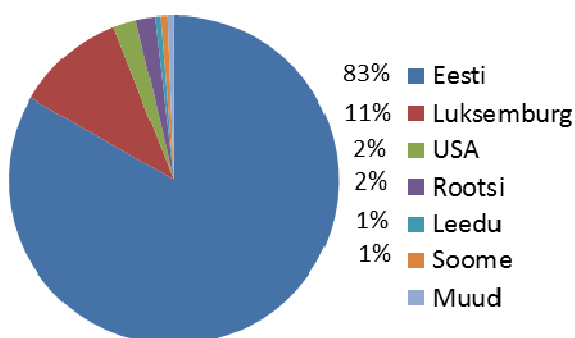
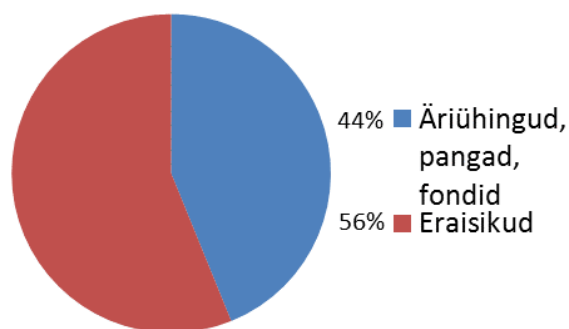
Aktsionäride struktuur, 31.12.2016

Seisuga 31.12.2016 oli ASil Harju Elekter 1 925 aktsionäri. Aruandeperioodi jooksul on aktsionäride arv suurenenud 148 võrra. ASi Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil baseeruv AS Harju KEK, kellele kuulub 31,4% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 16,7%. Seisuga 31.12.2016 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning läbi kaudse osaluse kokku 10,6% ettevõtte aktsiastest. ASi Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on Eesti väärtpaperite keskregistri kodulehel (www.e-register.ee).

Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

Osaluse suurus %	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,10	42,10
1,0 - 10,0%	9	0,47	23,10
0,1 - 1,0 %	70	3,64	19,42
alla 0,1%	1 844	95,79	15,38
Kokku	1 925	100,0	100,0

Aktsionäride nimekiri (üle 5%) 31.12.2016	Osalus (%)
HARJU KEK AS	31,39
ING LUXEMBOURG S.A.	10,71
Endel Palla	6,56
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	51,34

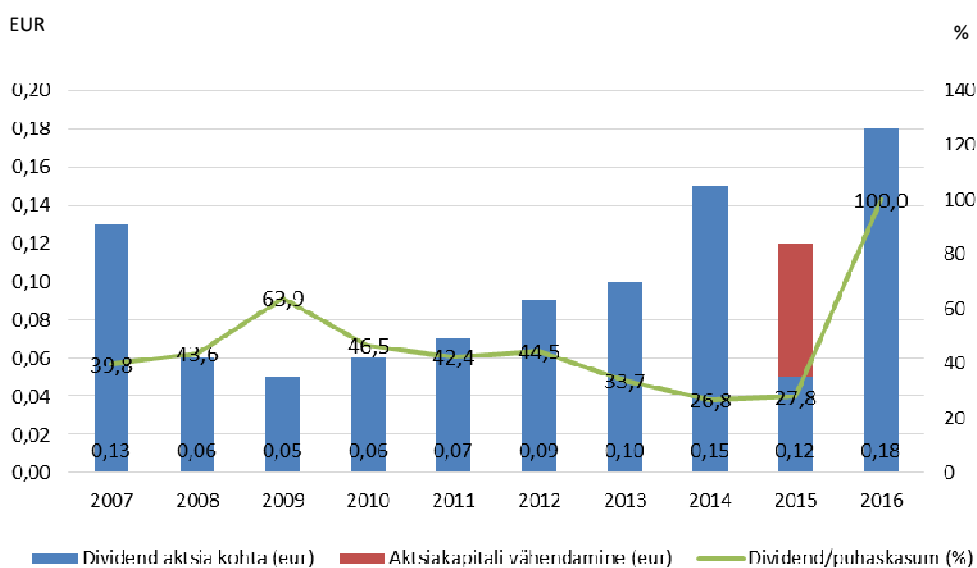
Aktsionäride jagunemine riikide kaupa**Aktsionäride jagunemine kategooriate lõikes**

Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Kontsernis on kujunenud heaks tavaks maksta edasi muudelt finantsinvesteeringutelt saadud dividendid. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoogudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus teeb nõukoguga kooskõlastatud ettepaneku maksta 2016. aasta eest dividendideks 0,18 (2015: 0,05) eurot aktsia kohta, kokku 3,2 (2015: 0,88) miljonit eurot. Lisaks tehti 2015. aasta eest, seoses aktsiakapitali vähendamisega, aktsionäridele väljamakse summas 0,07 eurot aktsia kohta. Maksed teostati vastavalt seaduses sätestatud kolme kuu möödumisel aktsiakapitali vähendamise äriregistrisse kandmisest, so. 20. jaanuaril 2017.

Väljamaksed omakapitalist

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis Aktsia näitajad.

TEGEVUSARUANDE KOOSTAMISE ALUSED

AS Harju Elekter lähtub oma äritegevuse korraldamisel riiklikest õigusnormidest ja ettevõtte põhikirjast ning avaliku ettevõttena Nasdaq Tallinn Börsi nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhustest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise printsiibist. Aruandeaastal tutvuti jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse osa, mis tugineb Global Reporting Initiative-i (GRI) jätkusuutlikkuse aruandluse juhendile G4, nõuetega ning alustati ettevalmistustegevusega selle integreerimiseks ASi Harju Elekter 2017. aasta aruandesse. Sõltumatute ekspertide juhendamisel koostöös ettevõtte juhtkonna ja valdkonnaspetsialistidega on tänaseks läbi viidud seminarid ja töötoad, välja on selgitatud fookusteemad ning käivitatud süsteem andmete kogumiseks, töötlemiseks ja esitlemiseks alates 2017. aasta aruandest.

Käesolev aastaaruanne kajastab terve 2016. aasta tegevust, mida koostatakse iga-aastaselt ja on jätkuks 2015. aasta aastaaruandele.

Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2016

AS Harju Elekter järgib suures osas HÜT juhiseid, kuigi põhimõtted on vaid soovituslikud. Samas ei järgi AS Harju Elekter mõningaid HÜT nõudeid, mille põhjuseks on peamiselt ettevõtte ärivaldkonna iseärasused. Allpool on ära toodud ja selgitatud nende HÜTi nõuete, mis ei ole hetkel täidetud, mittejärgimise põhjuseid. Lisaks on antud täiendavat informatsiooni 2016. aasta üldkoosoleku, ettevõtte nõukogu ja juhatuse ning ASi Harju Elekter juhtimispõhimõtete kohta.

HÜT punkt 1.3.3.

Emitent teeb vastavate tehniliste vahendite olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu (nt Internet).

ASil Harju Elekter puuduvad vastavad tehnilised vahendid ning nende soetamine läheks ettevõttele liialt kulukaks, siis hetkel puudub üldkoosoleku jälgimise ja sellest sidevahendite kaudu osavõtu võimalus.

HÜT punkt 2.2.7

Iga juhatuse liikme põhipalk, tulemustasu, lahkumishüvitis, talle makstavad muud hüved ning preemiasüsteemid, samuti nende olulised tunnused avaldatakse selges ja üheselt arusaadavas vormis emitendi veebilehel ning HÜT aruandes. Avaldatavad andmed on selged ja üheselt arusaadavad, kui need väljendavad otseselt kulutuse suurust emitendile või tõenäolise kulutuse suurust avalikustamise päeva seisuga.

Juhatuse liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Juhatuse liikmete tasu suurus on määratud juhatuse liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitat kuni 10 kuu ulatuses ja teistel juhatuse liikmetel kuni 4 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele ühistel alustel emattevõtte halduspersonaliga. Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhipalgale ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esimehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist.

Tippjuhtkonnale, sh. juhatuse liikmetele makstakse ka aastapreemiat, mis on summaarselt 0,4% konsolideeritud puhaskasumist. Aastapreemia kinnitab nõukogu esimees ning see makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande auditeerimist.

HÜT punkt 3.1.3

Nõukogu hindab korrapäraselt juhatuse tegevust emitendi strateegia elluviimisel, samuti hindab nõukogu emitendi finantsseisundit, riskijuhtimise süsteemi, juhatuse tegevuse õiguspärasust ning seda, kas emitenti puudutav oluline teave on nõukogule ja avalikkusele nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nõukogu poolt komiteede asutamisel avaldab emitent oma veebilehel nende olemasolu, ülesanded, koosseisu ja koha organisatsioonis. Komiteedega seotud asjaolude muutmisel avaldab emitent samas korras ka muudatuse sisu ning teostamise aja.

2010. aasta juunis moodustas ASi Harju Elekter nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõtte auditikomitee, kinnitas selle põhimääruse. 2016. aastal täitsid komitee liikme kohustusi Triinu Tombak ja Andres Toome. Auditikomitee ülesandeks on jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. Info auditikomitee kohta on kuvatud ettevõtte veebilehel.

HÜT punkt 3.2.5

Üldkoosoleku määratud nõukogu liikme tasu suurus ja maksmise kord avaldatakse emitendi HÜT aruandes, tuues eraldi välja põhi- ja lisatasu (sh lahkumishüvitis ja muud makstavad hüved).

ASi Harju Elekter aktsionäride üldkoosoleku pädevuses on valida ja kinnitada nõukogu koosseis ja volituste aeg. 3.05.2012 toimunud aktsionäride üldkoosolek kinnitas nõukogu koosseisu ja liikmed järgnevas 5 aastaks, määrates samas nõukogu liikme tasuks 750 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600 eurot kuus. Tegevjuhtkonnas töötavale nõukogu liikmele rakendatakse ettevõttes kehtivat preemiasüsteemi (vt selgitust HÜT punktile 2.2.7). Nõukogu liikmele lahkumishüvitust ette nähtud ei ole. Järgmised nõukogu valimised toimuvad 2017. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

HÜT punkt 3.3.2

Ärilisest pakkumisest, mis tehakse nõukogu liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule ning on seotud emitendi majandustegevusega, teatab nõukogu liige viivitamatult nõukogu esimehele ja juhatusele. Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktist ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu ja juhatuse teevad tihedat koostööd tegutsedes vastavalt põhikirjale ning äriühingu ja selle aktsionäride huvides. Vastavaid huvide konflikte 2016. aastal ei esinenud.

HÜT punkt 5.3

Emitendi veebilehel on aktsionäridele kättesaadavad muuhulgas ka nõukogu poolt kinnitatud emitendi üldised strateegiasuunad.

Ettevõtte juhatuse seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on ära toodud juhatuse tegevusaruandes.

HÜT punkt 5.6

Emitent avalikustab analüütikutega kohtumiste, analüütikutele või investoritele või institutsionaalsetele investoritele tehtavate esitluste ja pressikonverentside toimumise ajad ja asukohad emitendi veebilehel. Emitent võimaldab aktsionäridel osaleda nimetatud üritustel ning teeb ettekanded kättesaadavaks oma veebilehel. Emitent ei korralda kohtumisi analüütikutega ega investoritele tehtavaid esitlusi vahetult enne finantsaruandluse avalikustamise kuupäevi.

Ettevõtte lähtub alati oma tegevuses aktsionäride võrdse kohtlemise printsiibist. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik info avalikustatakse esmalt Tallinna Börsi süsteemis, seejärel Finantsinspektsiooni ja firma kodulehekülgedel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajadusel lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. Ettevõtte juhatuse ei pea oluliseks erinevate aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragaafiku pidamist, sest kohtumistel piirduakse juba avalikustatud teabega. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

HÜT punkt 6.2

Audiitori valimine ja raamatupidamise aastaaruande auditeerimine.

ASi Harju Elekter aktsionäride 14.05.2015 üldkoosolek valis ettevõttele aastate 2015-2017 audiitoriks audiitorfirma KPMG Baltics OÜ. Informatsioon audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte koduleheküljel internetis. Audiitori tasustamine toimub vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata.

Juhtimispõhimõtted ja täiendav informatsioon

Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus. ASis Harju Elekter ei ole mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti, kuid inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse on lähtutud esmajärjekorras võimalikust lisaväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisesse oma teadmiste ja oskuste näol kaasa toovad ning sobivusest.

Üldkoosolek

Aktsionäride üldkoosolek on ettevõtte kõrgeim juhtimisorgan, kelle pädevuses on põhikirja muutmise ja uue kinnitamise, aktsiakapitali suuruse muutmise, nõukogu liikme tagasikutsumise ja ettevõtte tegevuse lõpetamise, jagunemise, ühinemise ja ümberkujundamise otsustamine, eeldades vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsionäride häälte heakskiitu. Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku, kui ettevõttel on netovara alla seaduses lubatud piiri või kui üldkoosoleku kokkukutsumist nõuab nõukogu, audiitor või aktsionärid, kelle aktsiatega on esindatud vähemalt 1/10 aktsiakapitalist. Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältest. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring määratakse seisuga 7 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

ASi Harju Elekter 2016. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 28. aprillil Keila Kultuurikeskuses (Keskväljak 12). Koosolekul osales 81 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 64,1% häälte üldarvust. Koosolekul esinesid ettekannetega ASi Harju Elekter juhataja, nõukogu esimees ja ettevõtte audiitor.

Üldkoosolek kinnitas 2015. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2015. aasta eest dividende 0,05 eurot aktsia kohta, kokku 0,9 miljon eurot. Üldkoosolek otsustas võtta kasutusele ka nimiväärtuseta aktsia ja kinnitas ASi Harju Elekter põhikirja uue redaktsiooni. Üldkoosolek kinnitas otsuse vähendada ASi Harju Elekter aktsiakapitali 1,2 miljoni euro võrra aktsiate arvestusliku väärtuse vähendamise teel. Selle tulemusena väheneb ASi Harju Elekter aktsia arvestuslik väärtus 0,70 eurolt 0,63 euroni.

Nii dividendiõiguslike kui ka aktsiakapitali vähendamises osalevate aktsionäride nimekiri fikseeriti seisuga 12.05.2016 kell 23.59. Dividendide väljamakse toimus 17. mail 2016 ning aktsiakapitali vähendamise väljamakse 20. jaanuaril 2017.

Nõukogu

ASi Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgselt 3-5 liiget. Nõukogu liikmed valitakse üldkoosoleku poolt viieks aastaks. Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. 2016. aastal toimus 9 nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed osalesid enamikel nõukogu koosolekutest.

Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 3. mail 2012 aktsiaseltsile järgneviks viieaastaseks perioodiks 5-liikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Endel Palla (nõukogu esimees) ja liikmed Ain Kabal, Madis Talgre, Triinu Tombak ja Andres Toome. Seoses nõukogu liikme Madis Talgre tagasiastumisjalvega (16.4.2014), kinnitas 8. mail 2014 aktsionäride üldkoosolek uueks nõukogu liikmeks Aare Kirsme. Alates 2014. aasta aktsionäride üldkoosolekust on ASi Harju Elekter nõukogu 5-liikmeline koosseis järgmine: nõukogu esimees on Endel Palla. Ta töötab ASis Harju Elekter 1969. aastast alates, sh 1985-1999

peadirektorina/juhatuse esimehena; alates 1999. aastast täidab ta ühtlasi Kontserni arendusdirektori ülesandeid. Ain Kabal (Priileib OÜ juhataja) on kogenud jurist, kes nõustab Kontserni ettevõtteid juriidilistes küsimustes. Alates 2007. aastast on nõukogu liige Andres Toome (OÜ 30pluss juhataja), kes täiendab nõukogu kompetentse oma pikaajalise investeerimisalase kogemusega. 2012. aastal valiti nõukogu liikmeks Triinu Tombak, kes lisab nõukogusse finantsalaseid teadmisi. Aare Kirsme on ASi Harju KEK nõukogu esimees, kes esindab ettevõtte suurima aktsionäri huve (seisuga 31.12.2016 omas AS Harju KEK 31% ettevõtte aktsiakapitalist). Nõukogu viiest liikmest kaks - Triinu Tombak ja Andres Toome - on sõltumatud liikmed.

Nõukogu liikmete teenistuslepingu lõppemisel või ennetähtaegsel lõpetamisel ei teki Kontsernil suuremat hüvitise maksmise kohustust, kui seadusega ette nähtud. Erandiks on nõukogu esimees, kel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. 2016. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 9,2% (2015: 9,1%) ettevõtte aktsiatest (lisa 22).

Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, mis esindab ja juhib ettevõtte igapäevast tegevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Põhikirja järgselt võib ASi Harju Elekter juhatuses olla 1-5 liiget, kes valitakse nõukogu poolt kolmeks aastaks. Nõukogu pädevuses on ka juhatuses esimehe valimine, tema ettepanekul juhatuses liikmete ametisse nimetamine ning tagasi kutsumine. Juhatuses liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes.

Aktsiaseltsil on 3-liikmeline juhatus. 26.10.2016 otsustas ASi Harju Elekter nõukogu laiendada ettevõtte juhatuses kolme liikmeni. Senine ettevõtte juhataja Andres Allikmäe nimetati juhatuses esimeheks ning ta jätkab 5.5.2014 sõlmitud ametilepingu ning volituste alusel. Lisaks nimetati juhatuses liikmeteks ASi Harju Elekter kontserni finantsjuht Tiit Atso ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht Aron Kuhi-Thalfeldt. Uute juhatuses liikmete volitused algasid 1.11.2016 ja lõpevad 31.10.2019. Juhatuses pädevus ja volitused on reguleeritud äriseadustiku ja ettevõtte põhikirjaga.

Juhatuses pädevus ja volitused on reguleeritud äriseadustikuga ja ära toodud ettevõtte põhikirjas, muid erisusi või kokkuleppeid ei esine. Juhatuses liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuses liikme lepingule. Juhatuses liikmete tasu suurus on määratud juhatuses liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuses esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ulatuses ja teistel juhatuses liikmetel kuni 4 kuu juhatuses liikme tasu ulatuses.

Juhatuses esimees vastutab äritegevuse korraldamise eest Kontserni tasemel täites ühtlasi ka tegevusdirektori tööülesandeid. Kontserni finantsjuht ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht vastutavad oma valdkonna juhtimise eest Kontserni tasemel. Juhatuses liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös. Väljaspool Eestit tegutsevates äriühingutes tagab äritavade järgimise kohalik juhtkond.

2016. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuses liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 1,3% ettevõtte aktsiatest (lisa 22).

Detailsem informatsioon nõukogu ja juhatuses liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemise nagu ka aktsiaosaluste kohta ASis Harju Elekter on ära toodud ettevõtte koduleheküljel internetis: <http://www.harjuelekter.ee>.

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite loomiseks ei ole olnud. Kontserni riskide paremaks hindamiseks ja juhtimiseks on ametis sisekontrolli spetsialist, kes koostab regulaarselt raporteid juhtkonnale. 2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesandeks on jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. 2012. aastast on komitee liikmeteks nõukogu liikmed Triinu Tombak ja Andres Toome (esimees).

Informatsiooni haldamine

Börsiettevõttena lähtub AS Harju Elekter avatuse ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav info avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse toimunud faktilist informatsiooni.

Investorite ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks peab ettevõtte kodulehekülge, mis sisaldab kõiki börsiteateid, majandusaruandeid, samuti ülevaadet Kontserni ajaloost, toodetest ja muust olulisest. Kõigil Kontserni tütarettevõtetel on oma kodulehed.

Audiitorid

Vastavalt aktsionäride üldkoosoleku otsusele 14. maist 2015 viib ASi Harju Elekter 2015.-2017. aasta auditid läbi KPMG Baltics OÜ. Leedu tütarettevõttes teostas 2016. aasta auditi audiitorfirma KPMG Baltics UAB ning Soome tütarettevõtetes KPMG Oy.

SOTSIAALNE VASTUTUS JA HEATEGEVUS

Sotsiaalse vastutuse raport 2016

Keskkond meie ümber loob või piirab tegutsemisvõimalusi. Ligi poole sajandi vanuse ajalooga AS Harju Elekter on Keila ja selle lähipiirkonna üks suuremaid ja edukamaid ettevõtteid, mistõttu tunnetab ettevõtte moraalset kohustust võtta vastutus nii ühiskonna üldise arengu kui ka ühiskonnaliikmete heaolu suurendamise eest. Meie jaoks tähendab sotsiaalne vastutustunne, et mõtleme igapäevaselt, kuidas meie saame omalt poolt kaasa aidata Eesti elu paremaks muutmisel.

Oleme aastate jooksul toetanud nii rahaliselt kui ka muul moel algatusi, millesse ise kõige enam usume. Meie jaoks on oluline pikaajaline koostöö ning seeläbi tulemusrikkam valdkonna toetus. Toetame väärt ideid ka tulevikus. Kontsernis on välja kujunenud neli peamist toetusvaldkonda.

Sotsiaalse vastutuse kandmine

AS Harju Elekter tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja siinse kogukonna heaolu suurendamise eest fookusega laste ja noorte õpingute toetamisele ning vaba aja sisustamisele. Ettevõtte on pikaajaline koostöö Keila Kooli ning Keila lasteaedade, huvi- ja spordiklubidega. Keila SOS Lasteküla toetatakse läbi koolikotitoetuse.

Insenerihariduse toetamine

Ettevõtte teeb tihedat koostööd haridusasutustega insenerihariduse kaasajastamiseks, edasiarendamiseks ja populariseerimiseks. AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli kuldsponsor, andes igal aastal välja kuni neli bakalaureuse- või magistriõppe stipendiumi elektri või mehhaanika eriala üliõpilastele. Lisaks arendatakse erinevaid koostööprogramme Tallinna Kutsehariduskeskuse, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Polütehnikumi ning Tallinna Ehituskooliga. Tütarettevõttel Satmatic Oy on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega (Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool).

Noorsportlaste innustamine ja toetamine

AS Harju Elekter on spordile suunatud toetustes panustanud enim noorte spordile, võttes läbi järjepideva toetuse suuna spordiala kandepinna laiendamisele. Ettevõtte on Keila korv- ja jalgpalliklubide pikaajaline toetaja. Noorteprojektide näol on tegemist tulevikku suunatud toetustega, mille eesmärgiks on laialt kandepinnal ja sihipärane töö laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida tulevikus Eestit esindavad sportlased.

Töötajate tervisespordi edendamine

Koostöös MTÜga Harju KEK Rahvaspordiklubi soodustatakse töötajate aktiivset sportlikku eluviisi. Terved energilised töötajad on ettevõtte jaoks hindamatu väärtusega ressurss.

Kokku ulatus erinevate toetusprogrammide maht 2016. aastal 24,4 (2015: 21,5) tuhande euroni.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE

EUR'000	Lisa	31. detsembri seisuga	
		2016	2015
Käibevara			
Raha- ja pangakontod	5,7	3 278	5 711
Äritegevuse ja muud nõuded	8	8 480	6 678
Ettemaksed	9	771	278
Ettevõtte tulumaks	19	24	28
Varud	10	9 712	7 148
Käibevara kokku		22 265	19 843
Põhivara			
Edasilükkunud tulumaksu vara	25	37	57
Pikaajalised finantsinvesteeringud	11	21 990	20 188
Kinnisvarainvesteeringud	12	13 273	12 990
Materiaalne põhivara	13	10 972	8 010
Immateriaalne põhivara	15	5 431	5 491
Põhivara kokku		51 703	46 736
VARAD KOKKU		73 968	66 579
Kohustused			
Võlakohustused	16	804	296
Ostjate ettemaksed		857	389
Võlad tarnijatele ja muud võlad	18	8 283	5 654
Võlg aktsionäridele	22	1 242	0
Maksuvõlad	19	1 075	944
Ettevõtte tulumaks	19	133	146
Lühiajalised eraldised	20	15	34
Lühiajalised kohustused kokku		12 409	7 463
Võlakohustused	16	1 167	912
Pikaajalised kohustused kokku		1 167	912
Kohustused kokku		13 576	8 375
Omakapital			
Aksiakapital	22	11 176	12 418
Ülekurss	22	804	804
Reservid	22	19 214	18 047
Jaotamata kasum		29 113	26 817
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku		60 307	58 086
Mitte-kontrolliv osalus		85	118
Omakapital kokku		60 392	58 204
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		73 968	66 579

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

EUR'000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2016	2015
Müügitulud	23, 24	61 167	60 656
Müüdnud toodete kulud	24	-50 806	-50 357
Brutokasum		10 361	10 299
Turustuskulud	24	-3 034	-2 657
Üldhalduskulud	24	-4 138	-4 337
Muud äritulud	24	76	70
Muud ärikulud	24	-84	-99
Ärikasum		3 181	3 276
Finantstulud	24	775	822
Finantskulud	24	-24	-36
Kasum enne maksustamist		3 932	4 062
Tulumaks	25	-708	-876
Aruandeaasta puhaskasum		3 224	3 186
Aruandeaasta puhaskasumi jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist		3 219	3 190
Mitte-kontrolliva osaluse osa puhaskasumist		5	-4
Puhaskasum aktsia kohta			
Tavapuhaskasum aktsia kohta (EUR)	26	0,18	0,18
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta (EUR)	26	0,18	0,18

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE

EUR'000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2016	2015
Aruandeaasta puhaskasum		3 224	3 186
Muu koondkasum/kahjum			
Kirjed, mis hiljem võib klassifitseerida kasumiaruandesse:			
Finantsvara ümberhindluse kasum/kahjum	11	1 142	-1 357
Valuutakursi vahed välisettevõtte ümberarvestusel		1	0
Aruandeaasta muu koondkasum/kahjum kokku		1 143	-1 357
Aruandeaasta koondkasum/kahjum kokku		4 367	1 829
Aruandeaasta koondkasum/kahjum jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist/kahjumist		4 362	1 844
Mitte-kontrolliva osaluse osa koondkasumist/kahjumist		5	-15

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

EUR'000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2016	2015
Rahavood äritegevusest			
Puhaskasum		3 224	3 186
<u>Korrigeerimised</u>			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	12,13,15,23,24	1 596	1 543
Kasum põhivara müügist	24	-31	-25
Aktsiapõhine hüvitis	24	0	36
Finantstulud	24	-775	-822
Finantskulud	24	24	36
Tulumaks	25	708	876
<u>Muutused</u>			
Äritegevusega seotud nõuete muutus		-2 301	-20
Varude muutus		-2 564	956
Äritegevusega seotud kohustuste muutus		3 315	-692
Makstud ettevõtte tulumaks	28	-601	-361
Makstud intressid		-24	-33
Kokku rahavood äritegevusest		2 571	4 680
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	28	-2 539	-1 565
Tasutud materiaalse põhivara eest	28	-662	-523
Tasutud immateriaalse põhivara eest	28	-142	-207
Tütarettevõtte soetamine, netorahavoog	30	-1 224	-856
Tasutud finantsinvesteeringu eest	11	-660	-2 400
Laekunud põhivara müügist	28	34	30
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	11	0	36
Laekunud intressid	28	12	42
Saadud dividendid		651	651
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-4 530	-4 792
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi jääkide muutus	16	642	0
Saadud laenud	16	129	0
Laenude tagasimaksed	16	-12	0
Kapitalirendi põhiosa maksed	16	-296	-347
Mittekontrolliva osaluse ost	30	-50	-1 651
Laekumine aktsiate emiteerimisest		0	766
Makstud dividendid	22	-887	-2 654
Makstud dividendide tulumaks		0	-272
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		-474	-4 158
Kokku rahavood		-2 433	-4 270
Raha jääk perioodi algul	7	5 711	9 984
Rahajääkide muutus		-2 433	-4 270
Valuutakursside muutuste mõju		0	-3
Raha jääk perioodi lõpus	7	3 278	5 711

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

Aasta 2016 EUR'000	Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital							Mitte- kontrolliv osalus	OMA- KAPITAL KOKKU
	Aksia- kapital	Üle- kurs	Reserv- kapital	Ümber- hindluse- reserv	Valuu- takursi muutuste reserv	Jaotamata kasum	Kokku		
Saldo 31.12.2015	12 418	804	1 218	16 827	2	26 817	58 086	118	58 204
Koondkasum 2016									
Perioodi puhaskasum	0	0	0	0	0	3 219	3 219	5	3 224
Muu koondkasum	0	0	0	1 142	1	0	1 143	0	1 143
Perioodi koondkasum	0	0	0	1 142	1	3 219	4 362	5	4 367
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud									
Emaettevõtte omanikega									
Reservkapitali suurendamine	0	0	24	0	0	-24	0	0	0
Aksiakapitali vähendus	-1 242	0	0	0	0	0	-1 242	0	-1 242
Dividendid	0	0	0	0	0	-887	-887	0	-887
Mittekontrolliva osaluse ost	0	0	0	0	0	-12	-12	-38	-50
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	-1 242	0	24	0	0	-923	-2 141	-38	-2 179
Saldo 31.12.2016	11 176	804	1 242	17 969	3	29 113	60 307	85	60 392

Informatsioon aktsiakapitali ja reservide kohta on esitatud lisas 22.

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

Aasta 2015 EUR'000	Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital							Mitte- kontrolliv osalus	OMA- KAPITAL KOKKU
	Aksia- kapital	Üle- kurs	Reserv- kapital	Ümber- hindluse reserv	Valuuta- kursi muutuste reserv	Jaotama- ta kasum	Kokku		
Saldo 31.12.2014	12 180	240	1 218	18 184	-9	26 664	58 477	1 365	59 842
Koondkasum 2015									
Puhaskasum 2015	0	0	0	0	0	3 190	3 190	-4	3 186
Muu koondkasum/-kahjum 2015	0	0	0	-1 357	11	0	-1 346	-11	-1 357
Aruandeaasta koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	-1 357	11	3 190	1 844	-15	1 829
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud Emaettevõtte omanikega									
Aktsiate emiteerimine	238	564	0	0	0	0	802	0	802
Aktsiapõhine hüvitis	0	0	0	0	0	36	36	0	36
Dividendid	0	0	0	0	0	-2 610	-2 610	-44	-2 654
Mittekontrolliva osaluse ost	0	0	0	0	0	-463	-463	-1 188	-1 651
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	238	564	0	0	0	-3 037	-2 235	-1 232	-3 467
Saldo 31.12.2015	12 418	804	1 218	16 827	2	26 817	58 086	118	58 204

Informatsioon aktsiakapitali ja reservide kohta on esitatud lisas 22.

Aastaaruande lisad lehekülgedel 43-89 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD**1 Üldine informatsioon**

AS Harju Elekter (aadress: Paldiski mnt 31, Keila, Eesti Vabariik) on Eestis registreeritud äriühing (äriregistri number: 10029524). Seisuga 31.12.2016 koostatud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Harju Elekter (edaspidi Emaettevõtte) ning tema tütaretevõtteid (koos kasutatuna Kontsern).

ASi Harju Elekter tütaretevõtted	Asukoht	Tegevusala	Osalus ja hääleõigus %	
			31.12.2016	31.12.2015
AS Harju Elekter Teletehnika	Eesti	Tootmine	100	100
AS Harju Elekter Elektrotehnika	Eesti	Tootmine	100	100
Harju Elekter Kiinteistöt Oy (lisa 30)	Soome	Tootmiskinnisvara haldamine	100	0
Satmatic Oy	Soome	Tootmine	100	100
Harju Elekter AB	Rootsi	Kaupade vahendusmüük	90	90
Rifas UAB (lisa 30)	Leedu	Tootmine	100	100
Satmatic Oy tütaretevõtte				
Finnkumu Oy (lisa 30)	Soome	Tootmine	100	100
Rifas tütaretevõtte UAB				
Automatikos Iranga UAB (lisa 30)	Leedu	Projekteerimine	67	51

AS Harju Elekter on noteeritud Tallinna Väärtpaberibörsil alates 30. septembrist 1997; 31,4% ettevõtte aktsiatest on ASi Harju KEK (Eesti) omandis.

Juhatus allkirjastas 31. detsembril 2016 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 23. märtsil 2017. Vastavalt Eesti Vabariigi äriseadustikule kinnitatakse juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heakskiidetud majandusaasta aruanne, mis sisaldab ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, aktsionäride üldkoosolekul.

Kontserni põhitegevusalaks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük energia-, ehitus- ja tööstussektoris. Täpsemalt kirjeldatakse Kontserni tegevust lisa 23 „Segmendiaruanne“.

2 Aruande koostamise alused

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded (koondkasumiaruanne, finantsseisundi aruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades. ASi Harju Elekter konsolideerimata põhjaruanded on esitatud lisa 32 „Emaettevõtte põhjaruanded“. Need aruanded on koostatud konsolideeritud aruandega samu arvestuspõhimõtteid ja hindamisaluseid kasutades, välja arvatud tütaretevõtetesse tehtud investeeringute puhul, mis on Emaettevõtte konsolideerimata aruannetes kajastatud soetusmaksumuses.

2.1. Vastavuse kinnitus

ASi Harju Elekter ja tema tütaretevõtete konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS EL).

2.2. Hindamisalused

Konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud müügivalmis finantsvarad ja 2015. aasta Finnkumu Oy soetusmaksumuse tingliku osa kohustus, mida hinnatakse õiglasel väärtuses.

2.3. Arvestusvaluuta ja esitusvaluuta

Kontserni ettevõtted kasutavad arvestuses oma majanduskeskkonna valuutat. Kontserni Eesti, Leedu ja Soome ettevõtted kasutavad arvestuses eurot (EUR), Rootsi ettevõtte Rootsi krooni (SEK).

Konsolideeritud finantsaruanded on esitatud eurodes, mis on Emaettevõtte arvestus- ja esitusvaluuta. Kõik arvnäitajad on esitatud tuhandetes, ümardatuna lähima tuhandeni, kui pole osutatud teisiti. Tuhande euro tähisena on aruandes kasutatud lühendit EUR'000.

2.4. Hinnangute ja otsuste kasutamine

IFRS EL-ga kooskõlas oleva raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab juhtkonnapoolset eelduste kujundamist, hinnangute langetamist ja otsuste tegemist, mis mõjutavad rakendatavaid arvestuspõhimõtteid ja kajastatud varasid ja kohustusi ning tulusid ja kulusid. Hinnangud ja nendega seotud eeldused tuginevad ajaloolisele kogemusele ning mitmetele muudele faktidele, mis on eeldatavasti asjakohased ning lähtuvad asjaoludest, mis kujundavad põhimõtted varade ja kohustuste väärtuste hindamiseks, mis ei tulene otseselt muudest allikatest. Tegelikud tulemused võivad olla hinnangutest erinevad.

Hinnangud ja nende aluseks olevad eeldused vaadatakse perioodiliselt üle. Raamatupidamislike hinnangute ülevaatamisest tulenev mõju kajastatakse hinnangute muutmise perioodil ja tulevastel perioodidel, mida muutus mõjutab. Valdkonnad, milles hinnangute osakaal või keerukuse tase on suurem, või valdkondades, kus eeldused ja hinnangud on konsolideeritud raamatupidamisaruannete suhtes olulised, on esitatud lisas 4.

Käesolevate konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel kasutatud peamised arvestuspõhimõtted on esitatud allpool. Neid põhimõtteid on rakendatud lähtudes järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist, hindamiste muutuste sisu ja nende mõju on selgitatud vastavates lisades. Kui finantsaruannete kirjete esitust või klassifitseerimise meetodit on muudetud, siis on vastavalt ümber klassifitseeritud ka eelmise perioodi võrreldavad näitajad.

2.5. Muudatused arvestuspõhimõtetes

Uute standardite, olemasolevate standardite muudatuste ja standardite uute tõlgenduste mõju finantsaruannetele

Kontsern on järjepidevalt rakendanud lisas 3 kirjeldatud arvestuspõhimõtteid kõigi aruandes esitatud perioodide suhtes, välja arvatud allpool kirjeldatud muudatused.

Kontsern on kohaldanud alljärgnevat uusi standardeid ja standardite muudatusi (sh neist tulenevaid muudatusi teistes standardites), mida esmakordselt rakendati 1. jaanuarist 2016.

Standardi IAS 1 muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2016 või hiljem.

Standardi IAS 1 muudatustes on kirjas viis täpsustavat edasiarendust standardis esitatud avalikustamisnõuetele.

Muudetud on olulisuse põhimõtet käsitlevaid juhiseid standardis IAS 1. Selgitatakse, et

- ebaoluline informatsioon võib kahandada olulise informatsiooni mõju.
- olulisuse põhimõtte kehtib kogu finantsaruande kohta.

- olulisuse põhimõtte kehtib kõigi avalikustamisnõuete kohta IFRS standardites.

Muudetud on lisade (sh arvestuspõhimõtteid kirjeldavad lisad) järjestust käsitlevaid juhiseid.

- Standardist IAS 1 on eemaldatud sõnastus, mida on tõlgendatud kui ettekirjutuse tegemist finantsaruande lisade järjestuse kohta.
- Selgitatakse, et ettevõtted võivad ise otsustada, kus täpselt nad oma finantsaruannetes arvestuspõhimõtted avalikustavad.

Muudatuste esmakordne rakendamine ei mõjutanud oluliselt Kontserni finantsaruannete esitusviisi.

Standardite IAS 16 ja IAS 38 muudatused „Kulumi- ja amortisatsiooniarvestuse lubatavate meetodite selgitus”

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2016 või hiljem.

Keelatud on tulupõhine kulumiarvestus materiaalse põhivara puhul

Muudatustes öeldakse selgesõnaliselt, et tulupõhiseid meetodeid ei ole lubatud kasutada materiaalse põhivara kulumi arvestamisel.

Uus kitsendav immateriaalse põhivara test

Muudatustega kehtestatakse vaidlustatav eeldus, et immateriaalse vara puhul ei ole õige kasutada tulupõhiseid amortisatsioonimeetodeid. Nimetatud eeldus võib kehtivuse kaotada ainult siis, kui tulu ja immateriaalsest varast saadava majandusliku kasu tarbimise vahel on tugev korrelatsioon või kui immateriaalset vara kajastatakse tulu näitajana.

Muudatuste esmakordne rakendamine ei mõjutanud oluliselt Kontserni finantsaruandeid, kuna Kontsern ei rakenda tulupõhiseid kulumiarvestuse ja amortisatsioonimeetodeid.

Standardi IAS 19 muudatused „Kindlaksmääratud hüvitistega plaanid: töötajate sissemaksed”

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. veebruaril 2015 või hiljem.

Muudatused puudutavad ainult selliseid kindlaksmääratud hüvitistega plaane, mis hõlmavad teatud tingimustele vastavaid töötajate või kolmandate isikute sissemakseid. Nimetatud tingimused on järgmised:

- sissemaksed on sätestatud plaani ametlikes tingimustes;
- sissemaksed on seotud tööalase teenistusega; ja
- sissemaksed ei sõltu teenistuses oldud aastate arvust.

Kui eelloetletud kriteeriumid on täidetud, võib ettevõtte kajastada (aga ei pea seda tegema) sissemakseid tööalase teenistuse kulu vähendamisenä periodil, mil vastavat tööalast teenust osutatakse.

Muudatuste esmakordne rakendamine ei mõjutanud oluliselt Kontserni finantsaruandeid, kuna Kontsernil ei ole kindlaksmääratud hüvitistega plaane, mis hõlmavad töötajate või kolmandate isikute sissemakseid.

Standardi IAS 27 muudatused „Kapitaliosaluse meetodi kasutamine konsolideerimata finantsaruannetes”

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2016 või hiljem.

Standardi IAS 27 muudatuste kohaselt on ettevõttel lubatud investeringuid tüürettevõtetesse, ühissetevõtetesse ja sidusettevõtetesse kajastada oma konsolideerimata finantsaruannetes kapitaliosaluse meetodil.

Muudatuste esmakordne rakendamine ei mõjutanud oluliselt Kontserni konsolideerimata finantsaruandeid, kuna Kontsern kajastab investeringuid tütarettevõttesse, ühisettevõttesse ja sidusettevõttesse soetusmaksumuses.

Seni veel jõustumata standardid, tõlgendused ja olemasolevate standardite muudatused

Järgmised uued standardid ja tõlgendused ei kehti 31. detsembril 2016 lõppenud aastaaruande perioodi kohta ja seetõttu pole neid käesoleva aruande koostamisel rakendatud:

IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ (2014)

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt mõnede eranditega.

Standard asendab standardi IAS 39 „Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine“ v.a standardi IAS 39 erand, mis puudutab finantsvarade või -kohustuste portfelli intressimäärariskile avatud positsiooni õiglase väärtuse riskimaandamist, jääb kehtima ning ettevõtte võivad valida, millist arvestusmeetodit kasutada – kas rakendada standardi IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata praegu kehtivate standardi IAS 39 nõuete rakendamist kõigi instrumentide riskimaandamise arvestusel.

Kuigi finantsvarade mõõtmisel lubatud mõõtmisalused – korrigeeritud soetusmaksumus, õiglase väärtus läbi muu koondkasumi ja õiglase väärtus läbi kasumi või kahjumi – sarnanevad standardi IAS 39 mõõtmisalustele, on kriteeriumid, mille alusel finantsvarasid õigesse mõõtmiskategooriasse liigitatakse, oluliselt erinevad.

Finantsvara mõõdetakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kui on täidetud järgmised kaks tingimust:

- vara hoitakse ärimudelil, mille eesmärk on hoida varasid, et saada neist tulenevaid lepingulisi rahavoogusid;
- kindlaksmääratud kuupäevadel tulenevad lepingulistest tingimustest rahavood, mis sisaldavad ainult põhiosamakseid ja intressimakseid tasumata põhiosalt.

Lisaks sellele võib ettevõtte teha selliste omakapitaliinstrumentide puhul, mida ei hoita kauplemiseesmärgil, tagasivõtmatu otsuse kajastada hilisemaid õiglase väärtuse muutusi (sh kursikasumeid ja -kahjumeid) muu koondkasumi hulgas. Neid muutusi ei liigitata mingil juhul ümber kasumisse või kahjumisse.

Õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi mõõdetavate võlainstrumentide puhul kajastatakse intressitulud, oodatav krediidikahjum ning kursikasumid ja -kahjumid kasumis või kahjumis sama moodi kui korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate varade puhul. Muud kasumid ja kahjumid kajastatakse muus koondkasumis või -kahjumis ning liigitatakse ümber kasumisse või kahjumisse kajastamise lõpetamisel.

Standardi IFRS 9 väärtuse languse mudel asendab standardi IAS 39 „tekkinud kahjumi“ mudeli „eeldatava krediidikahjumi“ mudeliga, mis tähendab seda, et enam ei pea enne väärtuse langusest tuleneva allahindluse kajastamist olema toimunud kahjujuhtum.

Standardis IFRS 9 on sätestatud uus üldine riskimaandamisarvestuse mudel, mis seob riskimaandamisarvestuse tihedamalt riskijuhtimisega. Riskimaandamissuhete liigid – õiglase väärtus, rahavoog ja netoinvesteering välismaises äriüksuses – jäävad samaks, aga nõutakse täiendavaid otsuseid.

Standardis on sätestatud uued nõuded riskimaandamisarvestuse alustamiseks, jätkamiseks ja lõpetamiseks ning riskimaandamise objektiks olevate instrumentidena on lubatud määratleda täiendavaid riskile avatud positsioone.

Seoses ettevõtte riskijuhtimise ja riskimaandamisega tuleb avalikustada hulgaliselt täiendavat informatsiooni.

Kontsern ei ole veel teinud lõplikku otsust standardi IFRS 9 alusel rakendatavate väärtuse languse kajastamise meetodikate kohta. Vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid võivad finantsaruandes suurened ja muutuda eeldatava krediidikahjumi mudeli rakendusalassee jäävate varade puhul kõikumamaks.

IFRS 15 „Tulu kliendilepingutest“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem.

Uues standardis antakse raamistik, mis asendab senised IFRS standardites antud juhised tulu kajastamiseks. Ettevõtted võtavad kasutusele viieastmelise mudeli, et kindlaks määrata, millal ja millises summas tulu kajastada. Uue mudeli kohaselt tuleb tulu kajastada siis (või sel ajal), kui ettevõtte annab kliendile üle kontrolli kaupade või teenuste üle ning sellises summas, mida ettevõtte loodab nende kaupade või teenuste eest saada. Sõltuvalt sellest, kas on täidetud teatud kriteeriumid, kajastatakse tulu:

- aja jooksul ja viisil, mis kajastab ettevõtte tulemusi või
- ajahetkel, kui kontroll kaupade või teenuste üle antakse üle kliendile.

Standardis IFRS 15 kehtestatakse ka põhimõtted, mida ettevõtted peavad järgima kvalitatiivse ja kvantitatiivse informatsiooni avalikustamisel, mis annab raamatupidamise aruande kasutajatele kasulikku teavet klientidega sõlmitud lepingutest tuleneva tulu ja rahavoogude olemuse, suuruse, ajastuse ja ebakindluse kohta.

Kuigi Kontsern ei ole veel lõpetanud standardi IFRS 15 võimaliku mõju esmast hindamist, ei avalda uue standardi esmakordne rakendamine juhatuse hinnangul Kontserni finantsaruannetele olulist mõju. Tulenevalt ettevõtte äritegevuse olemusest ja tema poolt teenitava tulu liikidest ettevõtte tulu ajastamine ja mõõtmine standardi IFRS 15 rakendamisel eeldatavasti ei muutu.

IFRS 16 „Rendilepingud“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2019 või hiljem.

IFRS 16 asendab standardi IAS 17 „Rendilepingud“ ja sellega seotud tõlgendused. Standard likvideerib rentnike jaoks praeguse kaht liiki arvestuse mudeli ja nõuab selle asemel, et ettevõtted kajastaksid enamikku rendilepingutest ühtse mudeli alusel bilansis, likvideerides kasutus- ja kapitalirendi eristamise.

Standardi IFRS 16 alusel on leping rendileping või sisaldab rendilepingut, kui sellega antakse üle õigus mingi vara kasutamist teatud ajavahemikul tasu eest kontrollida. Selliste lepingute puhul nõuab uus mudel rentnikult kasutusõiguse alusel kasutatava vara ja rendikohustuse kajastamist. Kasutusõiguse alusel kasutatavat vara amortiseeritakse ja kohustuse pealt arvestatakse intressi. Selle tulemuseks on enamiku rendilepingute jaoks kulumuster, mille puhul suurem osa kulust kajastatakse lepingu alguses, ja seda isegi siis, kui rentnik maksab jätkuvalt igal aastal ühesuguse suurusega renditasusid.

Uus standard kehtestab rentnikele mitmeid piiratud ulatusega erandeid, mille hulka kuuluvad:

- rendilepingud, mille rendiperiood on 12 kuud või lühem ja mis ei sisalda ostuoptioone ja
- rendilepingud, mille alusvara väärtus on madal (väheolulised rendilepingud).

Rendileandja arvestuspõhimõtted uue standardi rakendamisest suures osas ei muutu ja jätkuvalt tehakse vahet kasutus- ja kapitalirendil. Kontserni hinnangul ei mõjuta uus standard esmakordsel rakendamisel oluliselt finantsaruandeid, sest Kontsern ei ole sõlminud olulisel määral kokkuleppeid, mis jäävad standardi IFRS 16 rakendusalassee.

Standardi IFRS 2 muudatused: „Aktsiapõhiste maksetehingute liigitamine ja mõõtmine“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem; rakendatakse edasiulatuvalt.

Muudatused selgitavad aktsiapõhiste maksete arvestust järgmistes valdkondades:

- üleandmise ja mitteüleandmise tingimuste mõju rahas arveldatavate aktsiapõhiste maksete mõõtmisele;
- kinnipeetavate maksude kohustuse netoarvelduse võimalusega aktsiapõhised maksetehingud;
- aktsiapõhiste maksete tingimuste muudatus, mis liigitab rahas arveldatava tehingu omakapitaliga arveldatavaks tehinguks.

Kontserni hinnangul ei mõjuta muudatused esmakordsel rakendamisel oluliselt finantsaruandeid, sest Kontsernil ei ole kavas sõlmida aktsiapõhiseid maksetehinguid.

Standardi IAS 7 muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2017 või hiljem; rakendatakse edasiulatuvalt.

Muudatused nõuavad täiendavat avalikustatavat teavet, mis aitab kasutajatel hinnata finantseerimis-tegevusest tekkinud kohustuste muutusi, sealhulgas rahavoogudest tulenevaid muutusi ja mitterahalisi muutusi (nagu näiteks kursikasumite ja -kahjumite mõju, tütarettevõtete üle omandatud või kaotatud kontrollist tulenevad muutused, õiglase väärtuse muutused).

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel finantsaruannetele olulist mõju.

Standardi IAS 40 muudatused: „Kinnisvarainvesteeringute ümberliigitamine“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem; rakendatakse edasiulatuvalt.

Muudatused selgitavad standardis IAS 40 „Kinnisvarainvesteeringud“ sätestatud kinnisvarainvesteeringute gruppi ja grupist välja liigitamise põhimõtet, mille kohaselt ümberliigitamist tohiks teha vaid siis, kui kinnisvara kasutamises on toimunud muutus. Muudatuste kohaselt toimub kinnisvara kasutamises muutus, kui vara vastab või ei vasta enam kinnisvarainvesteeringute definitsioonile ja kasutuses toimunud muutust saab tõendada. Ainuüksi muutus juhatuse kavatsustes ei ole ümberliigitamiseks piisav.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused finantsaruannetele olulist mõju, sest Kontsern liigitab vara kinnisvarainvesteeringute gruppi või sellest grupist välja ainult siis, kui kasutuses on toimunud tegelik muutus.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Kontsernile.

3 Olulisemad arvestuspõhimõtted

Kõik Kontserni ettevõtted kohaldasid alljärgnevaid arvestuspõhimõtteid kõigi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud perioodide kohta.

3.1. Konsolideerimise alused**(a) Äriühendused**

Äriühenduste arvestamisel rakendatakse ostumeetodit ja äriühendusi kajastatakse omandamise kuupäeva seisuga. Omandamise kuupäev on kuupäev, mil Kontsern omandab kontrolli omandatava üle. Kontroll on võime valitseda (majandus)üksuse finants- ja tegevuspoliitikat eesmärgiga saada

Selle tegevusest majanduslikku kasu. Kontrolli hindamisel võtab Kontsern arvesse hetkel kasutatavaid potentsiaalseid hääleõigusi.

Omandamiste puhul mõõdab Kontsern firmaväärtust omandamise kuupäeval järgmiselt:

- üleantud tasu õiglasest väärtuses, pluss;
- mittekontrollivate osaluste summa omandatavas, mõõdetuna õiglasest väärtuses, pluss;
- etappidena toimuva äriühenduse puhul, omandajale eelnevalt omandatavas kuulunud omakapitali osaluse õiglane väärtus;
- miinus omandatud eristatavate varade ja ülevõetud kohustuste netosumma (üldjuhul õiglasest väärtuses).

Kui vahe on negatiivne, kajastatakse soodusostutulu koheselt kasumiaruandes.

Kontsern kajastab äriühenduse omandamisega seotud kulud, välja arvatud võla- või omakapitaliväärtpaberite emiteerimise kulutused, nende tekkimisel kuludena.

Tasumisele kuuluv tinglik tasu kajastatakse omandamise kuupäeva seisuga õiglasest väärtuses. Omakapitaliks liigitatud tingimuslikku tasu ei mõõdetata ümber ja selle arveldamist arvestatakse omakapitalis. Hilisemad muutused tingimusliku tasu õiglasest väärtuses kajastatakse kasumiaruandes.

(b) Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõtte omab kontrolli. Tütarettevõtte loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui emaettevõtte kontrollib tütarettevõtet, omab juurdepääsu või õigusi muutuvale kasumlikkusele oma tehingutest tütarettevõttega ja suudab kasutada oma võimu kasumlikkuse mõjutamiseks. Kui asjaolud näitavad, et üks või mitu kolmest eespool loetletud kontrollielemendist on muutunud, siis hindab emaettevõtte uuesti, kas ta kontrollib tütarettevõtet või mitte.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete raamatupidamisaruandeid. Tütarettevõtete finantsaruanded on koostatud sama perioodi kohta, nagu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne. Kui tütarettevõtte kasutab samades tingimustes toimunud samalaadsete tehingute puhul konsolideeritud aruandega võrreldes teistsuguseid arvestuspõhimõtteid, tehakse konsolideeritud aruande koostamisel tütarettevõtte finantsaruannetes kohased korrigeerimised. Tütarettevõtted konsolideeritakse täielikult alates kuupäevast, mil kontroll läheb üle Kontsernile. Nende konsolideerimine lõpetatakse alates kuupäevast, mil kontroll lakkab.

Mitte-kontrolliv osalus on osa selliste tütarettevõtete kasumist või kahjumist ning netovarast, mis ei kuulu täielikult Kontsernile. Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumiaruandes jaotatakse kasum või kahjum ja iga muu koondkasumi komponent Emaettevõtte omanikele ja mitte-kontrollivale osalusele kuuluvaks osaks. Mitte-kontrollivad osalused kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes omakapitali koosseisus eraldi Emaettevõtte aktsionäridele kuuluvast omakapitalist.

(c) Konsolideerimisel elimineeritavad tehingud

Konsolideeritud aruandes on elimineeritud kõik Kontsernisisesed saldod, tehingud ning realiseerimata kasumid. Realiseerumata kahjumid on samuti elimineeritud, arvestades indikatsioone vara väärtuse languse kohta.

3.2. Välisvaluuta ümberarvutus

(a) Välisvaluutapõhised tehingud ja saldod

Välisvaluutas kajastatud tehingud arvestatakse ümber esitusvaluutasse, kasutades tehingute kuupäevadel kehtinud vahetuskursse. Selliste tehingute arveldamisest ja välisvaluutas fikseeritud finantsvarade ja -kohustuste aasta lõpu vahetuskursiga ümberarvestamisest tulenevad valuutakursi kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeaasta kasumi või kahjumina.

(b) Välisriikides asuvate ettevõtete aruanded

Kontserni kõikide ettevõtete finantstulemused ja -seisund, mille arvestusvaluuta erineb esitusvaluutast, arvestatakse ümber esitusvaluutasse. Välismaiste ettevõtete varad ja kohustused hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud valuutakursi alusel.

Kontserni Rootsi ettevõtte kasutab arvestuses Rootsi krooni (SEK). Rootsi ettevõtte tulud ja kulud arvestatakse eurodesse tehingupäeval kehtinud vahetuskursside alusel. Kursivahed kajastatakse muu koondkasumi hulgas, ning esitatakse omakapitali koosseisus „Valuutakursi muutuste reservina”.

Välismaise üksuse osalisel võõrandamisel või müümisel kajastatakse omakapitalis kajastatud valuutakursi vahed kasumis või kahjumis.

Välismaise üksuse omandamisel tekkivaid firmaväärtuse ja õiglase väärtuse korrigeerimisi käsitletakse välismaise üksuse varade ja kohustustena ning need hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud valuutakursi alusel.

3.3. Finantsvarad

Juhtkond määrab finantsvarade liigituse nende arvelevõtmisel, lähtudes finantsvara soetamise eesmärkidest.

Kontsern liigitab oma finantsvarad järgmistesse kategooriatesse: laenud ja nõuded ning müügivalmis finantsvarad.

(a) Laenud ja nõuded

Laenud ja nõuded on aktiivsel turul noteerimata finantsvarad, mille maksed on püsivad või kindlaksmääratavad, ning nende hulka ei kuulu tuletisinstrumendid. Laenud ja nõuded arvatakse käibevara hulka, v.a tähtaegade puhul, mis on pikemad kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Need liigitatakse põhivaradeks. Kontserni laenud ja nõuded hõlmavad finantsseisundi aruandes äritegevusega seotud nõudeid ja muid nõudeid ning raha ja raha ekvivalente.

- *Raha ja raha ekvivalendid.* Raha ja raha ekvivalendid hõlmavad sularaha kassas, nõudmiseni hoieuid pangas, muid lühiajalisi likviidseid investeeringuid, mille esialgne tähtaeg on kuni kolm kuud ja mille väärtuse muutumise risk on ebaoluline. Rahavoogude aruandes on rahavood äritegevusest esitatud kaudsel meetodil.
- *Nõuded ostjatele* võetakse algselt arvele õiglases väärtuses ja edaspidi mõõdetakse neid korrigeeritud soetusväärtuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Äritegevusega seotud nõuete väärtuse languse hindamist on kirjeldatud lisa 3.9.

(b) Müügivalmis finantsvarad

Mittederivatiivne finantsvara, mis ei ole raha ja raha ekvivalendid ning mis ei kuulu ka teistesse finantsvara klassidesse, loetakse müügivalmis finantsvaraks. Need arvatakse põhivarade hulka, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatses investeeringu võõrandada 12 kuu jooksul bilansipäevast arvates.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval – kuupäeval, mil Kontsern otsustab vara osta või müüa. Investeeringud võetakse algselt arvele soetusväärtuses, millele lisanduvad tehingukulud.

Kontserni finantsinvesteeringuid osadesse ja aktsiatesse klassifitseeritakse müügivalmis finantsvaradeks ning neid hinnatakse üldjuhul õiglases väärtuses. Finantsvarade õiglase väärtuse muutustest tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse muu koondkasumina või -kahjumina, välja arvatud juhtudel, kui tegemist on varade väärtuse püsiva langusega. Müügivalmis finantsvarade õiglaseks väärtuseks loetakse nende pakkumisnoteeringuid bilansipäeva seisuga. Kui müügivalmis finantsvarade kajastamine lõpetatakse, kantakse vastav omakapitali akumulatsioonid kasum või kahjum aruandeaasta kasumisse või kahjumisse. Kontserni finantsinvesteeringud osadesse ja aktsiatesse, mis ei ole avalikult noteeritud, õiglase väärtuse hindamisel kasutatakse muud juhatusele kättesaadavat informatsiooni.

Muid finantsinvesteeringuid, millel puudub aktiivne turg ja mille õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kajastatakse soetusmaksumuses.

3.4. Varud

Varusid kajastatakse kas soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Materjalide ja kaupade arvestamisel kasutatakse Kontsernis kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Valmis- ja lõpetamata toodangu soetusmaksumus hõlmab projekteerimiskulusid, toormaterjali, otseseid tööjõukulusid, muid otseseid kulusid ja seonduvaid tootmise üldkulusid (tavalise töövõimsuse baasil), v.a. laenukulud; projektitoodete arvestamisel kasutatakse individuaalmaksumuse meetodit. Neto realiseerimisväärtus on hinnanguline müügihind tavalise äritegevuse käigus, millest on maha arvatud hinnangulised müügiikulud.

3.5. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteering on vara, mida ettevõtte hoiab kas omanikuna või kapitalirendi tingimustel liisinguvõtjana renditulu teenimise, väärtuse kasvu või mõlemal eesmärgil. Kinnisvarainvesteeringud on näidatud soetusmaksumuse meetodil, see tähendab soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest.

Kinnisvarainvesteeringute amortiseerimiseks kasutatakse materiaalse põhivara analoogsete objektide amortiseerimisel kasutatavat kasulikku eluiga (vt 3.6.c).

Kontsern avalikustab kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse raamatupidamise aruande lisas 12.

3.6. Materiaalne põhivara

(a) Kajastamine ja mõõtmine

Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, mida on vähendatud akumulieerunud kulum ja varade väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi võrra. Oma tarbeks valmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb materjalikulust, otsestest tööjõukuludest ning proportsionaalsest osast tootmise üldkuludest ja põhivara soetamise, ehitamise või tootmisega seotud laenukasutuse kulutustest.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrares neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

(b) Edaspidised väljaminekud

Mõne materiaalse põhivaraobjekti osasid tuleb teatud ajavahemike järgi vahetada või renoveerida. Sellised väljaminekud kajastatakse materiaalse põhivara bilansilises maksumuses juhul, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab varaobjekti osaga seotud tulevast kasu ja varaobjekti osa soetusmaksumust saab usaldusväärselt hinnata. Asendatud osade kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse. Vastavalt eelmises lõigus toodud arvelevõtmise põhimõtetele ei kajastata materiaalse põhivara objekti bilansilises maksumuses igapäevase hooldusega seotud kulusid. Sellised väljaminekud on tekkepõhiselt perioodikulud.

(c) Kulumi arvestus

Kulum kajastatakse kuludes ning arvestatakse materiaalselt põhivaralt ning selle eristatavatelt komponentidelt lineaarsel meetodil. Maad ja lõpetamata ehitisi ei amortiseerita. Kontserni ettevõtteid kasutavad ühetaolisi amortisatsiooninorme.

Materiaalsele põhivarale määratud kasulikud eluead, jääkväärtused ja amortisatsioonimeetodid vaadatakse üle iga-aastaselt. Muudatustest tulenev mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevatel perioodides.

Hinnangulised majanduslikult kasulikud eluead on järgmised:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	10 - 33 aastat
Tootmiseseadmed	10 aastat
Muud masinad ja seadmed	5-10 aastat
Sõidukid	10 aastat
Muu inventar	3 - 16 aastat

3.7. Immateriaalne põhivara

Immateriaalset põhivara (välja arvatud firmaväärtus) amortiseeritakse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Immateriaalse põhivara väärtuse langust hinnatakse juhul, kui eksisteerib sellele viitavaid asjaolusid, analoogiliselt materiaalse põhivara väärtuse languse hindamisele.

(a) Firmaväärtus

Firmaväärtuse tekkimist on kirjeldatud arvestuspõhimõttes „Konsolideerimise alused“ (lisa 3.1.).

Äriühenduse tulemusena tekkinud firmaväärtus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses. Firmaväärtuse kasulik eluiga on määramatu, mistõttu firmaväärtust ei amortiseerita kuid igal bilansipäeval hinnatakse firmaväärtuse võimalikku väärtuse langust.

Arvele võtmise järgselt kajastatakse firmaväärtus soetusmaksumuses, mida on vähendatud väärtuse akumuliseeritud languste võrra. Kapitaliosaluse meetodil kajastatud investeeringute firmaväärtus sisaldub investeeringu soetusmaksumuses.

Vara väärtuse languse hindamist on kirjeldatud „Vara väärtuse langus“ arvestuspõhimõtte juures (lisa 3.9.).

(b) Uurimis- ja arendusväljaminekud

Uurimisväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Uute teaduslike või tehniliste teadmiste genereerimise eesmärgil läbiviidud uuringute ja teadustööga seotud kulutused kajastatakse nende tekkimise momendil aruandeperioodi kuluna.

Arendusväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute konkreetsete toodete, teenuste, protsesside või süsteemide väljatöötamiseks, kujundamiseks või testimiseks. Arendusväljaminekuid kapitaliseeritakse immateriaalse põhivarana juhul, kui arendusväljaminekute suurus on võimalik usaldusväärset mõõta, on olemas tehnilised ja finantsilised võimalused ning positiivne kavatsus projekti elluviimiseks, Kontsern suudab kasutada või müüa loodavat vara ning immateriaalsest varast tulevikus tekkivat majanduslikku kasu on võimalik hinnata.

Kapitaliseeritud arendusväljaminekuid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud amortisatsioon ja vara väärtuse vähenemisest tingitud kahjumid. Arendusväljaminekud kajastatakse kuludes lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille maksimumpikkus ei ületa üldjuhul 10 aastat. Amortiseerimist alustatakse, kui arendusprojekti tulemusel on alustatud planeeritud äritegevust.

c) Muu immateriaalne vara

Muu immateriaalne vara hõlmab litsentse ja arvutitarkvara. Omandatud litsentsid kajastatakse soetusmaksumuses. Omandatud arvutitarkvaralitsentsid kapitaliseeritakse asjaomase tarkvara omandamiseks ja kasutusse võtmiseks kantud kulude põhjal. Muu ostetud immateriaalne vara kajastatakse soetusmaksumuses, vähendatuna akumuliseeritud kulumi ja vara väärtuse vähenemisest tulenevate kahjumite võrra. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuludesse lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille maksimumpikkus ei ületa 5 aastat.

3.8. Müügiotel põhivara

Müügiotel põhivaraks loetakse materiaalsed või immateriaalsed põhivara, mis väga tõenäoliselt müüakse lähema 12 kuu jooksul ning mille puhul juhtkond on alustanud aktiivset müügitgevust ning varaobjekte pakutakse müügiks realistliku hinna eest võrreldes nende õiglase väärtusega.

Müügiotel põhivara kajastatakse bilansis käibevarana ning selle amortiseerimine lõpetatakse vara ümberklassifitseerimise hetkel. Lähtudes sellest, kumb on väiksem, kajastatakse müügiotel põhivara kas bilansilises jääkmaksumuses või õiglases väärtuses, millest on maha arvatud müügikulutused.

3.9. Varade väärtuse vähenemine

Igal bilansipäeval hindab Kontsern kriitiliselt, kas on märke, mis võiksid viidata varade väärtuse langusele. Nii toimitakse varadega, mis ei ole varud ja edasilükkunud maksuvarad. Kui ilmneb märke varade väärtuse võimalikust vähenemisest, viiakse läbi vara kaetava väärtuse test.

(a) Äritegevuse nõuded

Äritegevuse nõuete väärtuse langus määratletakse siis, kui mõistlikul alusel on põhjust eeldada, et Kontsern ei saa tagasi kõiki nõuete esialgsete tingimuste kohaselt saadaolevaid summasid. Erinevus raamatupidamisliku väärtuse ja tulevaste efektiivse intressimäära alusel diskonteeritud rahavoogude vahel kajastatakse allahindluse kahjumina kasumiaruandes. Kui äritegevusega seotud nõue osutub lootusetuks, kantakse see äritegevusega seotud nõuete reservkonto arvelt maha. Varem mahakantud summade laekumisel vähendatakse kasumiaruandes sama kulurida millelt allahindlus algelt tehti. Korregeeritud soetusmaksumuses kajastatud nõuete kaetav väärtus arvutatakse tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusena kasutades varaga seotud algset efektiivset intressimäära. Lühiajalisi nõudeid ei diskonteerita.

Korregeeritud soetusmaksumuses kajastatud nõuete kaetavat väärtust suurendatakse ainult juhul, kui kaetava väärtuse suurenemine on objektiivselt seostatav sündmusega, mis toimus pärast väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi kajastamist.

(b) Raha teeniva üksus ja firmaväärtus

Varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse, kui vara või raha teeniva üksuse raamatupidamisväärtus ületab vastava vara või raha teeniva üksuse kaetava väärtuse. Varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse aruandeaasta kahjumina.

Raha teeniva üksuse väärtuse langusest tekkinud kahjum jaotatakse selliselt, et esiteks vähendatakse üksusele (üksuste rühmale) jaotatud firmaväärtuse bilansilist maksumust ning seejärel hinnatakse proportsionaalselt alla kõik kõnealusesse üksusesse (üksuste rühma) kuuluvad varad.

Firmaväärtuse väärtuse võimalikke languseid kontrollitakse vähemalt kord aastas majandusaasta lõpus. Kui esineb sündmusi või hinnangute muutusi, mis tingivad firmaväärtuse raamatupidamisväärtuse vähenemise, viiakse test läbi sagedamini. Väärtuse langus määratakse kindlaks firma-väärtusega seotud raha teeniva üksuse kaetava väärtuse hindamise teel.

Väärtuse languse testimiseks jagatakse firmaväärtused Kontserni nendele raha teenivatele üksustele või üksuste rühmadele, mis peaksid saama konkreetsest äriühendusest majanduslikku kasu. Firma-väärtuse väärtuse langusest tulenevad kahjumid kajastatakse perioodi kasumis või kahjumis.

(c) Müügi valmis finantsvara

Kui müügi valmis finantsvara õiglase väärtuse langus on kajastatud otse omakapitalis ja esineb objektiivseid tõendeid varaobjekti väärtuse püsiva languse kohta, siis otse omakapitalis kajastatud kumulatiivne kahjum kajastatakse aruandeaasta kahjumis, ehkki finantsvara enese kajastamist ei ole lõpetatud. Kumulatiivse kahjumi summa on raamatupidamisliku väärtuse ja antud hetke õiglase väärtuse vaheline erinevus, millest on maha arvatud eelnevalt aruandeaasta kahjumis kajastatud kõnealuse finantsvara kõik vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

(d) Muud varad

Muude varade kaetav väärtus on kõrgem kas vara õiglasest väärtusest, mida on vähendatud müügikulude võrra või vara kasutusväärtusest. Vara kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse hinnangulised tulevased rahavood nende nüüdisväärtusesse, kasutades tulumaksueelset diskontomäära, mis peegeldab nii raha väärtuse muutust ajas kui ka varaga seonduvaid riske. Kui vara ei genereeri iseseisvalt rahavoogu, leitakse kaetav väärtus raha teeniva üksuse kohta, mille koosseisu nimetatud vara kuulub.

(e) Allahindluse tühistamine

Kui väärtuse vähenemise põhjus kaob, tühistatakse varem kajastatud allahindlus. Allahindluse asjaolude muutumist analüüsitakse vähemalt kord aastas aruandeperioodi lõpus. Allahindlusi tühistatakse ja vara väärtust suurendatakse maksimaalselt raamatupidamisväärtuseni, mis varal oleks kujunenud, kui allahindlust ei oleks tehtud, arvestades sealhulgas vahepealset kulumit. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse perioodi kasumis või kahjumis samal real, kus kajastus varasem allahindlus. Erandina ei tühistata firmaväärtuse allahindlust.

Müügivalmiks liigitatud omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid ei tühistata läbi kasumi või kahjumi. Kui müügivalmiks liigitatud võlainstrumenti õiglane väärtus tõuseb ja seda tõusu saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimus pärast vara väärtuse langusest tuleneva kahjumi kajastamist kasumis või kahjumis, siis tühistatakse vara väärtuse langusest tulenev kahjum ja tühistamise summa kajastatakse kasumi või kahjumina.

3.10. Rendilepingud

Kapitalirenditehinguks loetakse tehingut, mille kohaselt kõik olulised vara omandiõigusega seotud riskid ja hüved siirduvad rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

(a) Kontsern kui rendileandja

Kapitalirendi alusel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Saadavad rendimaksud jagatakse kapitalirendinõude põhiosa makseteks ja finantstuluks. Finantstulu kajastatakse rendiperioodi jooksul efektiivse intressimäära alusel.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule ettevõtte finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

(b) Kontsern kui rentnik

Kapitalirendiga seotud vara ja kohustused kajastatakse algselt finantsseisundi aruandes vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksede miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Makstavad rendimaksud jagatakse finantskuluks ja kohustuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile nii, et intressimäär oleks igal ajahetkel rendiperioodi jooksul kohustuse jääkmaksumuse suhtes sama. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

3.11. Finantskohustused

Kohustused, mille maksetähtjad on finantsseisundi aruande kuupäevast arvestatuna üle ühe aasta, on finantsseisundi aruandes esitatud pikaajaliste kohustustena. Kohustused liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansipäevast.

(a) Laenud ja võlakohustused

Laenud ja võlakohustused võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses, millest on maha arvatud kantud tehingukulud. Edaspidi kajastatakse laene amortiseeritud soetusmaksumuses; erinevused tulude (millest on maha arvatud tehingukulud) ja lunastamisväärtuse vahel kajastatakse kasumis või kahjumis laenuperioodi vältel, kasutades efektiivse intressimäära meetodit, v.a. kapitaliseerimisele kuuluvad intressid.

(b) Võlad tarnijatele

Võlad tarnijatele võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses ja edaspidi mõõdetakse neid amortiseeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

3.12. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks*(a) Ettevõtte tulumaks*

Eestis 1. jaanuarist 2000 jõustunud tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata ettevõtte kasumit, vaid väljamakstud netodividende. Kehtiv maksumäär alates 01.01.2015 on 20/80 väljamakstud netodividendi summalt. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat tulumaksu kajastatakse kohustusena ja kuluna dividendide väljakuulutamise hetkel, sõltumata sellest, mis perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse.

Tulevase dividendi tulumaksu suhtes ei moodustata eraldist enne dividendide väljakuulutamist, kuid info selle kohta avalikustatakse lisades.

Konsolideeritud kasumiaruandes kajastatakse Rootsis, Leedus ja Soomes asuvate tütaretevõtete kasumilt arvestatud ettevõtte tulumaks, edasilükkunud tulumaksukohustuse ja –vara muutuse mõju ning Eesti ettevõtete dividendide tulumaks.

(b) Edasilükkunud tulumaks

Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei teki Kontserni Eestis asuvatel ettevõtetel erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja raamatupidamislike väärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksukohustus või –nöue. Vastavalt asukohariigi tulumaksuseadustele maksustatakse Soomes, Rootsis ja Leedus ettevõtte kasumit, mida on korrigeeritud nendes seadustes ettenähtud erinevustega (vt alljärgnev).

(c) Välismaiste tütaretevõtete tulumaks

Tulumaks koosneb jooksvast ja edasilükkunud tulumaksust. Reeglina kajastatakse tulumaks kasumi või kahjumina, välja arvatud juhul, kui see seondub otse omakapitalis kajastatud tehingutega. Sellisel juhul kajastatakse ka tulumaks muu koondkasumina.

Jooksev tulumaks koosneb majandusaasta maksustatavalt tulult arvestatud tulumaksust, kasutades bilansipäeval kehtivat või sisuliselt kehtivat maksumäära, ning eelmiste perioodide korrigeeritud maksukohustustest.

Edasilükkunud tulumaksu kajastatakse bilansilisel meetodil, mille kohaselt näidatakse finantsseisundi aruandes ajutiste erinevuste tõttu edasilükkunud maksusummad. Ajutised erinevused on vahed varade ja kohustuste maksubaasi ning raamatupidamisväärtuse vahel. Alljärgnevat ajutisi erinevusi ei arvestata:

- maksustamisel mittemahaarvatav firmaväärtus;
- varade või kohustuste esmane kajastamine, mis ei mõjuta ei arvestuslikku kasumit ega ka maksustatavat tulu;
- tütaretevõtete investeeringutest tulenevad erinevused, kui on tõenäoline, et ajutine erinevus ei kao lähemas tulevikus.

Ajutiste erinevuste tõttu edasilükkunud tulumaksusumma leidmisel arvestatakse vara realiseerimise või kohustuse likvideerimise eeldatavat viisi ning maksusumma kalkuleerimisel kasutatakse maksumäära, mis kehtib või sisuliselt kehtib finantsseisundi aruande kuupäeval.

Edasilükkunud tulumaksu mõõdetakse maksumääradega, mida eeldatavalt rakendatakse ajutiste erinevuste tühistamisperioodidel, lähtudes bilansipäeval kehtinud või olulises osas kehtima hakanud seadustest. Edasilükkunud tulumaksuvara ja –kohustused tasaarvestatakse, kui selleks on seaduslik õigus ning nad on seotud ühe ja sama maksuhalduri poolt ühe ja sama maksukohustuslase või erinevate maksukohustuslaste tulumaksustamisega, kuid on mõeldud nende jooksvate maksukohus-

tuste ja –varade tasaarvestamiseks netosummas või kui nende maksuvarad ja –kohustused realseeritakse üheaegselt.

3.13. Töötajate hüvitised

(a) Kasumiosalus ja boonusskeemid

Kontsern kajastab kasumiosalusega ja preemiade maksmisega seotud kohustust ja kulusid valemi abil, mis võtab arvesse pärast teatud korrigeerimisi ettevõtte kasumit.

(b) Töösuhete lõpetamise hüvitised

Töösuhete lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele siis, kui Kontsern lõpetab töösuhete enne tavapärasest pensionilejäämise kuupäeva või kui töötaja aktsepteerib vabatahtlikku töölt lahkumist vastutasuna nende hüvitiste eest. Kontsern kajastab töösuhete lõpetamise hüvitisi, kui ta on selgelt kohustunud: lõpetama töösuhete olemasolevate töötajatega vastavalt üksikasjalikule ametlikule kavale, millest ettevõttel ei ole realselt võimalik taganeda; maksuma töötajatele tehtud töösuhete lõpetamist soodustava pakkumise alusel hüvitist. Kui töösuhete lõpetamise hüvitiste maksetähtaeg saabub enam kui 12 kuud pärast bilansipäeva, diskonteeritakse kohustust.

3.14. Eraldised

Eraldised kajastatakse siis, kui: Kontsernil on varasematest sündmustest tulenev juriidiline või faktiline kohustus; kui on tõenäoline, et selle kohustuse arveldamiseks on nõutav ressursside väljavool; summa on usaldusväärselt hinnatav. Eraldisi ei kajastata tulevase tegevuskahjumi katteks.

Mitme sarnase kohustuse olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalik ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kõiki kohustusi kui üht tervikut. Eraldis kajastatakse ka siis, kui ressursside väljavoolu tõenäosus seoses mistahes samasse kohustuste liiki kuuluva üksikkohustusega võib olla väike.

Eraldisi mõõdetakse kohustuse täitmiseks eeldatavalt vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades maksueelset diskontomäära, mis kajastab turu hinnanguid raha hetkeväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Aja möödumisest tulenev eraldise suurenemine kajastatakse intressikuluna.

Finantsgarantiileping võetakse arvele õiglasel väärtuses ning kajastatakse edaspidi kõrgemas väärtuses järgnevatest: (a) väärtuses, mis vastab parima hinnangu kohaselt väljaminekule, mis on nõutav bilansipäeval kehtinud finantskohustuse tasumiseks või (b) soetusmaksumuses, millest on maha arvatud amortisatsioon.

3.15. Tingimuslikud kohustused

Olulised lubadused ja muud kohustused, mis tulevikus võivad teatud tingimustel muutuda kohustuseks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Tingimuslike kohustuste üle peetakse arvestust finantsseisundi aruande väliselt.

3.16. Aktsiakapital

(a) Aktsiakapital

Lihtaktsiad liigitatakse omakapitaliks. Uute aktsiate või optioonide emiteerimisega otseselt kaasnevad kulud kajastatakse omakapitalis mahaarvamisenä laekumistest.

Kui Kontserni mistahes ettevõtte ostab tagasi ettevõtte omakapitaliinstrumendid (omaaktsiad), arvatakse makstav tasu, sh otseselt kaasnevad kulud (ilma tulumaksuta), maha Emaettevõtte omanike osast omakapitalis kuni aktsiate tühistamise või uuesti emiteerimiseni. Nende aktsiate uuesti emiteerimisel kantakse saadav tasu, millest on maha arvatud otseselt kaasnevad tehingukulud ja seotud tulumaksuõjud, Emaettevõtte omanike osasse omakapitalis.

3.17. Aktsiapõhised tehingud

Kontsernil oli 2015. aastal omakapitaliinstrumentidega arveldatavaid aktsiapõhiseid hüvitisplaanide. Aktsiate eest töötajate poolt ettevõttele osutatud teenuste (tööpanus) õiglane väärtus kajastatakse kuluna ning omakapitalis kirjel „Jaotamata kasum” üleandmisperioodi jooksul (optiooni väljandmisest kuni aktsiate emiteerimise perioodi alguseni). Saadud teenuste õiglane väärtus määratakse lähtudes töötajatele võimaldatud omakapitaliinstrumentide õiglasest väärtusest nende võimaldamise kuupäeval. Aktsiaemissiooni käigus aktsiate eest saadavad summad miinus otsesed tehingukulud kajastatakse omakapitalis aktsiakapitali ja ülekursi kirjetel.

3.18. Segmendiaruandlus

Tegevussegmendid ehk tegevusvaldkonnad on ettevõtte osad, mis osalevad äritegevuses ja millelt ettevõtte võib teenida tulu ja kanda kulusid, millele on kättesaadavad eraldi finantsandmed ja millele koostatakse eraldi eelarveid. Segmendiaruandlus vaadatakse regulaarselt üle ettevõtte tegevjuhtkonna poolt, otsustamaks segmendile vahendite eraldamise ja hindamiseks segmendi tulemuslikkust.

3.19. Tulu kajastamine

Tulu koosneb Kontserni tavapärase äritegevuse käigus kaupade ja teenuste müügi eest saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtusest. Tulu kajastamisel arvatakse maha käibemaks, tagastused, hinnavähendid ja allahindlused ning elimineeritakse Kontsernisisene müük.

(a) Kaupade müük – jae- ja hulgimüük

Kontsern toodab ja müüb elektri jaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Kauba müüki kajastatakse siis, kui Kontserni ettevõtte on tarninud tooted ostjale, ostjal on täielik otsustusõigus toodete üle ning ei ole ühtegi täitmata kohustust, mis võiks mõjutada ostja poolt toodete vastuvõtmist. Tulu kajastamine ei toimu enne, kui olulised omandiga seonduvad riskid on läinud üle ostjale ja ostja on tooted kooskõlas müügilepinguga vastu võtnud või vastuvõtmisest keeldumiseks ettenähtud periood on möödunud või Kontsernil on objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik vastuvõtmise kriteeriumid on täidetud. Müüki kajastatakse müügilepingutes sätestatud hindade põhjal.

Kontsernil on elektritarvete müümiseks jaemüügikauplused. Kaupade müüki kajastatakse siis, kui Kontserni ettevõtte müüb toote kliendile. Jaemüügil arveldatakse tavaliselt sularahas või pangakaardiga.

(b) Teenuste osutamine

Tulu teenuste osutamisest kajastatakse teenuse osutamise momendil või lähtudes toote valmidusastmest bilansipäeval. Valmidusastme meetodit rakendatakse juhul, kui on tegemist projektitootega mille juures kliendil on õigus teha tootes olulisi muudatusi kogu tootmisprotsessi jooksul. Valmidusastme määramisel rakendatakse kulumeetodit.

(c) Renditulu

Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu kajastatakse aruandeperioodi müügituluna rendiperioodi vältel lineaarselt. Antud rendisoodustusi käsitletakse renditulu koostisosana.

(d) Intrassitulu

Intrassitulu kajastatakse ajalise suhte alusel, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Kui nõude väärtus on langenud, vähendab Kontsern bilansilist maksumust kaetava väärtuseni, milleks on prognoositav tulevane rahavoog, mis on diskonteeritud instrumendi esialgse tegeliku intressimääraga. Intrassitulu langenud väärtusega laenudelt kajastatakse, kasutades esialgset tegelikku intressimäära.

(e) Dividenditulu

Dividenditulu kajastatakse siis, kui tekib õigus makseid saada.

3.20. Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimiste kajastamisel on lähtunud netomeetodist. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Projektiga seotud kulud kajastatakse tekkepõhiselt ehk siis, kui leiab aset sisuliselt majandustehingu mõju ettevõtte netovarale. Saadud summasid kajastatakse vastava kulu vähendusena.

Soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseeringu summa. Soetatud vara maksumust amortiseeritakse kulusse tema kasuliku eluea jooksul.

3.21. Puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga. Lahustatud puhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise aktsiate arvuga, arvesse võttes ka potentsiaalselt lahustuva toimega emiteeritavate aktsiate arvu.

3.22. Dividendide jaotamine

Dividendide jaotamist ettevõtte aktsionäridele kajastatakse kohustusena Kontserni finantsaruannetes perioodil, mil ettevõtte aktsionärid dividendid kinnitavad.

3.23. Seotud osapooled

AS Harju Elekter aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks loetud:

- AS Harju KEK, kelle omanduses on 31,39% AS Harju Elekter aktsiatest;
- Emaettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmeid;
- eelpool loetletud isikute lähikondlasi;
- ettevõtteid, mida kontrollivad juhatuse ja nõukogu liikmed.

4 Raamatupidamishinnangud ja otsused

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, nõuetele vastavate finantsaruannete koostamisel tuleb kasutada juhtkonnapoolseid raamatupidamislikke hinnanguid. Samuti tuleb juhtkonnal teha arvestuspõhimõtete valiku ja rakendamisega seotud otsuseid.

Juhtkonnapoolseid otsuseid ja hinnanguid on järjepidevalt üle vaadatud ning need põhinevad ajaloolisel kogemusel ning muudel asjaoludel, mille hulka kuuluvad ka sellised prognoosid tulevaste perioodide sündmuste suhtes, mida peetakse olemasolevate tingimuste juures mõistlikeks.

4.1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel läbi viidud kõige olulisemad juhtkonnapoolsed raamatupidamislikud hinnangud

(a) *Kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara kasulik eluiga (lisa 3.5, 3.6, 12, 13)*

Juhtkond on hinnanud kinnisvarainvesteeringu, hoonete ja seadmete kasuliku eluaega arvestades tootmise mahte ja tingimusi, ajaloolisi kogemusi antud valdkonnas ning tulevikuperspektiivi. Amortisatsiooninorme tõstetakse juhul, kui kasulik eluiga osutub lühemaks esialgselt prognoositust, tehniliselt vananenud varad kantakse maha või hinnatakse alla.

(b) *Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtus (lisa 12)*

Kontsern avalikustab raamatupidamise aastaaruandes kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse, mille hindamisel kasutab diskonteeritud rahavoogude meetodit.

(c) *Finantsinvesteeringute õiglase väärtus (lisa 11)*

Kontsern avalikustab raamatupidamise aastaaruandes Skeleton Technologies Group OÜ õiglase väärtuse, mille hindamisel võtab aluseks rahastamisvoorus kasutatud osade emiteerimishinda.

4.2. Olulist mõju avaldavad otsused seoses arvestuspõhimõtete valiku ja rakendamisega

(a) *Tütarettevõtte (lisa 30)*

Kontsern on tütar-ettevõtte Harju Elekter Kiinteistöt Oy soetamist kajastanud põhivara soetusena. Kuna soetatud ettevõtte ei sisaldanud eraldi identifitseeritavat äritegevust, siis ei ole ettevõtte soetuse kajastamisel rakendatud IFRS 3 „Äriühendused“ standardi punkte, mis reguleerivad äriühenduste kajastamist. Ettevõtte peamine vara on kinnisvarainvesteering (mida ta rendib Kontserni tütar-ettevõttele Finnkumu Oy), mistõttu on ettevõtte soetust kajastatud põhivara soetusena IAS 16 järgi.

5 Finantsriskide juhtimine

5.1. Finantsriski tegurid

Oma igapäevases tegevuses puutub Kontsern kokku erinevate riskidega, mille juhtimine on oluline ning lahutamatu osa ettevõtte äritegevusest. Ettevõtte võime identifitseerida, mõõta ning kontrollida erinevaid riske on oluliseks sisendiks kogu Kontserni kasumlikkusele. Risk on Kontserni juhtkonna poolt defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast finantstulemusest. Peamisteks riskifaktoriteks on tururisk (sh valuutarisk, hinnarisk ja intressirisk), krediidirisk, likviidsusrisk ja tegevusrisk ning kapitalirisk.

Kontserni riskijuhtimise aluseks on Nasdaq Tallinna Börsi, Finantsinspektsiooni ja teiste regulatiivsete organite poolt seatud nõuded, üldiselt aktsepteeritud raamatupidamisstandardite ja hea tava jälgimine ning ettevõtte sisemised regulatsioonid ning riskipoliitika. Riskide juhtimine üldisel tasandil sisaldab riskide määratlemist, mõõtmist ning kontrollimist. Peamine roll riskide juhtimisel ja riskiprotseduuride kinnitamisel on Emaettevõtte juhatusel nii konsolideeritud kui ka individuaalselt iga tütar- ning Emaettevõtte tasandil. Emaettevõtte nõukogu teostab järelevalvet juhatuse riskide maandamiseks võetud meetmete üle.

5.2. Tururisk

(a) Valuutarisk

Kontserni tegevus toimub Eestis (valuuta EUR), Soomes (valuuta EUR), Rootsis (valuuta SEK) ja Leedus (valuuta EUR).

Valuutariskide maandamiseks sõlmitakse Kontsernis kõik olulised välislepingud eurodes. Kontsernil puuduvad olulised nõuded (lisa 8) ja kohustused välisvaluutas, mis ei ole seotud euroga. Kõik olemasolevad pikaajalised laenu- ja kapitalirendilepingud (lisa 16) on sõlmitud eurodes mistõttu käsitletakse neid valuutariskivabade kohustustena.

Tulenevalt eeltoodust on juhtkond seisukohal, et Kontsern ei ole olulises osas valuutariskidele avatud ja seetõttu ei ole Kontsernis kasutatud eraldi instrumente valuutariskide maandamiseks 2016. ja 2015. aastal. Informatsioon valuutakursi kasumite ja kahjumite kohta on esitatud lisa 24.

EUR'000	Lisa	2016				2015			
		EUR	USD	SEK	KOKKU	EUR	USD	SEK	KOKKU
Raha ja pangakontod	7	3 120	141	17	3 278	5 696	-	15	5 711
Äritegevuse ja muud nõuded	8	8 447	-	33	8 480	6 677	-	1	6 678
Müügivalmis finantsvara	11	21 969	-	0	21 969	17 767	-	0	17 767
KOKKU		33 536	141	50	33 727	30 140	-	16	30 156
Võlakohustuste lühiajaline osa	16	-804	-	0	-804	-296	-	0	-296
Võlad tarnijatele	18	-6 150	-	-3	-6 153	-3 409	-	-1	-3 410
Muud lühiajalised kohustused	18	-2 120	-	-10	-2 130	-2 242	-	-2	-2 244
Võlakohustuste pikaajaline osa	16	-1 167	-	0	-1 167	-912	-	0	-912
KOKKU		-10 241	-	-13	-10 254	-6 859	-	-3	-6 862
Avatud valuutaposisioon		23 295	141	37	23 473	23 281	-	13	23 294

(b) Hinnarisk

Kontsern puutub kokku omakapitaliinstrumentide hinnariskiga, mis tuleneb Kontserni hoitavatest investeringutest. Muude pikaajaliste finantsinvesteringutena kajastatud PKC Group Oyj aktsiate turuhinna kõikumine võib oluliselt mõjutada Kontserni varade väärtust. Aktsia turuhind kahanes 2016. aastal 0,42 euro võrra ja 2015. aastal 1,24 euro võrra. Investeeringu väärtus kahanes 2016. aastal 0,5 miljoni euro võrra ja 2015. aastal 1,4 miljoni euro võrra. Ümberhindluse kahjum ja kasum kajastati muus koondkasumis. Informatsioon PKC Group Oyj aktsiate kohta on esitatud lisa 11.

Aruandeperioodi järgselt on PKC Group Oyj aktsiatele tehtud ülevõtmispakkumine hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta (Lisa 31).

(c) Intressirisk

Kuna Kontsernil ei ole olulisi intressi teenivaid varasid, on Kontserni tulud ja äritegevuse rahavood turu intressimäärade muutustest sisuliselt sõltumatud.

Kontserni intressimäärade risk tuleneb lühiajalistest ja pikaajalistest võlakohustustest, mis on võetud ujuva intressimääraga. Muutuva määraga finantskohustuste kaudu puutub Kontsern kokku rahavoogude intressimäärade riskiga. Kontserni intressimäärade risk on esmalt sõltuvuses Euribori (Euro Interbank Offered Rate) võimalikust muutusest. Kontserni pikaajalised võlakohustused seisuga 31. detsember 2016 kandsid 3-kuu Euribor-il põhinevat ja lühiajalised laenud 1-kuu kuni 6-kuu Euribor-il põhinevaid ujuvaid intressimäärasid (lisa 16).

Bilansipäeval oli Kontserni intressikandvate finantsinstrumentide intressimäärade struktuur järgmine:

EUR '000	Lisa	31.12.2016	31.12.2015
Muutuva määraga finantskohustused	16	1 971	1 208
Kokku		1 971	1 208

Kui intress oleks aasta jooksul muutunud keskmiselt ühe protsendipunkti võrra, oleks kasum või kahjum ja omakapital kasvanud (või kahanenud) alljärgnevalt (eeldusel, et ülejäänud muutujad on konstantsed). Samadel alustel tehti arvutus ka 2015. aastal.

EUR '000	31.12.2016	31.12.2015
Ühe protsendipunkti suurune tõus	-20	-12
Ühe protsendipunkti suurune langus	20	12

5.3. Krediidirisk

Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võiks tekkida juhul, kui Kontserniga majandustehingus osalev vastaspool ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi ja tagada finantsinstrumendist tulenevad rahavood. Krediidirisk kaasneb põhiliselt nõuetega ostjate vastu ja Kontserni poolt antud laenudega.

Kontserni krediidiriski suurust mõjutavad enim iga kliendiga seotud spetsiifilised asjaolud. Samas lähtub Kontserni juhtkond krediidiriski hindamisel ka üldisematest asjaoludest, nagu kliendi juriidiline staatus (era- või riiklik ettevõtte), klientide geograafiline paiknemine, tegevusharu või riigi majanduslik seisund. Kontserni kogemus näitab, et kõige suurem krediidirisk valitseb erasektori tellijate osas, kõige madalama krediidiriskiga on riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused.

Krediidiriskide vähendamiseks jälgitakse igapäevaselt klientide maksedistsipliini ja nende võimet endale võetud kohustusi täita. Kontsernisestest ja -välisest reitingute põhjal kehtestatakse klientidele individuaalsed krediidilimiidid. Krediidilimiitide kasutamise üle teostatakse regulaarset seiret. Jaeklientidele müügil toimub arveldus sularahas või tuntud pankade maksekaartidega – seega ei kaasne jaeklientidega krediidiriski. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu teel.

Maksimaalne krediidiriskile avatud summa on ostjatelt laekumata arvete bilansiline maksumus, millest on maha arvatud nõuete allahindlused, ning hoiused pangas ja finantsasutustes.

Seisuga 15. märts 2017 on ostjatelt laekumata arvete 31.12.2016 bilansilisest maksumusest tasumata 0,6 miljonit eurot.

EUR '000	Lisa	31.12.2016	31.12.2015
Raha ja pangakontod	7	3 278	5 711
Nõuded ostjatele	8	8 442	6 675
Kokku		11 720	12 386

Aruandeperioodi seisuga oli Kontserni krediidirisk 11,7 miljonit eurot ja 31.12.2015 seisuga 12,4 miljonit eurot. Ehkki nõuete laekumist võivad mõjutada majanduslikud tegurid, on juhtkond seisukohal, et Kontsernil puudub oluline kahjumirisk, mis ületaks juba kajastatud allahindluse summat.

5.4. Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et Kontsernil tekib raskusi oma finantskohustistega seotud kohustuste täitmisel, mida arveldatakse raha või muu finantsvara üleandmisega. Juhatus jälgib pidevalt rahavooprognoose, arvestades Kontserni rahaliste vahendite olemasolu ja piisavust võetud kohustuste täitmiseks ning Kontserni strateegiliste eesmärkide finantseerimiseks.

Likviidsusrisi maandatakse erinevate finantsinstrumentidega, nagu laenud ja kapitalirent. Aruandeperioodil on sõlmitud arvelduskrediidi ja pikaajalised laenulepingud, mis samuti aitavad võimalikku likviidsusrisi maandada (Lisa 16). Majandusaasta lõpu seisuga oli Kontsernil vabu rahalisi vahendeid mahus 3,3 miljonit eurot, võlakohustusi mahus 2,0 miljonit eurot (lisa 16), võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustused 8,3 miljonit eurot (lisa 18), kohustused kokku 13,6 miljonit eurot. Kontserni maksevõime- ja likviidsuskordaja olid 2016. aastal vastavalt 2,1 ja 1,3 ning 2015. aastal 2,7 ja 1,7.

5.5. Kapitali juhtimine

Kontserni eesmärk kapitali juhtimisel on kaitsta Kontserni jätkusuutlikkust, et tagada tootlus aktsionäridele ja hüved teistele huvitatud osapooltele ning et säilitada optimaalne kapitalistruktuur kapitalikulu vähendamiseks.

Kapitalistruktuuri säilitamiseks või korrigeerimiseks võib Kontsern korrigeerida aktsionäridele makstavate dividendide summat, tagastada kapitali aktsionäridele, emiteerida uusi aktsiaid või müüa varasid võlgade vähendamiseks.

Vastavalt levinud praktikale kasutab Kontsern kapitali jälgimiseks võla ja kapitali suhet ning omakapitali osakaalu. Võla ja kapitali suhe arvutatakse netovõla suhtena kogukapitali. Netovõlg saadakse raha ja rahaekvivalentide lahutamisel kogu võlast (konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud lühi- ja pikaajalised intressikandvad võlakohustused). Kogukapital on konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud omakapitali ja netovõla summa. Omakapitali suhe saadakse omakapitali jagamisel varade kogumahuga.

Kontserni omakapitali suhe:

EUR'000	Lisa	31.12.2016	31.12.2015
Intressikandvad võlakohustused	16	1 971	1 208
Raha ja rahaekvivalendid	7	-3 278	-5 711
Netovõlg		-1 307	-4 503
Kokku omakapital		60 392	58 204
Kokku kapital		59 085	53 700
Võla ja kapitali suhe		-2,2%	-8,4%
Varad kokku		73 968	66 579
Omakapitali osakaal		81,6%	87,4%

Kontserni Emaettevõtte asukohamaa seadustest tulenevalt on kehtestatud miinimumnõuded ettevõtete omakapitali piirmääradele. Seaduse kohaselt peab ettevõtte omakapitali suurus moodustama vähemalt poole aktsiakapitalist, aga mitte vähem kui 25 tuhat eurot. Aruandeperioodil on Kontsern täitnud kõiki seadustest tulenevaid nõudeid omakapitali suurusega seotud usaldusnormatiividele.

5.6. Õiglase väärtuse hindamine (lisa 6)

Sularaha, debitorsete võlgnevuste, lühiajaliste laenude ja võlakohustuste bilansilised maksumused on nende õiglase väärtuse mõistlik lähiväärtus, mistõttu ei ole Kontsern nende õiglast väärtust avalikustanud. Kontserni juhtkonna hinnangul, pikaajaliste laenude ja võlakohustuste õiglane väärtus ei erine oluliselt nende raamatupidamisväärtusest, kuna nende intressimäärad vastavad turul kehtivatele intressimääradele.

Pikaajaliste finantskohustuste õiglase väärtuse hindamiseks avalikustamise eesmärgil diskonteeritakse tulevasi lepingulisi rahavooge hetkel kehtiva turu intressimääraga, mis on Kontsernile kättesaadav seoses sarnaste finantsinstrumentidega.

Aktiivsetel turgudel kaubeldavate finantsinstrumentide (müügivalmis väärtpaberid) õiglase väärtus põhineb bilansipäeval noteeritud turuhindadel.

Kontsern kategoriseerib finantsinstrumendid sõltuvalt nende õiglase väärtuse hindamisest kolmele eri tasemele:

Tase 1: Finantsinstrumendid, mida hinnatakse börsi või muu aktiivse reguleeritud turu korrigeerimata hinnas.

Tase 2: Finantsinstrumendid, mida hinnatakse hindamismeetoditega, mis põhinevad jälgitavatel sisenditel.

Selle kategooria alla liigituvad näiteks finantsinstrumendid, mis on hinnatud kasutades sarnaste instrumentide hindu aktiivsel reguleeritud turul või ka finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatakse küll reguleeritud turu hinda, kuid mille likviidsus börsil on madal.

Tase 3: Finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamismeetodid põhinevad mittejälgitavatel sisenditel.

6 Finantsinstrumendid

6.1. Finantsinstrumentide õiglase väärtus (lisa 5.6)

31. detsember 2016 seisuga EUR'000	Raamatupidamislik väärtus						Õiglase väärtus
	Lisa	Laenud ja nõuded	Müügi- valmis ja finants- vara	Õiglates väärtuses kohustu- sed	Muud finants- kohustused	KOKKU	
Raha ja pangakontod	7	3 278	0	0	0	3 278	-
Äritegevuse ja muud nõuded	8	8 480	0	0	0	8 480	-
Müügivalmis finantsvara (õiglates väärtuses; noteeritud)	11	0	17 307	0	0	17 307	17 307
Müügivalmis finantsvara (õiglates väärtuses; noteerimata)	11	0	4 662	0	0	4 662	4 662
Müügivalmis finantsvara (soetusmaksumuses)	11	0	21	0	0	21	-
Finantsvarad kokku		11 758	21 990	0	0	33 748	21 969
Võlakohustused	16	0	0	0	-1 971	-1 971	-1 971
Võlad tarnijatele	18	0	0	0	-6 153	-6 153	-
Muud võlad	18	0	0	0	-2 130	-2 130	-
Finantskohustused kokku		0	0	0	-10 254	-10 254	-1 971

31. detsember 2015 seisuga EUR'000	Raamatupidamislik väärtus						Õiglase väärtus
	Lisa	Laenud ja nõuded	Müügi- valmis finants- vara	Õiglas väärtuses kohustu- sed	Muud finants- kohustused	KOKKU	
Raha ja pangakontod	7	5 711	0	0	0	5 711	-
Äritegevuse ja muud nõuded	8	6 678	0	0	0	6 678	-
Müügivalmis finantsvara (soetusmaksumuses)	11	0	2 421	0	0	2 421	-
Müügivalmis finantsvara (õiglas väärtuses)	11	0	17 767	0	0	17 767	17 767
Finantsvarad kokku		12 389	20 188	0	0	32 577	17 767
Võlakohustused	17	0	0	0	-1 208	-1 208	-1 208
Võlg tütarettevõtte aktsiate eest	18,30	0	0	-713	0	-713	-713
Võlad tarnijatele	18	0	0	0	-3 410	-3 410	-
Muud võlad	18	0	0	0	-1 531	-1 531	-
Finantskohustused kokku		0	0	-713	-6 149	-6 862	-1 921

Müügivalmis finantsvara õiglas väärtuses (noteeritud) on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 1; müügivalmis finantsvara õiglas väärtuses (noteerimata), võlakohustused ja võlg tütarettevõtte aktsiate eest on klassifitseeritud tasemele 3.

6.2. Finantsvarade krediidikõlblikkus

Nõuded ostjatele vanuseline analüüs:

EUR '000	Lisa	31.12.2016	31.12.2015
Maksetähtaeg tulevikus		7 315	5 989
Kuni 3 kuud üle tähtaja		789	554
3 kuni 6 kuud üle tähtaja		231	48
Rohkem kui 6 kuud üle tähtaja		313	315
KOKKU	8	8 648	6 906

7 Raha ja pangakontod

EUR '000	31.12.2016	31.12.2015
Sularaha kassas	4	4
Arvelduskontod pankades	3 274	5 707
Raha ja raha ekvivalendid kokku	3 278	5 711

8 Äritegevuse ja muud nõuded

EUR '000	31.12.2016	31.12.2015
Nõuded ostjatele		
Ostjatelt laekumata arved	8 648	6 906
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-206	-231
Kokku nõuded ostjatele	8 442	6 675
Muud lühiajalised nõuded	17	0
Muud viitlaekumised	21	3
Nõuded kokku	8 480	6 678

Nõuded hinnatakse alla siis, kui mõistlikul alusel on põhjust eeldada, et Kontsern ei saa tagasi kõiki nõuete esialgsete tingimuste kohaselt saadaolevaid summasid. Nõude väärtuse langusele viitavateks asjaoludeks loetakse võlgniku olulisi finantsraskusi, võlgniku pankroti tõenäosust ja maksete maksmata jätmist või maksmisega viivitamist (makse hilineb üle 180 päeva).

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates summates

1. jaanuar – 31. detsember	EUR '000	2016	2015
Algsaldo		-231	-211
Kuludesse kantud ebatõenäolised arved		-5	-41
Laekunud ebatõenäolised arved		30	1
Lootusetuks kantud ebatõenäolised arved		0	20
Lõppsald		-206	-231

Kulu ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlusest 5 tuhat eurot on kasumiaruandes kantud turustuskuludesse. 2015. aastal kanti 34 tuhande euro väärtuses müüdnud toodete ja teenuste kuludesse ja 7 tuhat eurot turustuskuludesse. Äritegevuse ja muude nõuete koosseisus olevad teised kirjed ei sisalda allahinnatud varasid.

9 Ettemaksed ja tulumaksu ettemaks

EUR '000	Lisa	31.12.2016	31.12.2015
Maksude ettemaksed	19	373	139
Ettemakstud kulud		422	167
Ettemaksed kokku		795	306

10 Varud

EUR '000	31.12.2016	31.12.2015
Tooraine ja materjal	5 660	4 176
Lõpetamata toodang	2 553	1 674
Valmistoodang	897	826
Ostetud kaubad müügiks	602	472
Kokku	9 712	7 148
Allahinnatud varude netorealiseerimisväärtus	146	49
Kulu varude allahindlusest perioodil 1.1. – 31.12.	64	124

11 Finantsinvesteeringud

EUR '000	2016	2015
31. detsembri seisuga		
Müügivalmis finantsvara õiglases väärtuses		
PKC Group Oyj aktsiad	17 306	17 767
Skeleton Technologies Group OÜ osa	4 663	0
Müügivalmis finantsvara soetusmaksumuses	21	2 421
Kokku	21 990	20 188
1. 1. - 31.12.2015 toimunud liikumised		
1. Müügivalmis finantsvara õiglases väärtuses		
Bilansiline maksumus aasta alguses	17 767	19 124
Soetatud	660	0
Ümberklassifitseerimine	2 400	0
Kasum õiglase väärtuse muutusest	1 142	-1 357
Bilansiline maksumus aasta lõpus	21 969	17 767
2. Müügivalmis finantsvara soetusmaksumuses		
Bilansiline maksumus aasta alguses	2 421	21
Soetatud	0	2 400
Ümberklassifitseerimine	-2 400	0
Bilansiline maksumus aasta lõpus	21	2 421
Kokku bilansiline maksumus aasta lõpus	21 990	20 188
<i>PKC Group Oyj aktsia</i>	31.12.2016	31.12.2015
Aktsiate arv (tk '000)	1 095	1 095
Osalus (%)	4,5	4,5
Aktsia turuhind 31. detsembri seisuga (EUR)	15,81	16,23
PKC Group Oyj aktsia bilansiline maksumus	17 306	17 767

PKC Group Oyj aktsia on noteeritud Nasdaq Helsingi Börsil ja klassifitseeritud müügivalmis finantsvaraks ja seetõttu on need finantsseisundi aruandes hinnatud õiglases väärtuses (lisa 3.3.b). Aktsia õiglaseks väärtuseks on turuhind. Finantsvarade õiglase väärtuse muutustest tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse muus koondkasumis. Aktsia turuhinna muutus võib avaldada olulist mõju Kontserni varade väärtusele ja omakapitalile. Informatsioon pangalaenu tagatiseks panditud PKC Group Oyj aktsiate kohta on esitatud (lisa 17). PKC Group Oyj maksis nii majandusaastal kui ka võrreldaval perioodil dividende 0,70 eurot aktsia kohta, millega kaasnes dividenditulu 766 tuhat eurot (lisa 24).

3. juunil 2015 omandas AS Harju Elekter 10%lise osaluse superkondensaatorite arendamise ja tootmisega tegelevas ettevõttes Skeleton Technologies Group OÜ. Osade õiglase väärtuse hindamine on aktiivse turu puudumisel keeruline protsess, mis hõlmab eelduste tegemist ja otsustusi, mis väärtust oluliselt mõjutavad. Skeleton Technologies Group OÜ on tootmist käivitav äriühing, mille poolt tulevikus genereeritavaid rahavoogude hindamine sisaldab olulist määramatust. 2016. aasta augustis kaasati uus investor ning täiendava rahastamisvooru käigus investeeris ka AS Harju Elekter äriühingusse 660 tuhat eurot. Kontserni juhtkond hindas osaluse õiglast väärtust äriühingus, võttes aluseks rahastamisvoorus kasutatud uute osade emiteerimishinda. Investeerimisvooru järgselt langes AS Harju Elekter osalus 9,84%-ni, seejuures osaluse ümberhindlusest kasvas finantsinvesteeringu väärtus 1,6 miljoni euro võrra. 2016. aastal toimunud ja edaspidiseks planeeritud investeerimisobjekti rahastamise voo, samuti pärast rahastamisvooru toimunud sündmused, viitavad, et investeeringu väärtus ei olnud seisuga 31. detsember 2016 oluliselt muutunud.

12 Kinnisvarainvesteeringud

EUR '000	Maa	Ehitised	KOKKU
31.12.2014 seisuga			
Soetusmaksumus	2 582	13 114	15 696
Kogunenud kulum	0	-4 343	-4 343
Jääkväärtus	2 582	8 771	11 353
Lõpetamata ehitus	0	756	756
KOKKU	2 582	9 527	12 109
1. 1. - 31.12.2015 toimunud liikumised			
Soetatud	0	1 366	1 366
Arvestatud kulum	0	-472	-472
Ümberklassifitseerimine	0	-13	-13
Liikumised kokku	0	881	881
31.12.2015 seisuga			
Soetusmaksumus	2 582	15 155	17 737
Kogunenud kulum	0	-4 811	-4 811
Jääkväärtus	2 582	10 344	12 926
Lõpetamata ehitus	0	64	64
KOKKU	2 582	10 408	12 990
1. 1. - 31.12.2016 toimunud liikumised			
Soetatud	0	3 111	3 111
Arvestatud kulum	0	-509	-509
Ümberklassifitseerimine	0	-2 319	-2 319
Liikumised kokku	0	283	283
31.12.2016 seisuga			
Soetusmaksumus	2 582	10 967	13 549
Kogunenud kulum	0	-3 331	-3 331
Jääkväärtus	2 582	7 636	10 218
Lõpetamata ehitus	0	3 055	3 055
KOKKU	2 582	10 691	13 273

Kontserni kinnisvarainvesteeringuteks on tootmis- ja kontorihooned, mis paiknevad Eestis: Keila linnas, Saue vallas ja Haapsalus.

Aruandeperioodil toimusid Kinnisvarainvesteeringutes ümberklassifitseerimised seoses Kontserni rentniku PKC Eesti AS poolt vabastatud ruumide kasutusele võtmisega Kontserni tootmispindadena.

Soetusmaksumuse meetodil arvestatud kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtus on juhtkonna hinnangul vahemikus 16 500 – 18 500 tuhat eurot. Hindamisse kaasati sõltumatu välisekspert. Juhtkonna poolne hinnang on tehtud diskonteeritud rahavoogude meetodil, võttes arvesse kehtivaid rendilepinguid, nendes ettenähtud kasvumäärasid, turu keskmisi vakantsuse määra ja prognoositud tarbija-hinnaindeksi muutust. Tulevasi rahavoogusid diskonteeriti määraga 11%. Kinnisvarainvesteeringute puhul hinnati rendile antud kinnisvara seisukorda, lepingute pikaajalisust ja väljarentimise võimalust. Kinnisvarainvesteering õiglasel väärtusel on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3 (lisa 5.6).

Kinnisvarainvesteeringute otsesed ülalpidamis- ja remondikulud olid 2016. aastal 217 (2015: 199) tuhat eurot. Saadud renditulude kohta on informatsioon esitatud lisa 14.

Seisuga 31.12.2016 oli Kontsernil lepingulisi kohustusi kinnisvarainvesteeringute soetamiseks järgnevatel perioodidel summas 3,5 (31.12.2015: 0,0) miljonit eurot.

13 Materiaalne põhivara

13.1. Materiaalse põhivara liikumine

EUR '000	Lisa	Maa	Ehitised	Masina- ja seadmed	Muud	Kokku
31.12.2014 seisuga						
Soetusmaksumus		208	8 257	7 071	964	16 500
Kogunenud kulum		0	-2 510	-5 298	-783	-8 591
Jääkmaksumus		208	5 747	1 773	181	7 909
Lõpetamata ehitus		0	23	36	0	59
Kokku		208	5 770	1 809	181	7 968
1.1. - 31.12.2015 toimunud liikumised						
Soetatud		69	46	647	198	960
Müüdü põhivara jääkväärtuses		0	0	-3	-2	-5
Arvestatud kulum		0	-318	-493	-115	-926
Ümberklassifitseerimine		0	37	0	-24	13
Liikumised kokku		69	-235	151	57	42
31.12.2015 seisuga						
Soetusmaksumus		277	8 336	7 439	1 058	17 110
Kogunenud kulum		0	-2 828	-5 483	-820	-9 131
Jääkmaksumus		277	5 508	1 956	238	7 979
Lõpetamata ehitus		0	26	5	0	31
Kokku		277	5 534	1 961	238	8 010
1.1. - 31.12.2016 toimunud liikumised						
Soetatud		181	182	187	125	675
Soetatud tüürettevõtte ostuga	30	183	668	0	0	851
Müüdü põhivara jääkväärtuses		0	0	-3	0	-3
Arvestatud kulum		0	-323	-446	-111	-880
Ümberklassifitseerimine		0	2 319	0	0	2 319
Liikumised kokku		364	2 846	-262	14	2 962
31.12.2016 seisuga						
Soetusmaksumus		641	11 337	7 317	1 118	20 413
Kogunenud kulum		0	-3 124	-5 621	-866	-9 611
Jääkmaksumus		641	8 213	1 696	252	10 802
Lõpetamata ehitus		0	167	3	0	170
Kokku		641	8 380	1 699	252	10 972

Seisuga 31.12.2016 puudusid Kontsernil lepingulised kohustused materiaalse põhivara soetuseks järgnevatel perioodidel.

Seisuga 31.12.2016 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva põhivara soetusmaksumus 3 380 tuhat eurot ja seisuga 31.12.2015 oli 3 808 tuhat eurot.

Aruandeaastal mahakantud ja müüdü põhivarade soetusmaksumus oli kokku 356 tuhat eurot, sealhulgas masina- ja seadmed 291 tuhat eurot ja muu materiaalne põhivara 65 tuhat eurot. Mahakantud põhivarad olid täielikult amortiseerunud.

13.2. Kapitalirendi tingimustel ostetud põhivara

EUR '000	Ehitised	Masinad ja seadmed	Kokku
31.12.2015 seisuga			
Soetusmaksumus	1 905	562	2 467
Jääkväärtus	1 541	499	2 040
31.12.2016 seisuga			
Soetusmaksumus	1 905	468	2 373
Jääkväärtus	1 481	402	1 883

Informatsioon kapitalirendi võlgnevuste ja tingimuste kohta on esitatud lisas 16.

13.3. Kasutusrendi tingimustel rendile antud põhivara

EUR '000	31. detsembri seisuga	
	2016	2015
Masinad ja seadmed		
Kasutusrendile antud vara soetusmaksumus	17	17
Kasutusrendile antud vara akumulieeritud kulum	-14	-12
Jääkmaksumus aasta lõpus	3	5

Kontsern on kasutusrendi tingimustel rendile andnud tootmiseseadmeid.

14 Kasutusrent

EUR '000	Lisa	1. jaanuar - 31. detsember	
		2016	2015
Renditulud			
- kinnisvarainvesteeringutelt		2214	2 071
- masinatelt ja seadmetelt		2	2
KOKKU	24	2 216	2 073
Rendikulud			
Maa		35	35
Büroo-, kaubandus- ja tootmisruumid		95	83
Transpordivahendid		154	150
Muud		9	14
KOKKU		293	282

Renditulu kajastub kasumiaruandes müügituludes, rendiobjektidega seotud kulud ja amortisatsioon on müüdü toodete kuludes.

Kinnisvarainvesteeringute rendilepingud on sõlmitud 1 kuni 9 aastaks. Kui osapooltel on soov renditingimusi muuta, siis räägitakse renditingimused läbi enne rendiperioodi lõppemist; vastasel juhul pikeneb leping automaatselt ühe aasta võrra. Rendilepingute ülesütleamise tähtaeg on 1 kuni 12 kuud.

Mittekatkestatavate kasutusrentide tuleviku rendimaksete summa lepingutähtaegade alusel

31. detsembri seisuga (EUR '000)	2016	2015
Renditulud		
< 1 aasta	1 539	2 203
1-5 aastat	4 706	4 802
> 5 aasta	3 648	4 746
Kokku renditulud	9 893	11 751
Rendikulud		
< 1 aasta	106	116
1-5 aastat	210	133
Kokku rendikulud	316	249

15 Immateriaalne põhivara

EUR '000	Firma- väärtus	Arendus- väljaminekud	Litsentsid	KOKKU
31.12.2014 seisuga				
Soetusmaksumus	4 860	170	1 224	6 254
Kogunenud kulum	0	-158	-667	-825
Jääkmaksumus	4 860	12	557	5 429
1.1. - 31.12.2015 toimunud liikumised				
Soetused	0	107	100	207
Arvestatud kulum	0	-13	-132	-145
Liikumised kokku	0	94	-32	62
31.12.2015 seisuga				
Soetusmaksumus	4 860	277	1 324	6 461
Kogunenud kulum	0	-171	-799	-970
Jääkmaksumus	4 860	106	525	5 491
1.1. - 31.12.2016 toimunud liikumised				
Soetused	0	28	119	147
Arvestatud kulum	0	-27	-180	-207
Liikumised kokku	0	1	-61	-60
31.12.2016 seisuga				
Soetusmaksumus	4 860	305	1 443	6 608
Kogunenud kulum	0	-198	-979	-1 177
Jääkmaksumus	4 860	107	464	5 431

Arendusväljaminekud on uute konkreetsete toodete valmistamise ja katsetustega seotud otsesed kulud. litsentsid on põhiliselt tootevalmistuslitsentsid ja arvutitarkvara.

Kontsernil ei ole piiramatu kasutuseaga immateriaalseid varaobjekte, v.a. firmaväärtus.

Firmaväärtuse kaetava väärtuse testimine

Positiivne firmaväärtus 4 860 tuhat eurot tekkis 2014. aastal kui soetati 100%line osalus tütarettevõttes Finnkumu Oy. Firmaväärtus on seotud tütarettevõtte võimega teenida eraldiseisvaid rahavooge ning tütarettevõtte on seega madalaim positiivse firmaväärtuse arvestuse ja jälgimise tase (raha teeniv üksus, RTÜ). Tütarettevõtte kasutusväärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil ning selle suurust võrreldi tütarettevõttesse tehtud investeringu (sh firmaväärtus) suurusega.

Üldised firmaväärtuse kasutusväärtuse hindamise põhimõtted

Alljärgnevalt on kirjeldatud juhatuse poolt tehtud eeldusi ja hinnanguid, millele tuginedes viidi läbi RTÜ kaetava väärtuse testid. RTÜ koosseisu kuulub ka üksusele jagatud firmaväärtus. Juhtkonna hinnangud tuginevad ajaloolistele andmetele, kuid võtavad järgmiste perioodide prognooside osas arvesse aruande koostamise hetkeks väljakujunenud turusituatsiooni ja teisi põhjendatud eeldusi:

- Prognoosi periood on 2017-2020, millele lisandub terminalaasta.
- Diskonteeritud rahavoogude leidmisel on kasutatud diskontomäära 14,7%.
- Kaetava väärtuse testis on kasutatud aastast kasvumäära 1%.

Hinnangute muutuste võimalik mõju

Raha teeniva üksuse kasutusväärtust võrreldakse tehtud investeringu ja firmaväärtuse suurusega. Arvestades, et kasutusväärtuse leidmisel on tegemist hinnanguga, võib valitud sisendite muutmisel olla hindamistulemusele suurendav või vähendav mõju. Kontserni juhtkond on viinud läbi sensitiivsusanalüüsi oluliste kasutatud sisendite ja eelduste suhtes ning ei tuvastanud selliseid sisendeid ega eeldusi, mille muutumine mõistlikus ulatuses põhjustaks firmaväärtuse allahindamise vajaduse.

16 Võlakohustused

16.1. Võlakohustused 31. detsembri seisuga

EUR '000	Lisa	2016	2015
Võlakohustused			
Lühiajalised pangalaenud		642	0
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil		54	0
Pikaajaliste liisingkohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil		108	296
Kokku lühiajalised võlakohustused		804	296
Pikaajalised pangalaenud		363	0
Pikaajalised liisingkohustused		804	912
Kokku pikaajalised kohustused		1 167	912
Võlakohustused kokku		1 971	1 208
Võlakohustused perioodi alguses		1 208	1 096
Perioodi 1.01. – 31.12. jooksul toimunud liikumised			
Lühiajaliste laenukohustuste kasv(+)/vähenemine (-)		642	0
Saadud pikaajalised pangalaenud		129	0
Tütarettevõtte ostuga saadud pikaajaline laen	30	300	0
Pikaajaliste laenude tasumine		-12	0
Uued liisingkohustused		0	459
Pikaajaliste liisingkohustuste tasumine		-296	-347
Võlakohustused perioodi lõpus		1 971	1 208

16.2. Lühiajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga (EUR '000)

Alusvaluuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär
	2016	2015	2016	2015	
EUR	452	-	1 100	1 100	1k euribor+0,4%
EUR	-	-	600	600	1k euribor+1,0%
EUR	-	-	33	33	Nordea baasmäär+1,75%
EUR	-	-	250	500	6 kuu euribor+2,5%
EUR	190	-	2 000	-	3 kuu euribor+1,3%

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

16.3. Pikaajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga (EUR '000)

Alusvaluuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär	Tagastamise tähtaeg
	2016	2015	2016	2015		
EUR	288	-	0	-	2,0%	30.09.2022
EUR	129	-	3 150	-	3k euribor+0,95%	24.10.2021
EUR	0	-	1 750	-	3k euribor+1,1%	24.10.2021

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

16.4. Kapitalirendikohustus*Rendimaksete nüüdisväärtus*

EUR '000	Nüüdisväärtus
Jääk seisuga 31.12.2014	1 096
Tasutud rendimaksed	-347
Uued rendikohustused	459
Jääk seisuga 31.12.2015	1 208
Tasutud rendimaksed	-296
Jääk seisuga 31.12.2016	912

Rendilepingute alusvaluutaks on euro. Kapitalirendilepingute intressimäärad olid 31.12.2016 seisuga vahemikus 1,5% – 1,9% (31.12.2015 seisuga 0,5% – 1,6%). Kapitalirendikohustuse kaalutud keskmine efektiivne intressimäär oli 2016. aastal 1,5% ja võrreldaval perioodil 1,4%.

16.5. Kapitalirendikohustus tagasimaksetähtaja järgi

EUR '000	<1 aasta	1-5 aastat	Kokku
Seisuga 31.12.2015			
Rendimaksete miinimumsumma	341	982	1 323
Realiseerimata finantskulu	-45	-70	-115
Rendimaksete nüüdisväärtus	296	912	1 208
Seisuga 31.12.2016			
Rendimaksete miinimumsumma	310	625	935
Realiseerimata finantskulu	-12	-11	-23
Rendimaksete nüüdisväärtus	298	614	912

Rendimakseid tasutakse igakuiselt.

17 Laenude tagatised ja panditud vara

31.detsembri seisuga

Aktsiapant		2016	2015
PKC Group Oyj aktsiad	Aktsiate arv	693 638	693 638
	Raamatupidamisväärtus EUR'000	10 966	11 258

Kontsern pandib aktsiad pangale kuni kõik laenulepingutega võetud kohustused on panga ees täielikult täidetud. Vastavalt pandilepingu tingimustele on Kontsernil kohustus pantida kohekselt aktsiaid lisaks, kui panditud aktsiate turuväärtus langeb ja ei ületa laenu jääki vähemalt 50% ulatuses. Panditud vara tagatisel on Kontsernil võimalik kasutada lühiajalist laenu 1,1 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel 0 eurot.

31.detsembri seisuga

Panditud varad jääkväärtuses	2016	2015
*Kommertspant vallasvarale	500	-
*Kinnisvarainvesteeringud	3040	-
**Maa ja ehitised	370	-

*Kontsern on sõlminud Swedbank AS-iga lühiajalise laenu ja investermislaenu lepingud. Laenude tagatiseks on Swedbank AS-i kasuks panditud kommertspandiga emattevõtte vallasvara ning seatud hüpoteegid kinnisvarainvesteeringutele. Seatud hüpoteekide maksumuseks on kokku 7,3 miljonit eurot. Panditud varade tagatisel on Kontsernil võimalik kasutada lühiajalist laenu kuni 2,0 miljonit euro ja pikaajalisi laenusid kuni 4,9 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli lühiajalist laenu kasutusel 0,64 miljonit eurot ja pikaajalist laenu 0,1 miljonit eurot (lisa 16).

**Kontsern on pantinud hüpoteegiga maa ja ehitised Kurikan Osuuspankki kasuks investermislaenu katteks. Panditud vara tagatisel võeti pikaajalist laenu 300 tuhat eurot, mille jääk aruandekuupäeva seisuga on 288 tuhat eurot (lisa 16).

18 Võlad tarnijatele ja muud võlad

31. detsembri seisuga	EUR '000	Lisa	2016	2015
Võlad tarnijatele			6 153	3 410
Muud lühiajalised kohustused				
Muud kohustused			5	4
Võlg tütarettevõtte aktsiate eest		30	0	713
Võlad töövõtjatele			1 935	1 361
Muud viitvõlad			190	166
Muud lühiajalised kohustused kokku			2 130	2 244
Võlad tarnijatele ja muud võlad kokku			8 283	5 654

Võlad tarnijatele

31. detsembri seisuga	EUR '000		2016	2015
Võlad tarnijatele				
Võlg kaupade ja teenuste eest			5 558	3 405
Võlg materiaalse põhivara eest			13	0
Tasumata kinnisvarainvesteeringud			577	5
Võlg immateriaalse põhivara eest			5	0
Kokku			6 153	3 410

19 Maksud

31. detsembri seisuga	EUR '000	Lisa	2016	2015
Ettemaks				
Käibemaks			346	107
Ettevõtte tulumaks			24	28
Sotsiaalmaks			3	4
KOKKU		9	373	139
Maksuvõlg				
Käibemaks			477	488
Ettevõtte tulumaks			133	146
Üksikisiku tulumaks			236	194
Sotsiaalmaksud			345	242
Muud maksud			17	20
KOKKU			1 208	1 090

20 Lühiajalised eraldised

(EUR '000)	Garantii- eraldis	Muud eral- dised	KOKKU
Saldo 1. jaanuar 2016	30	4	34
Eraldise moodustamine	66	0	66
Eraldise kasutamine	-81	-4	-85
Saldo 31. detsember 2016	15	0	15

Garantiieraldis on moodustatud potentsiaalsete garantiikulude katteks. Müügilepingute kohaselt annab Kontsern müüdüd toodetele garantii, kohustudes aasta jooksul tasuta parandama või välja vahetama mittekvaliteetsed või defektidega tooted.

21 Tingimuslikud kohustused

21.1. Tulumaks

31. detsembri seisuga (EUR '000)	2016	2015
Jaotamata kasum	29 113	26 817
Omanikele maksimaalselt võimalik väljamakstav dividendisumma	25 422	23 339
Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaksukulu	3 691	3 478

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavate netodividendide ja tasumisele kuuluva tulumaksu summa ei või ületada jaotuskõlblikku kasumit seisuga 31. detsember 2016.

Tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamisel on aluseks võetud maksumäär 20/80, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2015. Arvesse on võetud väljaspool Eestit arvestatud ettevõtte tulumaksu osa.

22 Aktsiakapital ja reservid

22.1. Aktsiakapital ja ülekurs

31. detsembri seisuga	Ühik	2016	2015
Aktsiakapital	EUR '000	11 176	12 418
Aksia nimiväärtus	EUR	-	0,70
Aktsiate arv (tasutud täies ulatuses)	Tk'000	17 740	17 740
Ülekurs	EUR '000	804	804

28. aprillil toimunud AS Harju Elekter korraline aktsionäride üldkoosolek otsustas aktsionäridele välja maksta 0,07 senti aktsia kohta vähendades ASi Harju Elekter aktsiakapitali 1 242 tuhande euro võrra 11 176 tuhande euroni. Aktsiakapitali vähendamine kanti äriregistrisse 18. oktoobril 2016 ning väljamakse aktsionäridele toimus 20. jaanuaril 2017, seetõttu kajastatakse aktsionäridele väljamaksmata aktsiakapitali finantsseisundi aruandes kirjel "Võlg aktsionäridele" summas 1 242 tuhat eurot. Vastavalt äriseadustiku § 359 lõikele 1 esitatakse aktsiakapitali vähendamise avaldus äriregistrile mitte varem kui kolme kuu möödudes aktsiakapitali vähendamise teate avaldamisest.

Seisuga 31.12.2016 oli AS Harju Elekter nimiväärtuseta lihtaktsiate arv 17 739 880.

Põhikirjajärgne maksimaalne lubatud aktsiakapital on 14,0 miljonit eurot ja minimaalne 3,5 miljonit eurot.

22.2. Dividend aktsia kohta

Kasumi jaotamise ettepaneku kohaselt maksti 2016. aastal 2015. aasta eest dividende 0,05 eurot aktsialt kokku 887 tuhat eurot. Dividendid maksti välja 17. mail 2016. Võrreldaval perioodil maksti 2014. aasta eest dividende 0,15 eurot aktsialt kokku 2 610 tuhat eurot.

22.3. Üle 5% aktsiatega määratud häáli omavad aktsionärid

31. detsembri seisuga	2016	2015
AS Harju KEK	31,39%	31,39%
ING Luxembourg S.A	10,71%	10,71%
Endel Palla	6,56%	6,39%
Aktsionärid kelle osalus on väiksem kui 5%	51,34%	51,51%

22.4. AS Harju Elekter nõukogu ja juhatuse liikmete osalus

		Aktsiate kogus	Otsene osalus	Kaudne osalus
Palla, Endel	Nõukogu esimees	1 164 000	6,56%	0,36%
Kirsme, Aare	Nõukogu liige	228 250	1,29%	0,38%
Kabal, Ain	Nõukogu liige	6 749	0,04%	0,00%
Toome, Andres	Nõukogu liige	30 000	0,17%	0,34%
Tombak, Triinu	Nõukogu liige	15 000	0,08%	0,00%
Allikmäe, Andres	Juhatusesimees	225 000	1,27%	0,00%
Kuhi-Thalfeldt, Aron	Juhatusesimees	11 000	0,06%	0,00%
Kokku		1 679 999	9,47%	1,08%

Aktsionäride omanduses olevate aktsiate arv ja osaluse protsent on fikseeritud 31.12.2016 kell 23:59 seisuga. Vastavalt Nasdaq Tallinna Börsi reglemendi nõuetele on emitent kohustatud majandusaasta aruandes esitama teabe oma juhatuse ja nõukogu liikmetele (otsene osalus) ning nende lähikondsetele (kaudne osalus) kuuluvate emitendi aktsiate arvu kohta majandusaasta lõpu seisuga. Kaudse osalusena käsitletakse ka Kontserni nõukogu või juhatuse liikme poolt kontrollitavale äriühingule kuuluvate aktsiatega esindatud häáli. Lähikondseteks on juhtorgani liikme abikaasa, alaealine laps või liikmega ühist majapidamist omav isik.

22.5. Reservid

31. detsember seisuga (EUR '000)	2016	2015
Kohustuslik reservkapital	1 242	1 218
Ümberhindluse reserv	17 969	16 827
Valuutakursi muutuste reserv	3	2
Reservid kokku	19 214	18 047

Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Eesti äriseadustikule moodustavad äriühingud seaduses ette nähtud kohustusliku reservkapitali. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitali summast. Reservkapitali võib kasutada ettevõtte kahjumi katmiseks ning aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist on keelatud teha aktsionäridele väljamakseid. Vastavalt kasumijaotamise otsusele suurendati kohustuslikku reservkapitali aruandeaastal 24 tuhande euro võrra 1 242 tuhande euroni.

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse reserv koosneb müügivalmis finantsvarade ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse tekkinud realiseerimata kasumitest ja kahjumitest. 2016. aastal suurenes ümberhindluse reserv 1 142 (2015: 1 357) tuhat eurot, sellest PKC Group Oyj aktsiate ümberhindlusest vähenes 460 tuhande euro võrra ja Skeleton Technologies Group OÜ aktsiate ümberhindlusest kasvas 1 602 tuhande euro võrra.

Valuutakursi muutuste reserv

Valuutakursi muutuste reserv koosneb valuutakursside erinevustest, mis tekivad seoses välismaal asuvate tütarettevõtte finantsaruannete ümberarvutamise ja Kontserni esitusvaluutasse.

23 Segmendiaruanne

Emaettevõtte ASi Harju Elekter juhatus jälgib Kontserni sisemisi aruandeid hindamaks tulemuslikkust ja langetamaks otsuseid ressursside osas. Juhatus on määranud ärisegmentid antud aruannete alusel.

Konsolideeritud finantsaruannetes eristatakse kolme segmenti – tootmine, kinnisvara ja muud tegevused.

Tootmine - elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük, samuti nendega seotud tegevused. Sellesse harusse kuuluvad Kontserni ettevõtetest AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Rifas UAB ja Automatikos Iranga UAB.

Kinnisvara - kinnisvara arendamine, hooldus ja rentimine, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenused ja teenuste vahendamine. Kinnisvara on klassifitseeritud eraldiseisvaks segmentiks, sest tema varade maksumus on rohkem kui 10% kõigi Kontserni varade maksumusest kokku.

Muud tegevused - Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ning muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük peamiselt jaeklientidele ja väiksema ning keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele; juhtimisalased teenused. Muud tegevusalad on Kontserni seisukohalt väheolulised ja ükski neist ei moodusta eraldiseisvat segmenti aruandluse tarbeks.

Kontsern hindab tegevussegmentide tulemust segmenti müügitulu ja ärikasumi alusel. Emaettevõtte juhtkonna hinnangul toimuvad segmentidevahelised tehingud tavapärasel turutingimustel ning ei erine oluliselt tingimustest, millega on tehing tehtud kolmandate osapooltega.

Jagamatud varad on Emaettevõtte raha, mitmesugused nõuded ja ettemaksed ning muud finantsinvesteeringud.

Jagamatud kohustused on Emaettevõtte (Eesti) võlakohustused, maksu- ja viitvõlad.

2016	EUR'000	Lisa	Tootmine	Kinnisvara	Muud tegevused	Eliimineerimine	Konsolideeritud
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt		24	55 791	2 480	2 896	0	61 167
Tulu teistelt segmentidelt			144	978	402	-1 524	0
Segmendi äritulud			55 935	3 458	3 298	-1 524	61 167
Ärikasum			2 502	1 112	-241	-192	3 181
Finantstulud							775
Finantskulud							-24
Kasum enne maksustamist							3 932
Tulumaks							-708
Aruandeperioodi puhaskasum							3 224
Segmendi varad			39 599	13 725	3 869	-7 270	49 923
Jagamatud varad							24 045
Varad kokku							73 968
Segmendi kohustused			17 525	665	399	-7 270	11 319
Jagamatud kohustused							2 257
Kohustused kokku							13 576
Investeeringud põhivarasse		11,12,13,15	1 509	3 113	822	0	5 444
Põhivara amortisatsioon		12,13,15	862	509	238	-13	1 596
2015							
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt		24	55 555	2 353	2 748	0	60 656
Tulu teistelt segmentidelt			252	961	345	-1 558	0
Segmendi äritulud			55 807	3 314	3 093	-1 558	60 656
Ärikasum			2 651	954	-297	-32	3 276
Finantstulud							806
Finantskulud							-36
Tulu tütarettevõttest		30					16
Kasum enne maksustamist							4 062
Tulumaks							-876
Aruandeperioodi puhaskasum							3 186
Segmendi varad			33 440	13 304	4 678	-7 432	43 990
Jagamatud varad							22 589
Varad kokku							66 579
Segmendi kohustused			15 022	0	426	-7 432	8 016
Jagamatud kohustused							359
Kohustused kokku							8 375
Investeeringud põhivarasse		11,12,13,15	850	1 391	2 692	0	4 933
Põhivara amortisatsioon		12,13,15	875	471	200	-3	1 543

Investeeringud põhivarasse sisaldavad finantsinvesteeringute (lisa 11), kinnisvarainvesteeringute (lisa 12), materiaalse (lisa 13) ja immateriaalse põhivara (lisa 15) soetust.

Müügitulud geograafiliste (kliendi asukoht) piirkondade lõikes

Seisuga 31. detsember	EUR '000	Lisa	2016	2015
Eesti			13 371	14 198
Soome			41 004	38 875
Rootsi			2 104	1 428
Norra			2 863	3 873
Leedu			592	610
Muud			1 233	1 672
Müügitulu kokku		24	61 167	60 656

Kontserni pikaajaliste mittefinantsvarade paiknemine

Seisuga 31. detsember	EUR '000		2016	2015
Eesti			20 424	17 912
Soome			7 754	6 952
Leedu			1 498	1 627
Varade väärtus kokku			29 676	26 491

24 Kasumiaruande kirjete selgitused

EUR '000	Lisa	2016	2015
MÜÜGITULUD TEGEVUSALADE VIISI			
Elektriseadmed		52 476	52 135
Lehtmetalltooted ja teenused		986	843
Telekommunikatsiooni tooted ja teenused		1 236	1 108
Elektrikaupade ja komponentide vahendusmüük		3 416	3 686
Teenuste vahendusmüük		440	242
Renditulu	14	2 216	2 073
Muud teenused		397	569
KOKKU	23	61 167	60 656
MÜÜDUD TOODETE KULUD			
Kaubad ja materjalid		-40 451	-38 658
Teenused		-1 202	-1 522
Tööjõukulu (vt alljärgnev)		-8 660	-8 046
Põhivara kulum		-1 225	-1 181
Muud kulud		-802	-771
Lõpetamata ja valmistoodangu varude kasv		1 534	-179
KOKKU		-50 806	-50 357
TURUSTUSKULUD			
Ostuteenused		-453	-464
Tööjõukulu (vt alljärgnev)		-2 072	-1 753
Põhivara kulum		-22	-13
Muud kulud		-487	-427
KOKKU		-3 034	-2 657

EUR '000	Lisa	2016	2015
ÜLDHALDUSKULUD			
Ostuteenused		-552	-578
Tööjõukulu (vt alljärgnev)		-2 732	-2 756
Põhivara kulum		-349	-349
Muud kulud		-505	-654
KOKKU		-4 138	-4 337
- sealhulgas arenduskulud		-626	-497
<i>Tööjõukulud müüitud toodete, turustus- ja üldhalduskuludes:</i>			
Töötasud		-10 597	-9 695
Sotsiaal- ja muud maksud palgakulult		-2 990	-2 872
Aktsiapõhine hüvitis		0	-36
Muud eraldised		123	48
KOKKU		-13 464	-12 555
MUUD ÄRITULUD			
Kasum materiaalse põhivara müügist		31	25
Saadud trahvid ja viivised		4	0
Muud äritulud		41	45
KOKKU		76	70
MUUD ÄRIKULUD			
Trahvid, viivised ja muud kahjud		-8	-8
Netokahjum (-) valuutakursi muutustest		-19	-7
Kulutused kingitustele ja annetustele		-32	-29
Muud ärikulud		-25	-55
KOKKU		-84	-99
FINANTSTULUD			
Intressitulu		9	39
Tulu finantsinvesteeringute müügist	11	0	1
Dividenditulu	11	766	766
Tütarettevõtte tingimusliku soetusmaksumuse õiglase väärtuse muutus	30	0	16
KOKKU		775	822
FINANTSKULUD			
Intressikulu		-24	-33
Netokahjum (-) valuutakursi muutustest		0	-3
KOKKU		-24	-36

25 Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksu kulu

EUR'000	2016	2015
Jooksev tulumaksukulu	688	933
Edasilükkunud tulumaksu tulu/kulu	20	-57
Tulumaksu kulu kasumiaruandes	708	876

Kontserni kasumilt arvestatud tulumaks erineb tegelikust tulumaksukulust põhjustel, mis on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tulumaks regioonide lõikes seisuga 31. detsember 2016

EUR '000	Eesti	Soome	Leedu	KOKKU
Kasum enne maksustamist	100	4 135	-303	3 932
Tulumaksumäär	0%	20%	15%	
Arvestuslik tulumaks	0	827	0	827
Dividendide tulumaks	115	0	0	115
Edasikantavate maksukahjumite realiseerimine	0	0	20	20
Maksuvaba tulu mõju	0	-280	0	-280
Mittemahaarvatavate kulude mõju	0	23	3	26
Tulumaksukulu	115	570	23	708

Tulumaks regioonide lõikes seisuga 31. detsember 2015

EUR '000	Eesti	Soome	Leedu	KOKKU
Kasum enne maksustamist	351	3 007	704	4 062
Tulumaksumäär	0%	20%	15%	
Arvestuslik tulumaks	0	601	106	707
Dividendide tulumaks	242	0	0	242
Dividendidelt kinnipeetud tulumaks	145	0	0	145
Maksuvaba tulu mõju	0	-200	-21	-221
Mittemahaarvatavate kulude mõju	0	19	41	60
Edasilükkunud tulumaks maksukahjumitelt	0	0	-57	-57
Tulumaksukulu	387	420	69	876

Edasilükkunud tulumaksu vara 31. detsembri seisuga

EUR'000	2016	2015
Edasilükkunud tulumaksu vara pikaajaline osa, sh edasilükkunud maksukahjumilt	37	57
	37	57

Edasikantavatelt maksukahjumitelt arvestatud edasilükkunud tulumaksu vara realiseerumine sõltub tütarettevõtete tulevaste perioodide maksustatavatest kasumitest, mis ületavad bilansipäevaks akumulbeerunud edasikantavaid kahjumeid. Aastaruande koostamisel viidi läbi tütarettevõtete tulevaste perioodide kasumi analüüs. Kasumi tekkimise eelduseks on iga tütarettevõtte strateegiliste eesmärkide saavutamine. Edasilükkunud tulumaksu-vara kajastati summas, mille realiseerumine läbi tulevaste perioodide kasumi on tõenäoline.

26 Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta on leitud jagades aruandeperioodi puhaskasumi perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga.

Lahustatud puhaskasumi leidmiseks võetakse arvesse potentsiaalselt emiteeritavad aktsiad. 31.12.2016 seisuga ei olnud Kontsernil potentsiaalseid emiteeritavaid aktsiaid, mistõttu aruandeaasta lahustatud puhaskasum (-kahjum) aktsia kohta võrdus tavapuhaskasumiga aktsia kohta.

	Ühik	2016	2015
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist	EUR'000	3 219	3 190
Perioodi keskmine aktsiate arv	Tk'000	17 740	17 551
Tavapuhaskasum Emaettevõtte omanike aktsia kohta	EUR	0,18	0,18
Perioodi korrigeeritud keskmine aktsiate arv	Tk'000	17 740	17 551
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta	EUR	0,18	0,18

27 Sihtfinantseerimine

EUR'000	2016	2015
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	0	17
sh üldhalduskulud	0	17
Sihtfinantseerimine põhivara ostuks	0	22
sh arvutitarkvara	0	22
KOKKU	0	39

Soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseeringu summa. Tegevuskulude osas kajastatakse saadud summasid vastava kulu vähendusena (lisa 3.20).

28 Rahavoogude aruande kirjete selgitused

1. jaanuar kuni 31. detsember (EUR '000)	Lisa	2016	2015
Ettevõtte tulumaks			
Tulumaksukulu kasumiaruandes	25	-708	-876
Tulumaksu ettemaksu vähenemine (+)/ kasv (-) ja võla vähenemine (-)/ kasv (+)	19	-9	185
Tütarettevõtte soetamisest tekkinud tulumaksu kohustus	30	-19	0
Dividendi tulumaksu kulu		115	387
Edasilükkunud tulumaksu vara muutus	25	20	-57
Makstud ettevõtte tulumaks		-601	-361
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest			
Kinnisvarainvesteeringu soetus	12	-3 111	-1 366
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	572	-209
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest		-2 539	-1 575
Tasutud materiaalse põhivara eest			
Materiaalse põhivara soetus	13	-675	-960
Kapitalirendi korras soetatud	16	0	459
Põhivara ostuga seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	13	-12
Tasutud materiaalse põhivara eest		-662	-513
Tasutud immateriaalse põhivara eest			
Immateriaalse põhivara soetus	15	-147	-207
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	5	0
Tasutud immateriaalse põhivara eest		-142	-207

1. jaanuar kuni 31. detsember (EUR '000)	Lisa	2016	2015
Laekus põhivara müügist			
Müüdnud põhivara jääkväärtus	13	3	5
Kasum põhivara müügist	24	31	25
Laekunud põhivara müügist		34	30
Laekunud intressid			
Intressitulu kasumiaruandes	24	9	39
Intressinõude vähenemine (-)/ kasv (+)		3	3
Laekunud intressid		12	42

29 Seotud osapooled

ASi Harju Elekter seotud osapoolteks on Kontserni juhtkonna liikmed, nende lähikondsed ning AS Harju KEK, kelle omanduses on 31,4% ASi Harju Elekter aktsiastest. Kontserni juhtkond on Ema-ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmed. Juhatus on 3-liikmeline ja nõukogu on 5-liikmeline.

Tehingud seotud osapooltega

1. jaanuar kuni 31. detsember (EUR'000)	2016	2015
Kaupade ja teenuste ost seotud osapooltelt:		
- Harju KEK'lt	105	93
KOKKU	105	93
<i>Sealhulgas:</i>		
- põhivara rentimine	105	80
- põhivara ost	0	13
Kaupade ja teenuste müük seotud osapooltele:		
- Harju KEK'le	4	5
KOKKU	4	5
<i>Sealhulgas:</i>		
- muud teenused	4	5
Nõukogu ja juhatuse liikmetele makstud tasud		
- palk, preemia, muud sarnased tasud	235	213
- sotsiaalmaks	78	71
KOKKU	313	284
Aktsiapõhised hüvitised		
- ASi Harju Elekter nõukogu ja juhatuse liikmetele	0	10

Juhataja ei saa Kontsernilt pensioniga seotud õigusi. Juhatajal on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 4 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Nõukogu esimehel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses.

30 Tütarettevõtted

Mittekontrolliva osalusega tütarettevõtted

Bilansipäeva seisuga on Kontsernis alljärgneva mittekontrolliva osalusega tütarettevõtted:

31. detsembri seisuga	Riik	Osalus 2016	Osalus 2015	Tegevusala
Automatikos Iranga UAB	Leedu	67%	51%	Projekteerimine
Harju Elekter AB	Rootsi	90%	90%	Kaupade vahendusmüük

Harju Elekter AB tegevus on peatatud alates 1.4.2014 mistõttu ettevõtte varad, kohustused, tulud ja kulud on ebaolulised ning ettevõtte mittekontrolliva osalusega seotud finantsandmeid ei avalikustata.

Alljärgnev tabel iseloomustab nende Kontserni tütarettevõtete finantsinformatsiooni, mille kasum ja omakapital kuuluvad osaliselt mittekontrollivale osapoleele:

	Automatikos Iranga UAB	
Finantsseisundi aruanne (EUR'000)	2016	2015
Käibevarad	603	242
Põhivarad	29	38
Varad kokku	632	280
Lühiajalised kohustused	378	42
Kohustused kokku	378	42
Jaotamata kasum (-kahjum)	242	226
<i>Mitte-kontrolliv osalus</i>	<i>84</i>	<i>117</i>
Kasumiaruanne (EUR'000)		
Äritulud	460	380
Perioodi puhaskasum (-kahjum)	16	13
<i>s.h. Mittekontrolliva osaluse osa</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Rahavoogude aruanne		
Rahavood äritegevusest	203	78
Rahavood finantseerimise tegevusest	0	-14
Rahavood kogu	203	64

Oktoobris 2016 soetas Leedu tütarettevõtte UAB Rifas täiendavalt 16% oma tütarettevõtte UAB Automatikos Iranga aktsiatest, suurendades seeläbi oma osalust 67%-ni. Aktsiate eest tasuti 50 tuhat eurot. Mittekontrolliva osa bilansiline maksumus oli 38 tuhat eurot. Soetusmaksumuse ja raamatupidamisliku väärtuse vahe 12 tuhande euro võrra vähendati jaotamata kasumit omakapitalis.

Tütarettevõtete aktsiate eest tasumine

Finnkumu Oy

Satmatic Oy (Soome) allkirjastas 17. juunil 2014 lepingu Soome suurima komplektalajaamade valmistaja Finnkumu Oy kõigi aktsiate ostuks. Finnkumu Oy osteti, et omandada Soome alajaamade turuosa ja kliendibaas ning suurendada sünergiat Kontserni tootmisettevõtete vahel.

Aktsiate soetusmaksumuseks kujunes 8 300 tuhat eurot, millest 6 716 tuhat eurot tasuti 2014. aastal. Vastavalt lepingule tuli ülejäänud summa tasuda müüjatele kahes osas: 2015. aastal 50% 2014. aasta ettevõtte ärikasumist ja 2016. aastal 40% ettevõtte 2015.

Satmatic Oy tasus 2015. aastal esimese osamaksena 856 tuhat eurot ja 2016. aastal teise osamaksena 713 tuhat eurot.

Harju Elekter Kiinteistöt Oy ost

Lähtuvalt Kontserni põhimõttest, et Kontserni ettevõtete kasutuses olevad tootmispinnad kuuluvad Kontserni omandusse, ostis AS Harju Elekter 14. oktoobril 2016 Soomes kinnisvaraettevõtte Kiinteistö Oy Uutvallinkulma, mis kannab tehingu järel nime Harju Elekter Kiinteistöt Oy. Kiinteistö Oy Uutvallinkulma rentis Finnkumu Oy-le tootmispindasid. Harju Elekter Kiinteistöt Oy jätkab Finnkumu Oy-le tootmispindade rentimist.

Lepingu hinnaks kujunes 518 tuhat eurot. Ettevõtte soetust on kajastatud IAS 16 järgi põhivarade soetusena, mitte IFRS 3 järgi kajastatava äriühendusena, sest soetatud ettevõtte ei sisaldanud endas eraldi identifitseeritavat äritegevust.

Ostu mõju Kontserni varadele, kohustustele ja rahavoole

Varad ja kohustused (EUR'000)	Soetatud netovara
Raha ja pangakontod	17
Materiaalne põhivara	851
Ettevõtte tulumaksuvõlg	-19
Mitmesugused võlad	-21
Pikaajaline pangalaen	-300
Netovara	528
Rahavood	
Tasutud osaluse eest rahas	-528
Raha ja rahaekvivalendid soetatud ettevõttes	17
Kokku rahaline mõju Kontsernile	-511

Täiendava osaluse soetamine tütarettevõttes Rifas UAB 2015. aastal

24. aprillil 2015 ostis AS Harju Elekter Leedu tütarettevõtte Rifas UAB 37%lise osaluse, saades ettevõtte ainuomanikuks. Mittekontrolliva osa raamatupidamisliku väärtuse ning selle eest makstud vahe on kajastatud omakapitalis.

	2015
Ostetud mittekontrolliva osaluse bilansiline väärtus	1 188
Makstud mittekontrolliva osaluse eest	-1 651
Muutus omakapitalis	-463

31 Aruandeperioodi järgsed sündmused

19. jaanuaril 2017 sõlmisid Motherson Sumi Systems Limited ja PKC Group Oyj juhatus ühinemislepingu, mille kohaselt ühendatakse Motherson Sumi Systems Limited ja PKC Group Oyj juhtme-köidiste äritegevused. Ülevõtmist viib läbi Motherson Sumi Systems Limited tütarettevõtte MSSL Estonia WH OÜ, mis on teinud PKC Group Oyj aktsionäridele ülevõtmispakkumise hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta. ASile Harju Elekter kuulub 1 094 641 PKC Group Oyj aktsiat. Ülevõtmispakkumine kestab 6. veebruarist 2017 – 21. märtsini 2017. Kontserni nõukogu on otsustanud ülevõtmispakkumisega nõustuda. 22. märtsil 2017 teatas PKC Group Oyj ülevõtmispakkumise õnnestumisest. ASile Harju Elekter laekub aktsiate müügist 25,8 miljonit eurot.

AS Harju Elekter soetas 2017. aasta veebruaris Harju Elekter AB 10% vähemusosaluse ja omab tehingu järgselt tütarettevõttes 100% osalust.

32 Emaettevõtte põhiaruanded

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhiaruanded (koondkasumiaruanne, finantsseisundi aruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades (lisa 2).

FINANTSSEISUNDI ARUANNE

31. detsembri seisuga (EUR'000)	2016	2015
Raha ja pangakontod	71	1 371
Nõuded ostjate vastu	937	705
Nõuded seotud osapoolte vastu	1 830	1 752
Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksud	288	64
Varud	534	445
Käibevara kokku	3 660	4 337
Investeeringud tütarettevõtetesse	5 291	4 762
Pikaajalised nõuded tütarettevõtetele	5 436	5 682
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	21 990	20 188
Kinnisvarainvesteeringud	18 119	15 474
Materiaalne põhivara	659	544
Immateriaalne põhivara	256	279
Põhivara kokku	51 751	46 929
VARAD KOKKU	55 411	51 266
Kohustused		
Võlakohustused	646	0
Võlad tarnijatele	1 052	419
Võlg aktsionäridele	1 242	0
Maksuvõlad	80	147
Muud võlad ja saadud ettemaksud	174	214
Lühiajalised kohustused kokku	3 194	780
Võlakohustused	125	0
Pikaajalised kohustused kokku	125	0
Kohustused kokku	3 319	780
Omakapital		
Aktsiakapital	11 176	12 418
Ülekurss	804	804
Reservid	19 212	18 046
Jaotamata kasum	20 900	19 218
Omakapital kokku	52 092	50 486
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	55 411	51 266

KOONDKASUMIARUANNE

1. jaanuar – 31. detsember (EUR'000)	2016	2015
Müügitulu	6 717	6 401
Müüdüd toodete kulud	-4 018	-3 916
Brutokasum	2 699	2 485
Muud äritulud	25	15
Turustuskulud	-457	-383
Üldhalduskulud	-1 366	-1 385
Muud ärikulud	-42	-73
Äriksaum	859	659
Tulu tütarettvõtetest	950	1 063
Dividenditulu müügivalmis finantsvaradelt	766	766
Intressitulu	134	170
Intressikulud	-1	-5
Kasum majandustegevusest	2 708	2 653
Tulumaks	-115	-387
Aruandeaasta puhaskasum	2 593	2 266
Muu koondkasum/-kahjum		
Finantsvara ümberhindluse netokasum/-kahjum	1 142	-1 357
Perioodi muu koondkasum/-kahjum kokku	1 142	-1 357
Aruandeaasta koondkasum/-kahjum	3 735	909

RAHAVOOGUDE ARUANNE

EUR'000	1. jaanuar kuni 31. detsember	
	2016	2015
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	2 593	2 266
<u>Korrigeerimised</u>		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	882	821
Kasum põhivara müügist	0	-3
Finantstulud	-1 850	-1 999
Finantskulud	1	5
Tulumaks	115	387
<u>Muutused</u>		
Äritegevusega seotud nõuete muutus	-542	-30
Varude muutus	-89	-62
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	-61	131
Makstud intressid	-1	-5
Kokku rahavood äritegevusest	1 048	1 511
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	-2 705	-1 601
Tasutud materiaalse põhivara eest	-254	-252
Tasutud immateriaalse põhivara eest	-74	-52
Tütarettevõtte soetamine	-528	0
Tasutud finantsinvesteeringu eest	-660	-2 400
Laekunud põhivara müügist	1	5
Antud laenu tagasimaksed	2 311	1 822
Antud laen	-2 033	-1 800
Laekunud intressid	109	182
Saadud dividendid	1 601	1 714
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-2 232	-2 382
Rahavood finantseerimistegevusest		
Arvelduskrediidi jääkide muutus	642	0
Saadud laenud	129	0
Mittekontrolliva osaluse ost	0	-1 650
Makstud dividendid	-887	-2 610
Makstud dividendide tulumaks	0	-272
Laekumine aktsiate emiteerimisest	0	766
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-116	-3 766
Kokku rahavood	-1 300	-4 637
Raha jääk perioodi algul	1 371	6 008
Rahajääkide muutus	-1 300	-4 637
Raha jääk perioodi lõpus	71	1 371

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

EUR '000	Aksia- kapital	Üle- kurs	Reserv- kapital	Ümber- hindluse reserv	Jaota- mata kasum	KOKKU
Saldo 31.12.2014	12 180	240	1 218	18 185	19 562	51 385
2015.aasta puhaskasum	0	0	0	0	2 266	2 266
2015. aasta muu koondkahjum	0	0	0	-1 357	0	-1 357
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	-1 357	2 266	909
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud						
Emaettevõtte omanikega						
Aktsiate emiteerimine	238	564	0	0	0	802
Makstud dividendid	0	0	0	0	-2 610	-2 610
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	238	564	0	0	-2 610	-1 808
Saldo 31.12.2015	12 418	804	1 218	16 828	19 218	50 486
2016. aasta puhaskasum	0	0	0	0	2 593	2 593
2016. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	1 142	0	1 142
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	1 142	2 593	3 735
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud						
Emaettevõtte omanikega						
Reservkapitali suurendamine	0	0	24	0	-24	0
Aktsiakapitali vähendus	-1 242	0	0	0	0	-1 242
Makstud dividendid	0	0	0	0	-887	-887
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	0	0	24	0	-911	-2 129
Saldo 31.12.2016	11 176	804	1 242	17 970	20 900	52 092
EUR'000					2016	2015
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga					52 092	50 486
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste:						
-bilansiline väärtus					-5 291	-4 762
-bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil					13 506	12 362
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga					60 307	58 086

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele on summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionäridele väljamakseid, leitav järgmiselt: korrigeeritud konsolideerimata omakapital, millest on maha arvatud aktsiakapital, ülekurs ja reservid.

Vastavalt Äriseadustikule võtab Emaettevõtja, kes koostab konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande, kasumi jaotamise otsuse vastu konsolideerimisgrupi konsolideeritud aruannete alusel. Konsolideeritud aruannetel põhinevat kasumit ei ole lubatud jaotada niivõrd, kuivõrd see vähendaks emaettevõtja netovara tasemeni alla aktsiakapitali ja reservide kogusumma, mille väljamaksmine aktsionäridele ei ole lubatud seadusest või põhikirjast tulenevalt.

JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 5 kuni 36 toodud juhatuse tegevusaruanne annab õige ja õiglase ülevaate aruandeperioodi jooksul toimunud olulistest sündmustest ning nende mõjust raamatupidamisaruandele, sisaldab peamiste riskide ja ebaselguste kirjeldust ning kajastab olulise tähtsusega tehinguid seotud osapooltega.

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 37 kuni 89 toodud ASi Harju Elekter 2016. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust ning, et:

- raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt;
- raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt emaettevõtja ja kontserni finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
- AS Harju Elekter ja tema tütarettevõtted on jätkuvalt tegutsevad.

Andres Allikmäe
Juhatusesimees
23. märts 2017

ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud ASi Harju Elekter ja Kontserni 2016. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.

Andres Allikmäe
Juhatusesimees
23. märts 2017

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande (lk. 5-89), mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Endel Palla nõukogu esimees 28. märts 2017

Ain Kabal nõukogu liige 28. märts 2017

Aare Kirsme nõukogu liige 28. märts 2017

Triinu Tombak nõukogu liige 28. märts 2017

Andres Toome nõukogu liige 28. märts 2017

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Harju Elekter AS aktsionäridele

Arvamus

Meie arvates kajastab kaasatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Harju Elekter AS (Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2016 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Mida me auditeerisime

Oleme auditeerinud lehekülgedel 37 kuni 89 esitatud Harju Elekter AS konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2016;
- konsolideeritud kasumiaruannet ja koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Arvamuse alus

Teostasime oma auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meile nende standarditega pandud kohustusi on täiendavalt kirjeldatud käesoleva aruande alalõigus „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane, et olla aluseks meie arvamusele.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse ja sama seadusega kehtestatud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksi kohaselt auditile kohalduvate eetikanõuetega ning oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt neile nõuetele.

Auditi ulatus

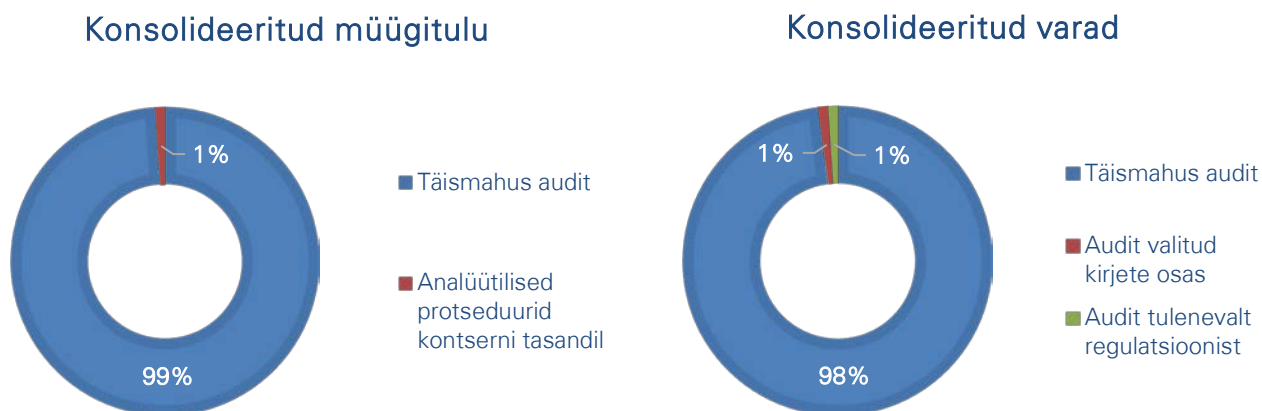
Kuna oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest, siis oleme vastutavad ka Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Seoses sellega määratlesime Kontserni üksustes läbiviidud töö liigi lähtuvalt Kontserni üksuste suuruselt ja/või riskiprofiilist.

Kontserni 9-st üksusest 6 määratlesime märkimisväärseks Kontserni üksuseks ja viisime neis läbi täismahus auditi. Nendeks üksusteks olid Harju Elekter AS, Harju Elekter Elektrotehnika AS, Harju Elekter Teletehnika AS, Satmatic Oy, Finnkumu Oy ja Rifas UAB.

Leedus paikneva üksuse Automatikos Irange UAB suhtes viisime läbi valitud kirjete auditi ja analüütilised protseduurid. Harju Elekter Kiinteistöt Oy puhul kasutasime Kontserni auditi jaoks auditi tõendusmaterjalina kohalikku Soome regulatsioonil tuginevat auditit. Harju Elekter AB suhtes viisime läbi analüütilised protseduurid Kontserni tasandil, et kontrollida oma hinnangut, et üksusega ei seondu märkimisväärseid oluliste väärkajastamiste riske.

Lisaks muule kontrollisime Kontserni tasandil konsolideerimise protsessi.

Protseduuridega kaetus konsolideeritud müügitulus ja konsolideeritud varades:

Töö üksustes Harju Elekter AS, Harju Elekter Elektrotehnika AS ja Harju Elekter Teletehnika AS viidi läbi Kontserni Eesti auditi meeskonna poolt. Töö ülejäänud üksustes viidi läbi üksuste audiitorite poolt Soomes ja Leedus. Kontserni auditi meeskond andis üksuste audiitoritele juhised selle kohta, missuguseid auditivaldkondi tuleb kontrollida, ja määratles informatsiooni, mis tuli esitada Kontserni auditi meeskonnale. Suhtlesime üksuste audiitoritega regulaarselt ja vaatasime üle auditi dokumentatsiooni, kui pidasime seda vajalikuks.

Ülalnimetatud protseduuride teostamine Kontserni üksuste tasandil ja täiendavate protseduuride teostamine Kontserni tasandil andis meile piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, et kujundada oma arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta.

Peamised auditi asjaolud

Peamised auditi asjaolud on asjaolud, mis olid meie kutsealase otsustuse kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsemad. Neid asjaolusid käsitlesime konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditi kontekstis ja selle kohta arvamus kujundamisel ning me ei esita nende asjaolude kohta eraldi arvamust.

Skeleton Technologies Group OÜ osa õiglase väärtuse mõõtmine

Vaata konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisa 11 täiendava informatsiooni jaoks.

Peamine auditi asjaolu	Kuidas seda asjaolu auditis käsitleti
<p>Kontserni finantsvarad sisaldavad Skeleton Technologies Group OÜ (edaspidi Skeleton) osasid, mida mõõdetakse õiglaselt väärtuses.</p> <p>Osade õiglase väärtuse mõõtmine on aktiivse turu puudumisel keeruline protsess, mis hõlmab eelduste tegemist ja otsustusi, mis väärtust oluliselt mõjutavad. Skeleton on tootmist käivitav äriühing, mille poolt tulevikus genereeritavaid rahavooge on raske prognoosida. Seetõttu tugineb Kontserni juhtkonna hinnang osade õiglase väärtuse suhtes Skeletoni viimases rahastamisvoorus kujunenud uute osade emiteerimishinnal.</p> <p>Loetletud asjaoludest tingituna määratlesime Skeleton osade õiglase väärtuse hindamise peamise auditi asjaoluna.</p>	<p>Meie auditiprotseduurid hõlmasid selle asjaolu puhul muuhulgas järgmist:</p> <p>Kaasasime oma hindamisspetsialiste, kes aitasid meil hinnata õiglase väärtuse mõõtmise mudeli ja mõõtmisel kasutatud peamiste eelduste sobivust. Sobivuse hindamisel võrdlesime õiglase väärtuse mõõtmisel kasutatud peamisi eeldusi tegelike tehingutega, mis toimusid viimases rahastamisvoorus 2016 augustis. Seejuures:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analüüsisime, kas viimane rahastamisvoor on piisavalt usaldusväärne alus õiglase väärtuse mõõtmise jaoks; • Selgitasime viimases rahastamisvoorus osalenud osapooled ja kas tegemist on seotud osapooltega; • Võtsime arvesse investeringu suurust nende osapoolte poolt, kes ei ole seotud osapooled; • Võrdlesime välist saadaolevat informatsiooni asjakohase tööstusharu kohta viimase rahastamisvooru toimumise hetkel ja majandusaasta lõpus. <p>Hindasime aastaaruandes avalikustatud informatsiooni asjakohasust ja vastavust avalikustamisnõuetele, sealhulgas avalikustatud infot peamiste eelduste ja otsustuste kohta.</p>

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei sisalda konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkneb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhatus peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama, kas Kontsern suudab oma tegevust jätkata, esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või selle tegevuse lõpetada või kui tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduurid ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või väaresitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhatuse poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeauditori

- aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad põhjustada seda, et Kontsern ei jätkka oma tegevust;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglasel viisil;
 - hangime Kontserni majandusüksuste või äritegevuse finantsinformatsiooni kohta piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et avaldada arvamust Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Vahetame informatsiooni nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute, kaasa arvatud auditi käigus tuvastatud märkimisväärsete sisekontrolli puuduste kohta.

Esitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, avalduse, milles kinnitame, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid, ning edastame neile informatsiooni kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mille puhul võib põhjendatult arvata, et need kahjustavad meie sõltumatust ja, juhul kui see on asjakohane, informatsiooni vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, esitatud asjaolude seast määratleme need, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsemad ja on seega peamised auditi asjaolud. Kirjeldame neid asjaolusid vandeaudiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud mõne asjaolu kohta informatsiooni avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et mõne asjaolu kohta ei tohiks meie aruandes informatsiooni avaldada, sest võib põhjendatult eeldada, et avaldamise kahjulikud tagajärjed kaaluvad üles avalikes huvides avaldamisest tõusva kasu.

Tallinn, 23. märts 2017

Indrek Alliksaar
Vandeaudiitori number 446

KPMG Baltics OÜ
Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

KPMG Baltics OÜ

Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Tel +372 626 8700
Fax 372 626 8777
www.kpmg.ee

KPMG Baltics OÜ, an Estonian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. Reg no 10096082.

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

ASi Harju Elekter omanikele kuuluv jaotamata kasum on:

EUR

Eelmiste perioodide jaotamata kasum	25 894 937
-------------------------------------	------------

2016. aasta puhaskasum	3 218 644
------------------------	-----------

Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2016	<u>29 113 581</u>
---	-------------------

Juhatus teeb ettepaneku kasumi jaotamiseks alljärgnevalt:

Dividendideks (0,18 eurot aktsialt)	3 193 178
-------------------------------------	-----------

Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist	<u>25 920 403</u>
--	-------------------

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees

23. märts 2017